

Implementering af Code of Ethics i Danmark 2011 og hvilke ændringer dette vil medføre

Tema: Revision

Vejleder: Lars Kiertzner

Udarbejdet af: Majbrit Hedegaard Jakobsen & Martin Winther Bolet

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Afhandlingen er udarbejdet i perioden 4. marts til 16. juli 2010 som afslutning på cand.merc.aud. studiet på Aalborg Universitet.

Formålet med afhandlingen er en større selvstændig afhandling af relevans for en statsautoriseret revisors virke. Denne skal dokumentere den studerendes færdigheder i at anvende videnskabelige teorier og metoder, som er relevante for det valgte emne.

Disse kriterier opfyldes gennem en analyse, vurdering og fortolkning af de ændringer som Code of Ethics for Professional Accountants vil medføre ved implementeringen i Danmark år 2011. Denne implementering sammenholdes med de etiske regler og de danske tilføjelser heri.

Afhandlingen er skrevet og bearbejdet i fællesskab, og ud fra en skønsmæssig vurdering er

hovedforfatteren af de enkelte sider følgende:

Martin Winther Bolet: 25-37, 77-104

Majbrit Hedegaard Jakobsen: 14-25, 45-77

Fælles: 1-14, 37-45, 104-118

Vi vil gerne rette en tak til vores vejleder Lars Kiertzner for god og konstruktiv vejledning.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Martin Winther Bolet

Majbrit Hedegaard Jakobsen

Indholdsfortegnelse

1.1.	Indledning	6
1.2.	Problemfelt	8
1.3.	Problemformulering	9
1.4.	Projektdesign.....	10
1.4.1.	Læsevejledning	14
1.5.	Afgrænsning	14
1.6.	Metode.....	16
1.6.1.	Primære kilder.....	16
1.7.	Definitionsafsnit	17
2.1.	De globale fem etiske principper	19
2.2.	Uafhængighed	21
2.2.1.	Trusler vedrørende uafhængighed	23
2.2.2.	Sikkerhedsforanstaltning.....	25
3.1.	Overblik over reguleringen af etisk adfærd, som følge af regeldannelse af lovgivning	26
3.2.	Regulering af ER på EU-retligt plan	27
3.3.	ER i RL.....	30
3.4.	RL 2008.....	32
4.1.	Overblik over reguleringen Etik gennem IFAC.....	38
4.2.	CoE.....	41
4.3.	Retningslinjer for revisors etiske adfærd 2009	43
4.4.	PIES.....	44
5.1.	ER 2009 kapitel 290 vs. CoE 2011 afsnit 290	46
5.2.	Økonomiske interesser	46

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

5.2.1. Ændringer i CoE	50
5.2.2. Fortolkning af ændringer i CoE	52
5.2.3. Perspektivering til RL	54
5.3. Ansættelse hos en revisionsklient	55
5.3.1. Ændringer i CoE	57
5.3.2. Fortolkning af ændringer i CoE	60
5.3.3. Perspektivering til RL	62
5.4. Midlertidigt udlån af medarbejder.....	63
5.4.1. Ændringer i CoE	63
5.4.2. Fortolkning af ændringer i CoE	64
5.4.3. Perspektivering til RL	64
5.5. Partners og ledende medarbejders længerevarende tilknytning til en revisionsklient	65
5.5.1. Ændringer i CoE	66
5.5.2. Fortolkning af ændringer i CoE	69
5.5.3. Perspektivering til RL	71
5.6. Andre ydelser til erklæringsklienter.....	73
5.6.1. Ændringer i CoE	75
5.6.2. Fortolkning af ændringer i CoE	77
5.7. Ledelsesansvar	78
5.7.1. Ændringer i CoE	79
5.7.2. Fortolkning af ændringer i CoE	81
5.7.3. Perspektivering til RL	82
5.8. Udarbejdelse af regnskabsmateriale og regnskaber	83
5.8.1. Ændringer i CoE	85
5.8.2. Fortolkning af ændringer i CoE	86
5.8.3. Perspektivering til RL	87
5.9. Vurderingsopgaver	89
5.9.1. Ændringer i CoE	90
5.9.2. Fortolkning af ændringer i CoE	92

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

5.10.	Skatterådgivning	93
5.10.1.	Ændringer i CoE.....	93
5.10.2.	Fortolkning af ændringer i CoE	97
5.11.	Interne revisionsydelser	101
5.11.1.	Ændringer i CoE.....	102
5.11.2.	Fortolkning af ændringer i CoE	104
5.12.	IT-systemydelser	106
5.12.1.	Ændringer i CoE.....	107
5.12.2.	Fortolkning af ændringer i CoE	108
5.13.	Rekrutteringsydelser	110
5.13.1.	Ændringer i CoE.....	110
5.13.2.	Fortolkning af ændringer i CoE	111
5.13.3.	Perspektivering til RL	111
5.14.	Corporate finance ydelser	112
5.14.1.	Ændringer i CoE.....	113
5.14.2.	Fortolkning af ændringer i CoE	114
5.15.	Honorarer	115
5.15.1.	Ændringer i CoE.....	117
5.15.2.	Fortolkning af ændringer i CoE	119
5.15.3.	Perspektivering til RL	121
5.16.	Aflønnings – og bedømmelsespolitik	124
5.16.1.	Ændringer i CoE.....	124
5.16.2.	Fortolkning af ændringer i CoE	125
6.1.	Fortolkning af begreber anvendt i CoE.....	126
7.1.	Konklusion	133
8.1.	Executive Summary	141
9.1.	Litteraturliste	144

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

1.1. Indledning

Gennem de senere år er der kommet øget fokus på revisors arbejde. Dette fokus har været centreret omkring rollen ved revision af regnskabet overfor brugerne af regnskabet. Brugerne forventer relevante og pålidelige informationer opnået gennem regnskabet. En revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant, hvilket har resulteret i større krav til udførelse af arbejdet.

Udviklingen i kravene til revisor er opstået grundet forskellige skandaler vedrørende virksomheder og fejl i deres regnskabsaflæggelse. Disse fejl og mangler i regnskaberne har haft store og alvorlige konsekvenser for brugerne af regnskabet. Revisor er blevet beskyldt for at have glemt sine idealer og for at have været drevet af grådighed. Revisorernes faglige sammenslutninger og revisionsfirmaer har blandt andet implementeret etiske retningslinjer i deres virksomhedspolitik for at forebygge denne opfattelse. Derved er etik i dag et fokusområde både i forhold til grunduddannelse, efteruddannelse samt daglig praksis. Tidligere skandaler, der har medført skærpede reguleringer på uafhængighedsområdet, omfatter bl.a. Enron skandalen, WorldCom samt Parmalat. Skandalerne har medført, at investors tillid til kapitalmarkedet er blevet

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

svækket globalt, og dermed er revisionsbranchens rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant sat i miskredit. En af de nyeste skandaler i Danmark vedrører IT Factory. Her var regnskabet ikke retvisende i forhold til aktiver og passiver. Denne situation har medført, at interesserter som banker og leverandører har lidt store tab. Der er dermed på ny skabt debat om revisors rolle, og hvorvidt revisor i sit arbejde lever op til de højeste etiske standarder.

De overordnede retningslinjer og krav revisor skal overholde bygger på det 8. selskabsdirektiv. På baggrund af direktivet kan medlemsstaterne fastlægge nationale regler, der skal være gældende på uafhængighedsområdet. Dette sker i Danmark gennem RL (Revisorloven) og ER (de etiske regler), hvor man herigennem ønsker at bevare uafhængigheden ved revisor arbejde. ER er opstået igennem fortolkning af det internationale CoE (Code of Ethics), som er udarbejdet af den internationale organisation IFAC (International Federation of Accountants).

Loven og ER er udformet ud fra den betragtning, at ikke alle situationer er ens. Revisor skal derfor vurdere truslers væsentlighed i sin udførelse af sit arbejde, og herefter hvordan disse trusler kan reduceres. Eftersom revisor har en sådan rolle, er det vigtigt, at revisor kan handle på en sådan måde, at denne er fagligt kompetent og på uafhængig basis kan vurdere, om regnskabet viser et retvisende billede.

De opstillede retningslinjer i ER samt RL har til formål at sikre og afhjælpe revisor i situationer, hvor revisors eller revisionsvirksomhedens uafhængighed er truet. I Danmark skal revisor, som er medlem af foreningerne FSR (Foreningen af Statsautoriserede Revisorer) eller FRR (Foreningen af Registrerede Revisorer), overholde ER udstedt af IFAC og implementeret af FSR. Revisor, som ikke er medlem af disse foreninger, skal som udgangspunkt kun overholde reglerne i RL.

Ud fra de opstillede retningslinjer og loven har revisor internt forsøgt at minimere fejl og mangler ved regnskabet. Dette gøres blandt andet ved, at revisionsfirmaer selv opstiller interne retningslinjer for virksomheden, som de ansatte herefter skal overholde. Retningslinjerne afspejler ER, men revisionsvirksomhederne kan vælge at anvende

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

skærpede regler og derved opstille yderligere forudsætninger via retningslinjerne, som skal overholdes af de ansatte.

Til afløsning af de nuværende ER er der vedtaget en ny version af IFAC' s CoE, som forventes oversat og implementeret af FSR med virkning fra januar 2011. Ændringerne er foretaget for at opgradere og forbedre ER i forhold til udviklingen i samfundet og de trusler, som løbende er opstået mod revisor og dennes arbejde. For at imødegå trusler mod uafhængigheden har man blandt andet valgt at opdele kapitel 290 i de nuværende ER i to kapitler i de nye etiske regler. Dermed sker der en opdeling mellem revisions- og reviewopgaver (kapitel 290) og andre erklæringsopgaver med sikkerhed (kapitel 291).

Den nuværende revisorlov blev ændret i 2008 efter implementeringen af det nye 8. selskabssdirektiv. I CoE (Code of Ethics) er der indført en del skærpelser samt præciseringer i forhold til de gældende ER. Hidtil har revisor i mange tilfælde haft mulighed for at reducere de opståede trusler til et passende niveau gennem sikkerhedsforanstaltninger, men med skærpelserne i CoE vil dette ofte ikke være muligt.

1.2. Problemfelt

Den centrale problemstilling i afhandlingen tager udgangspunkt i ændringerne i CoE, og hvilken betydningen disse vil medføre for revisors virke i Danmark. For at afklare denne problemstilling vil der i afhandlingen undersøges, hvilke forskelle der forligger mellem ER og CoE. Når forskellene er identificeret, bliver dette sammenholdt med de danske kursivtilføjelser.

Efter implementeringen af CoE, vil der opstå forskelle mellem ER og CoE. ER er en dansk udgave af CoE udarbejdet af FSR, hvori der er foretaget danske kursivtilføjelser i form af danske skærpelser.. Ændringerne i CoE vil medføre skærpelser samt præciseringer af retningslinjerne i forhold til de gældende retningslinjer. ER foreskriver, hvorledes revisor og revisionsvirksomheder kan reducere og undgå trusler mod uafhængigheden gennem opstillede retningslinjer og direkte forbud. De opstillede

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

retningslinjer medfører, at revisor ofte skal tolke ud fra den pågældende situation denne befinder sig i, da man efter ER er af den overbevisning, at alle situationer er forskellige og dermed kræver forskellige sikkerhedsforanstaltninger. I de tilfælde, hvor der er indsat direkte forbud, er det vurderet, at truslernes væsentlighed ikke kan reduceres, og dermed findes der ingen sikkerhedsforanstaltninger, som kan reducere sådanne trusler. Implementeringen af CoE medfører ændringer i disse retningslinjer, og der implementeres ligeledes nye forbud. Dermed vil revisors virke i Danmark ændres efter denne implementering. Dette ser vi som en problemstilling og ønsker derfor at belyse og diskutere, hvilken betydning disse ændringer vil medføre for revisors virke i Danmark.

Revisor i Danmark skal som udgangspunkt arbejde indenfor den danske lovgivning herunder RL. Hvis revisionsfirmaet og dermed revisor er medlem af foreningerne FSR og FRR, skal ER ligeledes overholdes. Andre revisorer og revisionsvirksomheder kan dog vælge dette ligeledes uden at være medlem af de to foreninger. I ER er der indført danske tilføjelser, da gældende nationale skærpelser gælder sideløbende med ER. De danske tilføjelser medfører en betydning for revisorer og revisionsvirksomheder i Danmark, idet begge regelsæt skal overholdes. Ved gennemførelser af præciseringer og skærpelser i CoE vil de danske skærpelser ligeledes påvirkes. Denne påvirkning skyldes, at nuværende danske skærpelser i ER ikke nødvendigvis skal videreføres på samme måde ved implementeringen af CoE. Dermed ønsker vi ligeledes at belyse denne problemstilling. Efter analysen af skærpelser og præciseringer i CoE vil de danske tilføjelser sammenholdes med henholdsvis ER, hvorefter ændringer i CoE vil blive analyseret i sammenhæng med dette.

1.3. Problemformulering

I forhold til de ovenstående problemstillinger har vi opstillet følgende problemformulering:

- Hvilken betydning vil ændringerne i ER kap. 290 få for revisors virke i Danmark?

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Nedenfor har vi opdelt problemformuleringen i underspørgsmål, hvorved problemformuleringen grundigt besvares.

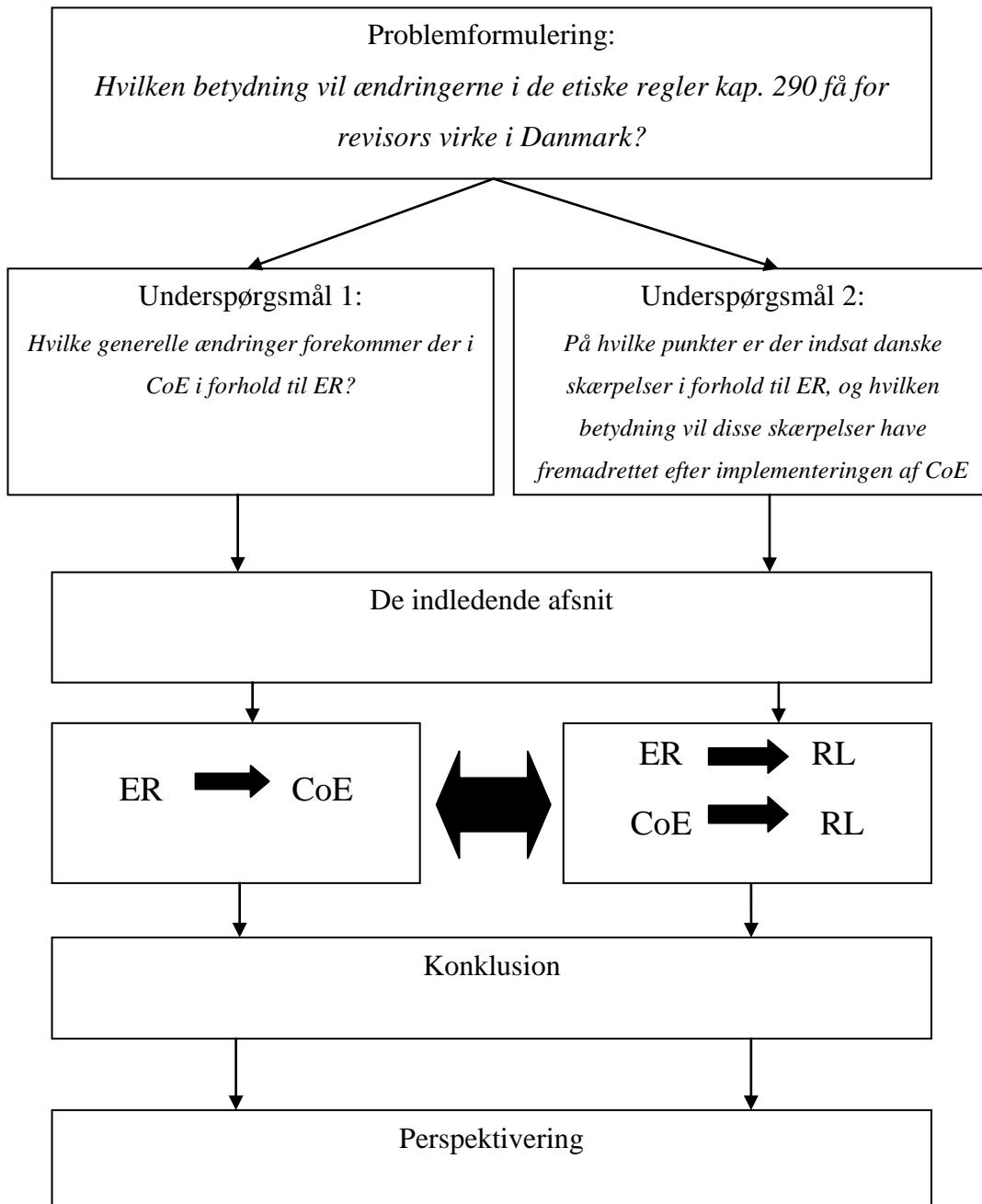
- Hvilke generelle ændringer forekommer der i CoE i forhold til ER?
- På hvilke punkter er der indsat danske skærpelser i forhold til ER, og hvilken betydning vil disse skærpelser have fremadrettet efter implementeringen af CoE?

Vi vil nu nedenfor redegøre for projektdesignet i afhandlingen, og dermed redegøre for besvarelsen af problemformuleringen.

1.4. Projektdesign

Nedenfor præsenteres projektdesignet, som er strukturen i besvarelsen af problemformuleringen.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Figur 1: Projektdesign¹

¹ Udarbejdet efter eget design

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Ovenfor er projektdesignet for afhandlingen illustreret. Nedenfor beskrives hvorledes problemformuleringen besvares ved hjælp af kapitelinddelingen i opgaven.

De indledende afsnit indeholder kapitel to, tre og fire i afhandlingen, som er medtaget for at danne en grundlæggende forståelse for de fem etiske principper samt udviklingen af RL. De tre kapitler vil blive gennemgået individuelt nedenfor.

I det første kapitel bliver de fem etiske principper beskrevet. Dette medtages for at danne et overordnet grundlag for forståelse af etik, og dermed hvorfor det har en central rolle i forhold til revisors virke ved erklæringsafgivelse af regnskabet. De fem etiske principper danner dermed retningslinjer for revisors udførelse af sit erhverv. Herefter vil uafhængighed blive beskrevet, og dermed hvilken rolle det har, at revisor kan agere uafhængigt i forhold til sine klienter. Dette medtages, da ERs formål blandt andet er at forhindre, at revisor kommer i konflikter med egne personlige forhold og i konflikt med de krav, som stilles af samfundet. Dermed er det vigtigt for revisor at være uafhængig for at kunne overholde disse krav. Efter at uafhængigheden er beskrevet, beskrives trusler imod denne samt mulige sikkerhedsforanstaltninger. Når en trussel opstår, skal revisor vurdere, hvorvidt sikkerhedsforanstaltninger kan mindske denne trussel.

I det efterfølgende kapitel vil udviklingen af RL inddrages. Her beskrives udviklingen og reguleringen af etisk adfærd herunder uafhængighed, samt sammenhængen mellem regelsættene. Der tages udgangspunkt i den EU-retlige regulering. Der redegøres først for reguleringen og udviklingen af etik fra den første EU-retlige regulering fra 1977 og frem til og med implementeringen af nyeste udgave af 8.selskabsdirektiv.

I det fjerde kapitel vil reguleringen af etik, opstået gennem IFAC, ligeledes analyseres. Heri vil udviklingen af CoE diskuteres, hvor forståelsen af dennes opståen og begreber heri dannes.

Efter gennemgangen af de indledende afsnit er der dannet grundlag for sammenligningen af RL og ER.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Efter det indledende afsnit er afhandlingen opdelt i to analyser for dermed at besvare de to opstillede underspørgsmål. Underspørgsmålene skal ses i tæt sammenhæng med hinanden, da besvarelsen af underspørgsmål 2 ikke kan foretages, før der er sket en besvarelse af underspørgsmål 1. I kapitel fem i afhandlingen sker der en besvarelse af henholdsvis underspørgsmål 1 og 2. Besvarelsen af disse vil blive beskrevet nedenfor.

Ved besvarelsen af underspørgsmål 1 skal de generelle ændringer i CoE, som opstår ved dennes implementering i forhold til ER analyseres. Denne analyse er foretaget ud fra afsnittene i CoE, hvor retningslinjerne for det samme afsnit i ER, først analyseres. Derefter sammenholdes ER med CoE, hvorudfra præciseringer samt skærpelser fremhæves. Efter ændringerne er identificeret, diskuteses disse. I dette diskussionsafsnit diskuteses ændringer, samt hvilken betydning disse vil medføre for revisor i Danmark. I denne diskussion vil argumenter fra hørингssvarene inddrages. Disse argumenter er både for og imod de foreslæde ændringer. Høringssvarene medtages for derved at danne et overblik over, hvorledes ændringerne tolkes generelt. Det er kun de afsnit, hvori der er foretaget ændringer, som medtages i dette kapitel. De øvrige afsnit udelades.

Ved besvarelsen af underspørgsmål 2 vil de danske tilføjelser og skærpelser i ER diskuteses. I denne diskussion vil tilføjelsernes betydning for revisor i Danmark først analyseres, hvorefter ændringerne som er fundet ved besvarelsen af underspørgsmål 1 inddrages i diskussionen. Ændringerne i CoE sammenholdes med de danske skærpelser, og dermed hvorvidt de stadig har en betydning efter implementeringen af CoE.

Slutteligt medtages et afsnit, omhandlende en diskussion af fortolkningsproblemer vedrørende anvendelse af begreber, som er gennemgående i CoE. Denne diskussion er medtaget, da vi mener, at der er anvendt begreber som medfører fortolkningsproblemer, da definitionen på disse ikke er tydeliggjort. Dermed vil revisor ikke opnå den samme forståelse for begreberne og dermed tolke retningslinjerne i CoE forskelligt.

Ved medtagelse af de ovenstående afsnit er der dannet grundlag for besvarelse af underspørgsmålene, og derved problemformuleringen. De to underspørgsmål vil hver især blive diskuteret og besvaret i analysen. Dette vil ske på baggrund af analysen af ER,

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

CoE, de danske tilføjelser samt høringssvarene fra IFAC. Efter diskussionen og besvarelserne af de to underspørøgsmål vil problemformuleringen kunne besvares i konklusionen.

1.4.1. Læsevejledning

I forordet i afhandlingen er der indsatt en ansvarsliste indeholdende en oversigt over, hvem der er ansvarlige for de enkelte afsnit, og hvilke afsnit der er udarbejdet i fællesskab.

I afhandlingen er forkortelser af begreber skrevet ud med korrekte betegnelser ved første anvendelse. Definitioner, der er fundet nødvendige for forståelsen af afhandlingen, er beskrevet i et definitionsafsnit, jf. afsnit 1.7. Dermed skal læseren gå tilbage til definitionsafsnittet, såfremt dette er nødvendigt ved gennemlæsningen af opgaven.

Ved sammenligning af CoE og ER er der ved fodnoterne anført henvisningen til CoE samt ER, således at læseren har mulighed for at se koblingen til ER, og dermed i hvilke retningslinjer ændringerne foreligger. Såfremt der ikke refereres til ER, og dermed blot til CoE, skyldes det, at dette er en ny retningslinje.

1.5. Afgrænsning

I dette afsnit vil afgrænsningerne i afhandlingen blive beskrevet. Disse afgrænsninger er foretaget i forhold til ER, CoE, RL samt direktiverne, som ligger til grund for udarbejdelsen af ER.

I afhandlingen bliver ER analyseret, og hvilke ændringer der vil ske ved implementeringen af CoE. I opgaven er der fokus på kapitel 290 i de nuværende ER. I CoE er der sket en opdeling af dette kapitel, således at kapitel 290 i ER er opdelt i kapital 290 og 291 i CoE. I afhandlingen er fokusset rettet mod ER kapitel 290 og CoE kapitel 290, hvormed der afgrænses fra kapitel 291 i CoE. Denne afgrænsning er foretaget, da vi mener, at de mest relevante ændringer sker i kapitel 290. Afgrænsningen er endvidere nødvendigt, da det teoretiske område ellers ville blive for bredt og dermed for omfattende

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

i forhold til afhandlingens omfang. I de analyserede afsnit i CoE og ER er det ikke alle punkter, som medtages i diskussionen. Fokusset i opgaven er de retningslinjer, hvori der er foretaget ændringer. Dermed er retningslinjer, som er videreført direkte i CoE, ikke medtaget i afhandlingen, da der ikke eksisterer ændringer heri. Dette har ikke relevans i forhold til besvarelse af problemformuleringen.

Afsnit, der er udeladt, omfatter lån og garantier, forretningsforbindelser, familiemæssige og personlige forbindelser, nylig ansættelse hos en revisionsklient, funktion som bestyrelsesmedlem eller direktør hos en revisionsklient, bistand i retstvister, juridiske ydelser, gaver og andre fordele samt aktuelle eller truende retssager i CoE. Denne afgrænsning er foretaget grundet få gennemgribende ændringer. Ændringerne består blandt andet i omformuleringer samt præciseringer i retningslinjerne i henholdsvis ER og CoE. Endvidere er det vurderet, at de foretagne ændringer, der er foretaget ikke er væsentlige, og dermed ikke har samme interesse som ændringerne i de øvrige afsnit. Afgrænsningen foretages, idet der så er mulighed for en mere dybdegående analyse af de øvrige afsnit.

I CoE er der tilføjet et nyt afsnit omhandlende erklæringer med begrænset anvendelse og distribution. Dette afgrænses der fra, da afsnittet refererer til øvrige afsnit i CoE, som allerede er behandlet i opgaven.

Yderligere afgrænses der fra en diskussion omkring opbygningen af ER og CoE. Denne diskussion kunne have været inddraget, hvor brugervenligheden af ER og CoE kunne diskuteres. Blandt andet kan der inddrages en diskussion omhandlende måder, hvorpå overskueligheden kan øges i ER. Dette kunne blandt andet gøres ved at bruge samme fremgangsmåde som Auditing Practices Board i UK, hvor man som det første opdeler ER i retningslinjer efter emner, og herunder markerer bestemmelserne, der er direkte forbud.² En sådan diskussion kunne have været relevant for afhandlingen, da der er ændret i strukturen af CoE i forhold til ER. I afhandlingen er fokus dog rettet mod ændringer af retningslinjerne samt skærpelser, og derfor er denne vinkel ikke fundet relevant i forhold til besvarelsen af problemformuleringen.

---

² www.frc.org.uk

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

1.6. Metode

I dette speciale anvendes juridisk metode, da der grundlæggende anvendes lovgivning som empiri. Juridisk metode opstår ud fra den fremgangsmåde, som domstole og andre anvender ved juridiske problemstillinger. Grundstrukturen i juridisk metode består således af følgende elementer: 1: valg af regel, 2: valg af fakta og 3: valg af konklusion/resultat.³

Det første element kan være kompliceret men samtidig enkelt, afhængig af hvilken problemstilling der ønskes løst. I denne opgave udarbejdes der en redegørelse for ændringer og skærpelser i CoE i forhold til ER. Ved udarbejdelsen af denne redegørelse, skal 8. selskabsdirektiv, RL, ER samt CoE anvendes. Det 8. selskabsdirektiv er den højeste retsinstans, og herunder gælder RL og ER for revisor i Danmark. ER skal efterleves, såfremt revisor er medlemmer af foreningerne FSR og FRR, hvor der i ER er tilføjet, at nationale skærpelser er gældende. Derfor er der i ER indført danske skærpelser, som revisorer skal efterleve.

Det andet element omhandler valg af fakta. Når man vælger fakta, vælges hvilken lovgivning, der er relevant for besvarelsen. I afhandlingen er der valgt at fokusere på forskelle og skærpelser i CoE i forhold til ER. Ud fra dette valg vælges der ligeledes hvilke retsinstanser, som skal medtages.

Ved det sidste element skal der foretages valg af konklusion/resultat. Dette valg skal ses i sammenhæng med valget af reglen og fakta. Som beskrevet ønskes der i dette speciale en redegørelse for ændringer og skærpelser i CoE i forhold til ER, hvilket medfører, at de tidligere omtalte retsinstanser skal medtages i besvarelsen.

Nedenfor vil de primære kilder, og kritik heraf diskuteres.

1.6.1. Primære kilder

I afhandlingen er der anvendt forskellige typer kilder.

---

³ At tænke juridisk, Evald, s. 3-7

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

ER og CoE udgør de primære kilder, og heri forholder IFAC og FSR sig ikke kritisk til retningslinjerne. Retningslinjerne efterlader i kraft af at være principbaseret en del overvejelser til brugerne, hvor de selv ud fra de opstillede retningslinjer skal komme frem til om der ved en given handling, eksisterer en trussel, og hvordan man skal forholde sig hertil.

Ved fortolkning af RL er der ikke subjektive holdninger i regelsættet, og derfor skal reglerne fortolkes ud fra ordlyden herunder forarbejderne til loven.

Høringssvarene stammer fra diverse respondenter fra forskellige lande og herunder diverse foreninger samt firmaer. Vi har kun anvendt de høringssvar, hvori der er indhold, som vi finder relevant i forhold til besvarelsen af vores problemformulering. Vi er bevidste om, at høringssvar fra f.eks. en organisation varetager sine medlemmers interesse, og derfor vil deres kommentering af retningslinjerne afspejle dette. Vi har i afhandlingen ved medtagelse af respondenteres holdninger i vores diskussionsafsnit taget stilling til, om vi er enige i de konklusioner, respondenterne kommer frem til.

Ved anvendelse af sekundære kilder herunder bøger, har vi i vid udstrækning holdt betragtninger heri op imod de regler og retningslinjer, der bl.a. findes i CoE, ER og RL og ved uoverensstemmelser, har vi fortolket egne holdninger ud fra de primære kilder.

1.7. Definitionsafsnit

Skattekspert: En person eller virksomhed, der har kompetencer, viden og erfaring inden for et andet område end regnskabsvæsen eller revision, og hvis arbejde inden for dette område bruges til at hjælpe revisor med at opnå tilstrækkeligt og egnet bevis.⁴

Grønbog: En grønbog er et dokument fra Komissionen, der analyserer spørgsmål og angiver mulige foranstaltninger i EU-regi. Grønbogen fungerer som en slags diskussionsgrundlag. Formålet er at skabe debat og starte en høringsprocedure på

---

⁴ CoE 2011 definitioner

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

området. De høringer som gennemføres kan siden danne grundlag for udgivelse af en hvidbog, som angiver konkrete EU-foranstaltninger.⁵

Direkte økonomisk interesse: En direkte økonomisk interesse foreligger ifølge ER, når:
a) interessen er ejet direkte og kontrolleret af en person eller virksomhed, eller b) ejet via en kollektiv investeringsforening, et bo, fond, eller andet mellemled som personen eller virksomheden har kontrol over.⁶

Indirekte økonomisk interesse: En indirekte interesse foreligger, når den økonomiske interesse er ejet via en kollektiv investeringsforening, et bo, en fond eller andet mellemled, som personen eller virksomheden ikke har kontrol over.⁷

PIES: Er i ER defineret som børsnoterede virksomheder. Begrebet omfatter i CoE børsnoterede virksomheder samt virksomheder af offentlig interesse.⁸

Netværksfirma: er et revisionsfirma, virksomhed eller enhed, der indgår i et netværk” og et netværk defineres som ”en større struktur a) der er beregnet på samarbejde, og b) som klart er beregnet på overskuds- eller omkostningsdeling, eller som har fælles ejerskab, kontrol eller ledelse, fælles kvalitetsstyringspolitikker og –procedurer, fælles forretningsstrategi, anvender et fælles varemærke eller deler en betydelig andel af de professionelle ressourcer.⁹

Nøglepartner: Er et nyt begreb i CoE, der uddover den opgaveansvarlige partner samt personen med ansvar for kvalitetssikring, nu også omfatter andre partner i revisionsteamet, der træffer nøglebeslutninger eller vurderinger om betydelige forhold.¹⁰

---

⁵ Grønbog

⁶ ER 2009 definitioner

⁷ ER 2009 definitioner

⁸ ER 2009 Definitioner & CoE 2011 Definitioner

⁹ CoE 2011 definitioner

¹⁰ CoE 2011 definitioner

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

2.1. De globale fem etiske principper

De fem etiske principper har til formål at danne en forståelse af de nationale adfærdsregler. Herunder er begrebet uafhængighed vigtig for derved at danne en grundlæggende forståelse af ER, og hvad formålet er med disse principper. Uafhængighed er i højere grad kommet i fokus, hvilket medfører skærpede sikkerhedsforanstaltninger i RL samt ER.

De fem globale etiske principper er formuleret af IFAC, og har som hovedformål at danne en forståelse for nationale adfærdsregler. Principperne er gældende, medmindre der er strengere nationale regler, som i givet fald vil træde i kraft. I Danmark er IFAC's regler gældende for revisor, som er medlem af FSR og FRR. De fem principper er påtænkt som retningslinjer for revisor og skal derved guide denne i sit erhverv. Dog er verden kompleks, og derfor er det en udfordring for revisor at vurdere de etiske principper i enhver given situation. De fem globale etiske principper er: Integritet, objektivitet, professionel kompetence og fornøden omhu, fortrolighed og professionel adfærd.¹¹

Integritet

Revisor skal agere redeligt og ærligt i alle forbindelser. Dette gælder både professionelt og forretningsmæssigt.¹² I dag er der mere fokus på samspillet mellem etik og rådgivning. Dette skyldes, at det er revisors opgave at rådgive klienter i alle scenarier. Revisor skal dermed være i stand til at afgive en afbalanceret rådgivning uanset typen af klient, der skal betjenes. Revisor skal endvidere kunne rådgive sine klienter i offentlige konflikter.¹³

Objektivitet

Det er vigtigt for revisors virke, at der ikke er interessekonflikter mellem revisor og klienten samt at denne ikke må være forudindtaget, da revisors professionelle og

---

¹¹ CoE 2011 afsnit 100.4

¹² CoE 2011 afsnit 100.4 A

¹³ Professionsetik for revisorer, Bøg m. fl. s., 21

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

forretningsmæssige dømmekraft dermed påvirkes negativt.¹⁴ Derfor er det vigtigt, at revisor ikke er påvirket af udefrakommende faktorer, således at denne kan agere objektivt i forhold til klienten. I RL og ER er der flere forudsætninger for revisors uafhængighed, som primært omhandler, at revisor skal forholde sig objektivt.¹⁵

Professionel kompetence og fornøden omhu

Revisor er forpligtet til at vedligeholde sine faglige kompetencer samt færdigheder.¹⁶ Dette er en nødvendighed for at sikre en kvalificeret professionel ydelse baseret på en opdateret faglig viden. Dermed kan man sikre sig, at klienten opnår en ydelse, som stemmer overens med den seneste udvikling indenfor god skik, lovgivning og metoder. Endvidere bør revisor kun påtage sig opgaver, hvor vedkommende har den nødvendige faglige kompetence, Såfremt dette ikke er tilfældet, bør denne afstå fra opgaven eller søge hjælp hos en kollega, som besidder den nødvendige kompetence.¹⁷

Fortrolighed

Det er vigtigt, at revisor respekterer fortroligheden af de informationer, der gives af klienten i forhold til opnåelse af professionel og forretningsmæssige kompetencer¹⁸. Informationer opnået via en klient må dermed ikke videregives til en tredjemand uden tilladelse fra klienten, medmindre revisor har pligt til dette, grundet juridisk mistanke om svindel. Dermed er revisor omfattet af straffeloven vedrørende bestemmelserne omkring tavshedspligt. Endvidere må revisor ikke anvende opnået viden til eget formål og vinding. Dette kunne for eksempel være en problemstilling ved et aktieselskab, hvor revisor har viden om en stigning i aktiekursen. Dette vil medføre risiko for insiderhandel. Et af de klassiske dilemmaer opstår, hvis revisor får informationer fra tredjemand, som vedrører regnskabet.¹⁹

---

¹⁴ CoE 2011 afsnit 100.4 B

¹⁵ Professionsetik for revisorer, Bøg m. fl., s. 21

¹⁶ CoE 2011 afsnit 100.4 C

¹⁷ Professionsetik for revisorer, bøg m. fl., s. 22-23

¹⁸ CoE 2011 afsnit 100.4 D

¹⁹ Professionsetik for revisorer, Bøg m.fl. s. 23

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Professionel adfærd

Som revisor skal man overholde relevant lovgivning, og derved undgå forskellige former for adfærd, som vil sætte professionen i miskredit.²⁰ En omdiskuteret problemstilling inden for professionel adfærd er fastsættelse af honorarer. Det er svært for revisor at afgive et tilbud og dermed give en form for rabat på de forskellige ydelser uden at kompromittere den professionelle adfærd.²¹

2.2. Uafhængighed

Nedenfor vil begrebet uafhængighed diskuteres, samt trusler som kan true uafhængigheden. Ligeledes vil sikkerhedsforanstaltninger ved sådanne trusler blive analyseret.

ERs formål er at forhindre, at revisor kommer i konflikter med revisors egne personlige forhold og de krav, som stilles af samfundet. For at overholde dette er kravene til revisors uafhængighed blevet mere fremtrædende både i RL og ER gennem tiden. ER og RL har til formål at opstille retningslinjer for, hvorledes revisor kan undgå at komme i interessekonflikt med de krav samfundet stiller og revisors egne personlige forhold. Hvis der er risiko for en interessekonflikt, er der sandsynlighed for at revisor mister sin objektivitet, og dermed er forudindtagede, som beskrevet ovenfor. Hvis man som revisor mister uafhængigheden eller denne trues, vil revisor såfremt risikoen ikke kan mindskes, skulle frasige sig opgaven.²²

Uafhængighedens eksistens afhænger af to overordnede krav. For det første skal revisor være i stand til at afgive en konklusion uden at være påvirket og dermed kunne agere med integritet, objektivitet samt professionel skepsis. For det andet skal revisor have en uafhængig fremtoning. Med dette menes, at revisor skal undgå forhold og

---

²⁰ CoE 2011 afsnit 100.4 E

²¹ Professionsetik for revisorer, Bøg m.fl. s. 23

²² Revisor ansvar, Langsted m.fl. s. 20-35

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

omstændigheder, hvorved en velinformeret tredjemand vurderer, at revisor ikke handler objektivt og dermed ikke fremstår som værende uafhængig.²³

I ER er der ligeledes opsat retningslinjer vedrørende brugen af ordet uafhængighed, der lyder som følgende:

”Brugen af ordet ’uafhængighed’ alene kan give anledning til misforståelser. Når det står alene, kan ordet forlede iagttagere til at mene, at en person, der udøver professionel dømmekraft, burde være fri for alle økonomiske, finansielle og andre relationer. Dette er umuligt, eftersom ethvert medlem af samfundet har relationer til andre. Derfor bør betydningen af økonomiske, finansielle og andre relationer også vurderes i lyset af, hvad en fornuftig og velinformeret tredjemand, der har kendskab til alle relevante informationer, med rimelighed ville kunne konkludere som værende acceptabel.”²⁴”

I retningslinjen ovenfor erklæres det, at man som revisor ikke kan undgå at have forudindtagelser, eftersom alle mennesker har relationer til samfundet. Dette er vigtigt at medtage i sine vurderinger, når man vurderer, hvorvidt revisor er uafhængig.

Retningslinjerne blev indført under den forudsætning, at det ikke er muligt for revisor at definere alle situationer, hvor der forefindes potentielle trusler mod uafhængigheden. Derfor tages der udgangspunkt i en ramme, således at der ikke er et regelsæt, men derimod skal revisor selv vurdere og identificere trusler. Denne ramme forudsætter dog, at revisor administrerer ER med accept og respekt.²⁵

Ligeledes er uafhængighed medtaget i RL, dette vil blive beskrevet nærmere, jf. afsnit 3.3.

For at skabe en bedre forståelse af begrebet uafhængighed vil der i det næste afsnit blive diskuteret, hvilke trusler som truer uafhængigheden. Dette vil lede ud i et afsnit, hvor sikkerhedsforanstaltninger vil blive diskuteret.

---

²³ Revisor regulering og rapportering, Füchsel m. fl. S. 102

²⁴ CoE 2011 afsnit 290.9

²⁵ Revisor regulering og rapportering, Füchsel m.fl. S. 103

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

2.2.1. Trusler vedrørende uafhængighed

Som beskrevet ovenfor er det vigtigt for revisor at være uafhængig for derved at kunne bevare sin objektivitet. Denne objektivitet er dog truet af forskellige typer trusler. Trusler kan opstå af flere årsager. Retningslinjerne har medtaget afsnit omhandlende, hvilke trusler revisor skal være opmærksom på. Dette vil blive beskrevet nedenfor.

Egeninteressetrussel

Egeninteressetrussel kan opstå i de tilfælde, hvor familiemedlemmer eller nærmeste omgangskreds af revisor, har en økonomisk interesse i en af revisors klienter. En sådan interesse kan bestå af aktieandele ejet af revisor eller nærmeste familie, eller såfremt revisor eller revisors nærmeste er ansat i den pågældende virksomhed. Denne type trusler har medført omfattende regulering af ER. I reguleringen er der taget højde for, at revisor vil være tilbøjelig til at tjene egne interesser for at holde på klienter. Ligeledes reguleres tilfælde, hvor der kan være potentielle fremtidige ansættelser hos klienter.²⁶ RL har ligeledes bestemmelser, som har til formål at forhindre egeninteressetrusler.

Endvidere har revisionsvirksomheder ofte strenge retningslinjer for de ansatte omkring blandt andet investeringer i værdipapir. Det er forskelligt for revisionsfirmaerne, hvorledes deres retningslinjer er udformet, og hvorvidt de er udviklet i forhold til grundlæggende krav fra retningslinjerne samt RL.²⁷

Egenkontroltrusler

En egenkontroltrussel kan opstå, hvis det er samme revisor, der har vurderet regnskabet tidligere, som ligeledes får til opgave at vurdere det samme regnskab igen. Derved har revisor mulighed for at ignorere egne fejl for ikke at fremstå inkompotent. Især inden for selskaber i regnskabsklasse B og C er der sådanne risikoer. Dette skyldes, at man i disse virksomheder i Danmark ofte anvender revisor til bogføring, hvorefter denne

---

²⁶ CoE 2011 afsnit 200.4

²⁷ Professionsetik for revisorer, Bøg m.fl. s. 25

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

efterfølgende skal afgive en erklæring omkring regnskabet.²⁸ Denne trussel bliver ligeledes behandlet i retningslinjerne.²⁹

Advokeringstrusler

Denne trussel forekommer, hvis revisor støtter en opfattelse, selvom det påvirker revisors objektivitet. Sådanne situationer kan forekomme, når klienter beder revisor om at vurdere eventuelle regnskabsspørgsmål, samt medvirker i skattekonstruktioner. I sådanne situationer vil der være risiko for at revisor giver misvisende besvarelse, hvilket vil kompromittere revisors og revisionsvirksomhedens uafhængighed og dermed objektiviteten.³⁰ Anbefalingen af køb af aktie er en situation, som bliver beskrevet i ER.³¹

Familiaritetstrusler

En familiaritetstrussel opstår, når revisor er for venligt indstillet over for andres interesser. Denne type trussel har været medvirkende til rotationsregler i virksomheder af særlig offentlig interesse og overgangsregler, hvis revisor har ønsker om ansættelse i en sådan virksomhed.³² I retningslinjerne behandles familiaritetstrusler såsom nærtstående relationer, modtagelse af gaver fra klienter og ansættelse hos klienten af et tidligere opgaveteammedlem.³³

Intimideringstrusler

En intimideringstrussel opstår, hvis revisor afskrækkes fra at optræde objektivt. Denne kan være nærliggende i de tilfælde, hvor revisor eller firmaerne er afhængige af bestemte klienter og honoraret herfra. I ER er der taget stilling til denne type trussel, hvor man fastslår, at hvis en sådan trussel opstår, vil revisor ikke have mulighed for at løse opgaven med den krævede professionelle kompetence og omhu.³⁴ I de situationer, hvor revisor

---

²⁸ Professionsetik for revisorer, Bøg m.fl. s. 25-26

²⁹ CoE 2011 afsnit 200.5

³⁰ Professionsetik for revisorer, Bøg m.fl. s. 26

³¹ CoE 2011 afsnit 200.6

³² Professionsetik for revisorer, Bøg m.fl. s. 26

³³ CoE 2011 afsnit 200.7

³⁴ CoE 2011 afsnit 200.8

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

opleve stærke ukontrollable trusler, og revisor derfor er afskåret fra opgaven grundet de sorte forbudsregler, kan der overvejes sikkerhedsforanstaltninger.

2.2.2. Sikkerhedsforanstaltning

Hvis der forekommer en eller flere af de ovenfornævnte typer trusler, har revisor pligt til at reducere disse trusler, hvis det er muligt med sikkerhedsforanstaltninger. Medmindre truslerne er ubetydelige, skal der altid foretages passende sikkerhedsforanstaltninger. Typer af foranstaltninger som bør anvendes, er forskellige afhængigt af omstændighederne som kan være forhold såsom betydeligheden af truslerne, erklæringsopgavens art, de påtænkte brugere af erklæringsopgaven og revisionsfirmaets struktur.³⁵

Der er grundlæggende to overordnede typer af sikkerhedsforanstaltninger, som kan anvendes ved de ovenfor nævnte typer trusler. Det er eksterne og interne sikkerhedsforanstaltninger.

De eksterne foranstaltninger kan bestå af uddannelseskrav såsom efteruddannelse, god selskabsledelse samt overvågnings- og disciplinære foranstaltninger.

De interne foranstaltninger kan være af forskelligartet karakter, f.eks. kan det være ledelsen i revisionsvirksomheden, som ser det af stor vigtighed at overholde ER, dokumentere politikker for kvalitet og uafhængighed. Endvidere kan de interne sikkerhedsforanstaltninger bestå af inddragelse af et andet firma og af øvrige revisorer i virksomheden eller lignende.³⁶

Det er dog afhængigt af truslens størrelse, hvorvidt man kan overkomme disse ved at anvende sikkerhedsforanstaltninger. Derfor er det vigtigt at undersøge truslens størrelse

---

³⁵ Revisor regulering og rapportering, Füchsel m.fl. S. 114-115

³⁶ Professionsetik for revisorer, Bøg m.fl. s. 27

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

samt at fastslå, hvorvidt sikkerhedsforanstaltninger kan anvendes og i hvilken udstrækning.³⁷

3.1. Overblik over reguleringen af etisk adfærd, som følge af regeldannelse af lovgivning

Nedenfor beskrives udviklingen og reguleringen af etisk adfærd. Der tages udgangspunkt i den EU-retlige regulering, hvor der først redegøres for reguleringen og udviklingen i etisk adfærd fra den første EU-retlige regulering fra 1977 og frem til og med implementeringen af nyeste udgave af 8.selskabsdirektiv. Herefter redegøres der for reguleringen af de ER i RL, hvor uafhængigheden ligeledes behandles. Endelig foretages der en gennemgang af ”retningslinjerne for revisors etiske adfærd.”

Reguleringen af etisk adfærd for revisor har ændret sig løbende over tid og er i dag præget af at være internationale samarbejdsaftaler med det formål at skabe internationale retningslinjer gældende for revisor.

Tidligere var reglerne baseret på den nationale lovgivning, hvor der i RL fandtes regler om uafhængighed, som dermed udgjorde den danske regulering om etisk adfærd.

Reguleringen af kravene til revisors etiske adfærd sker i dag på 2 forskellige niveauer. Dels er der regeldannelsen og lovgivning i EU samt nationale regler, og dels er der en revisionsteknisk påvirkning af ER.

Hvad angår regeldannelsen, er Danmark som følge af sit medlemskab af EU forpligtet til at følge de retsakter EU vedtager, og således har Danmark også implementeret seneste udgave af 8. selskabsdirektiv³⁸ i den gældende RL.

I forhold til den revisionstekniske påvirkning, skal revisor der er medlem af FSR og FRR overholde yderligere foreningskrav. Hvor større revisionsfirmaer samt medlemmer af FSR og FRR i kraft af foreningernes medlemskab af IFAC skal overholde CoE, der oversættes til dansk og udsendes af FSR, er de små revisionsfirmaer kun forpligtet til at

---

³⁷ Professionsetik for revisorer, Bøg m.fl. s. 27

³⁸ 8. selskabsdirektiv 2006

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

overholde RL. Derudover findes der intern standarddannelse, der foregår i de store internationale revisionsfirmaer.

Overordnet består reguleringen af etik således af nationale regler, regler udstedt af EU samt regler udstedt af IFAC.

3.2. Regulering af ER på EU-retligt plan

Fjerde³⁹ og syvende⁴⁰ selskabsdirektiv udgjorde den første regulering af revisors arbejde på medlemsstatsniveau. Begge direktiver stillede krav om, at omfattede selskabsformer i direktiver skulle lade deres regnskaber revidere af en fagligt kvalificerede person.

Dog var det først med implementeringen af 8. selskabsdirektiv⁴¹, at der blev stillet mindstekrav til en lovpligtig revisors kvalifikationer. Formålet med 8.selskabsdirektiv var ifølge præamblen at harmonisere de kvalifikationer, som en lovpligtig revision krævede. Betingelserne for en autorisation skulle være revisors faglige kvalifikationer, personlig integritet samt uafhængighed. Præamblen anvendte begreberne vandels- og uafhængighedskrav, hvor man for at være autoriseret skulle føre en retskaffen vandel og ikke udøve en form for virksomhed, der er uforeneligt med den lovpligtige revision. Hvad der skulle forstås herved, uddybes ikke i direktivet. Ifølge direktivet skulle revisor udføre revisionen samvittighedsfuldt, og dermed fik vandelsbegrebet den betydning, at revisor skulle udføre revisionen med omhu og på den måde, denne fandt mest korrekt. I forhold til uafhængighedsbegrebet foreskrev direktivet, at revisor ikke kunne udføre lovpligtig revision, såfremt revisor ikke var uafhængig i forhold til lovgivningen i den medlemsstat, som revisor var forpligtet til at overholde. Derudover skulle medlemsstaterne sikre, at autoriserede revisorer kunne pålægges passende sanktioner, såfremt revisionen ikke udførtes på en uafhængig måde. Medlemsstaterne skulle endvidere sikre regler for, at aktionærer og selskabstilhængere i et revisionsselskab ikke greb ind i udførelsen af revisionen på en sådan måde, at uafhængigheden blev truet hos revisor, der udførte

---

³⁹ 4. selskabsdirektiv 1978

⁴⁰ 7. selskabsdirektiv 1983

⁴¹ 8. selskabsdirektiv 1984

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

revisionen.⁴² På trods af ovenstående regler var der ingen specifikke retningslinjer i direktivet for kravet om uafhængighed, hvilket var et resultat af, at man ikke kunne nå til enighed om en fælles definition af uafhængighed.⁴³

På grund af udviklingen i det indre marked iværksatte Kommissionen flere undersøgelser, heriblandt undersøgelsen ”The Role, the position and the Liability of statutory Auditor”, hvori man konkluderede, at der var behov for initiativer på 2 områder for at skabe et europæisk marked for revision. Der skulle dels skabes fri etableringsret for lovpligtig revisor og frihed til at tilbyde revisionsydelser på tværs af landegrænser, og dels ville man fremme revisionens kvalitet samt det professionelle ansvar. På baggrund heraf udarbejdede Kommissionen en Grønbog, under titlen ”Den lovpligtige revisorers rolle, stilling og ansvar i den europæiske union.” Grønbogen påpegede, at uafhængighed var den vigtigste måde, hvorpå revisor kunne vise, at denne kunne udføre sit erhverv objektivt. Revisor skulle ifølge grønbogen være uafhængig i sin tankegang, således at denne iagttager alle betragtninger, der er nødvendige for den pågældende opgave. Desuden skulle revisor være uafhængig i sin fremtræden, således at man ville undgå omstændigheder, hvori en veldokumenteret tredjemand ville stille spørgsmålstejn ved den lovpligtige revisors objektivitet.⁴⁴ Grønbogen påpegede undersøgelser, hvori der gennem de senere år havde været kritiske røster overfor de trusler, der var opstået i forhold til revisors uafhængighed. Man kritiserede, at professionalismen i branchen var nedprioriteret på bekostning af en mere forretningsbaseret holdning. Baggrunden herfor var, at revisor følte sig presset af konkurrenterne og havde en ubevidst frygt for at miste sine klienter, og derudover havde klienterne ingen skrupler over at rejse indvindinger mod revisor og i givet fald skifte denne ud.⁴⁵ Derudover diskuterede man faren ved at udbyde revisors honorar via licitation samt fordele og faldgruber ved, at revisor kunne tilbyde at udføre andre revisionsydelser for klienten.⁴⁶

---

⁴² 8. selskabsdirektiv 1984

⁴³ Grønbog afsnit 2,5

⁴⁴ Grønbog afsnit 4,8

⁴⁵ Grønbog afsnit 4,9

⁴⁶ Grønbog afsnit 4,11 samt 4,12

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Efter at spørgsmålet om revisors uafhængighed var blevet behandlet i grønbogen, oprettede man i 1998 EUs revisionsudvalg,⁴⁷ som gjorde uafhængighedsproblematikken til et prioriteret arbejdsområde. Resultatet af udvalgets arbejde var vedtagelse af en henstilling om uafhængighed i 2002.⁴⁸ Henstillingen adskilte sig fra den hidtidige regulering ved at anbefale en principbaseret tilgang i stedet for den regelbaserede tilgang i vurderingen om revisors konkrete uafhængighed. Fremgangsmåden var, at man skulle identificere de konkrete trusler mod revisors uafhængighed og herefter opstille passende sikkerhedsforanstaltninger.⁴⁹ Henstillingen opstillede ingen regler om revisors konkrete afhængighed, hvilket betød, at man ikke definerede aktiviteter, der altid ville true revisors uafhængighed, uanset om der blev givet en erklæring eller ej. Desuden var henstillingen afgrænset ved, at den kun opstillede anbefalinger om uafhængigheden i forbindelse med revision og afgivelse af lovlige erklæringer. Retskildeværdien af henstillingen var svag, idet en henstilling kun er en anbefaling af, hvorledes medlemsstater bør indrette deres lovgivning. Dog ville man ifølge præamblen vurdere effekten af henstillingen og eventuelt senere konvertere henstillingen til et direktiv.⁵⁰

8. selskabssdirektiv af 17. maj 2006

Nyeste udgave af det 8. selskabssdirektiv blev vedtaget 17. maj 2006 og erstattede dermed det gamle direktiv fra 1984. Implementeringsfristen for vedtagelse af direktivet var 29. juni 2008,⁵¹ og dette har i Danmark medført en ny udgave af RL, der trådte i kraft 17. juni 2008.⁵²

Formålet med direktivet er bl.a. en definition af faglig etik.⁵³ Direktivet indeholder et kapitel om etisk adfærd, hvor der nu i forhold til det gamle direktiv er bestemmelser om faglig etik, uafhængighed, objektivitet, fortrolighed samt tavshedspligt.⁵⁴ I forhold til bestemmelsen om revisors uafhængighed og objektivitet skal medlemsstaterne sikre

---

⁴⁷ Udvalget blev dannet som følge af Kommissionens meddelelse (EFT C 143 af 8.5.1998 s. 12.) fra 1998, ”Lovpligtig revision i EU, vejen frem”

⁴⁸ Henstilling af 16. Maj 2002

⁴⁹ Henstilling af 16. Maj 2002, afsnit 3 og 4.

⁵⁰ Henstilling af 16. Maj 2002, præamblen litra 15

⁵¹ 8. selskabssdirektiv 2006 artikel 53

⁵² RL 2008

⁵³ 8. selskabssdirektiv 2006, præamblen litra 9 og 32.

⁵⁴ 8. selskabssdirektiv 2006 kapitel IV

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

regler således, at revisor ikke udfører revision, hvor der foreligger direkte eller indirekte økonomiske, forretnings-/ ansættelsesmæssige eller andre forhold mellem denne og klienten. I tilfælde af trusler mod revisor eller revisionsvirksomhedens uafhængighed, skal der opstilles sikkerhedsforanstaltninger for at reducere sådanne trusler. Trusselsscenarier er ifølge direktivet selvrevision, egeninteresse, partiskhed, fortrolighed, tillid eller intimidering.⁵⁵ Revisor og revisionsfirmaer bør afstå fra at udføre en ikke-revisionsydelse, der vil udgøre en trussel mod deres uafhængighed. Direktivet omhandler således ikke detaljerede bestemmelser om revisors uafhængighed, men omtaler de overordnede hensyn og mål med bestemmelsen.

Revisor bør efter direktivet være underlagt højeste etiske standarder, og medlemsstaterne skal sikre, at alle revisorer og revisionsfirmaer er underlagt principper om faglig etik. Kommissionen kan efter direktivet vedtage minimumsstandarder for faglig etik, hvor man anvender principperne fra henstillingen som fortolkningsbidrag.⁵⁶ Fremadrettet hentyder kommissionen til, at man vil tage udgangspunkt i IFACs Code of Ethics som overordnet begrebsramme.⁵⁷

3.3. ER i RL

I dette afsnit præsenteres først de foretagne ændringer i RL 2003,⁵⁸ og herefter fokuseres der på den nye regulering i dansk lovgivning og implementeringen af reglerne i 8. Selskabsdirektiv. Redegørelsen af reglerne er medtaget for at danne en forståelse af RL, og vil senere blive anvendt i analysen.

RL 2003

Regler i RL 2003 var i høj grad baseret på principperne fra EU-henstillingen fra 2002 om revisors uafhængighed samt henstillingen fra 2001 om kvalitetssikring af den lovpligtige revision. Henstillingerne var blevet indarbejdet henstillingskonformt således, at i

---

⁵⁵ 8. selskabsdirektiv 2006 artikel 22.

⁵⁶ 8. selskabsdirektiv 2006 præamblen litra 11

⁵⁷ 8. selskabsdirektiv 2006 artikel 21 samt præamblen litra 9

⁵⁸ RL 2003

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

situationer hvor den danske lovgivning ikke giver et klart svar, skulle man anvende EU-henstillingens regulering af spørgsmålet som fortolkningsbidrag.

I RL 2003 forlod man sondringen i den tidligere revisorlov mellem konkret og generel uafhængighed i overensstemmelse med EU-henstillingen fra 2002. Den generelle uafhængighed indebar i RL fra før 2003 et forbud mod, at revisor drev anden erhvervsvirksomhed end revisionsvirksomhed eller havde ansættelse i virksomheder, der drev anden erhvervsvirksomhed end revisionsvirksomhed. Derudover omfattede forbuddet i RL 2003 også stillingen som direktør, bestyrelsesmedlem, administrator eller likvidator, fastlønnet stilling i offentlige virksomheder eller institutioner, bortset fra en stilling som underviser ved en undervisningsinstitution eller som medarbejder ved en videnskabelig institution. Undervisere var undtaget, hvilket skyldes ønsket om, at institutioner skulle kunne gøre brug af eksterne undervisere, uden at revisor skulle opgive revisorerhvervet. Loven definerede endvidere, at revisors lovlige virksomhed omfattede revision af regnskaber herunder rådgivning og assistance inden for tilgrænsende områder. Reglerne om generel uafhængighed blev ophævet med RL 2003, hvorefter revisor fremadrettet også kan beskæftige sig med andre områder end revision samt være ansat andre steder uden, at det er i direkte konflikt med revisors uafhængighed. Det er således først, når revisor skal afgive sin erklæring, at det konkret er muligt at vurdere, om den aktivitet revisor beskæftiger sig med, konkret truer dennes uafhængighed. Dette gælder for både revisor personligt samt revisionsvirksomheden. Grunden til disse udvidede muligheder skyldes, at RL 2003 udelukkende regulerede de tilfælde, hvor registrerede eller statsautoriserede revisor afgav en erklæring som offentlighedens tillidsrepræsentant.⁵⁹

Mens reglerne om generel afhængighed blev ophævet skærpedes bestemmelserne om konkret uafhængighed. Skærpelserne i RL 2003 tog udgangspunkt i lovens § 11. Foruden skærpelserne om revisors konkrete uafhængighed indførte man i tråd med EU-henstillingen den principbaserede tilgang. Dette betyder, at lovgiver i stedet for at

---

⁵⁹ Betænkning 1478 s. 30. Anvendelsesområdet for RL 2003 følger af § 1 stk. 2

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

beskrive en række situationer, hvor revisor ikke må afgive en erklæring, beskriver en række trusler mod revisors uafhængighed, som denne skal forholde sig til.⁶⁰

Udover ovenstående regler indførtes der i RL 2003 regler om intern rotation, når revisionsvirksomheder reviderer PIES, samt obligatorisk kvalitetskontrol via et uafhængigt revisortilsyn. Tilsynet er et kontrolorgan som tilser, at revisionsvirksomhederne har taget højde for eventuelle uafhængighedstrusler forinden, de påtager sig en erklæringsopgave.⁶¹

3.4. RL 2008

Som følge af den nye udgave af 8. Selskabsdirektiv, bliver der 1. juli 2008 vedtaget en ny udgave af RL.⁶²

Anvendelsesområdet i RL 2008 § 1 stk. 2 er blevet indskrænket i forhold til RL 2003 udgaven, idet uafhængighedsreguleringen fremover kun gælder revision, review og andre erklæringsopgaver med sikkerhed.

*”Loven finder anvendelse ved revisors afgivelse af revisionspåtegninger på regnskaber, herunder revisors udtalelser om ledelsesberetninger i henhold til årsregnskabsloven, og ved revisors afgivelse af andre erklæringer med sikkerhed, der ikke udelukkende er til hvervgivers eget brug ”.*⁶³

Anvendelsesområdet i RL § 1 stk. 2 er bredere end anvendelsesområdet i 8. direktiv, som kun omfatter lovplichtig revision af årsregnskaber eller konsoliderede selskaber, men det er som nævnt ovenfor smallere end området for RL 2003, der omfattede enhver form for erklæring over for 3. mand.

Baggrunden for ændringen i anvendelsesområdet er ifølge revisorkommisionen, at man har ønsket at klarificere, hvilke erklæringsopgaver der falder inden for, og hvilke der

---

⁶⁰ Revision, regulering og rapportering, Füchsel m.fl. s. 69

⁶¹ Betænkning 1478 s. 15

⁶² RL 2008

⁶³ RL 2008 § 1 stk. 2

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

falder uden for RL.⁶⁴ Revisorkommisionen foreslog i første omgang, at erklæringen uden sikkerhed ville falde uden for RL's anvendelsesområde og dermed ikke være beskyttet af de 5 grundlæggende etiske principper, jf. afsnit 2.1. Dog ville revisor, der gav erklæringer uden sikkerhed og som var medlem af revisorforeningerne, fortsat være omfattet af internationale og danske revisionsstandards krav om bl.a. uafhængighed og kvalitetskontrol.⁶⁵ Revisorkommisionen fik efter genovervejelser omfattet regler for andre erklæringer herunder erklæringer uden sikkerhed.

For andre erklæringer uden sikkerhed gælder kravene om uafhængighed modsat RL 2003 ikke længere, når der er en tredjepart involveret.⁶⁶ Fremadrettet er det således kun bestemmelserne om professionel kompetence/omhu samt tavshedspligt, der gælder. Dog skal revisor oplyse, når denne ikke er afhængig. Dette medfører, at revisor godt kan udføre aftalte arbejdshandlinger og assistanceopgaver uden nødvendigvis at være objektiv, når der ikke afgives en erklæring. Desuden har revisor ved andre erklæringer ligesom ved erklæringer med sikkerhed stadig pligt til at rapportere ved grove eller omfattende økonomiske forbrydelser. Endeligt kan revisor også ved andre erklæringer blive indbragt for revisornævnet samt blive straffet ved opgivelse af urigtige erklæringer. Revisor skal for at opnå godkendelse som statsautoriseret eller registreret revisor være forsikringsdækket.⁶⁷ Dette gælder for opgaver omfattet af RL § 1 stk. 2 og § 1 stk. 3. For opgaver, der ikke er omfattet af RL, skal revisor sikre sig via en tillægsforsikring.

Afgrænsningen for hvilke grundlæggende etiske principper, der skal overholdes ved erklæringsopgaver og andre erklæringer fremgår af RL § 16 stk. 1 samt RL § 16 stk. 3. For erklæringsopgaver skal revisor opfylde kravene i § 16 stk. 1, der omfatter integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd samt professionel kompetence og fornøden omhu. For andre erklæringer kræves der for revisor kun overholdelse af reglerne om professionel kompetence samt tavshedspligt jf. RL § 16 stk. 3 modsætningsvis. Dog skal revisor jf. § 16 stk. 3 oplyse det i sin erklæring, såfremt denne ikke er uafhængig.

---

⁶⁴ Betænkning nr. 1478 s. 30-31

⁶⁵ Betænkning nr. 1478 s. 34

⁶⁶ RL 2008 § 1 stk. 3

⁶⁷ RL 2008 § 3 stk. 1 nr. 6

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Konkrete bestemmelser i revisorloven

RL's bestemmelser om uafhængighed i dag er meget sammenlignelige med reglerne om konkret uafhængighed i det 8. Selskabssdirektiv. Direktivet er som tidligere nævnt principbaseret, og denne tilgang gør begreberne i direktivet abstrakte at forholde sig til. Denne tilgang udgør grundlaget for, at man i den tidlige RL opstillede situationer, der kan true revisors uafhængighed i lovteksten.⁶⁸ I RL har man valgt stort set valgt at kopiere reglerne fra direktivet direkte ind i RL.⁶⁹ Uafhængighedsreglerne i RL fungerer som rammebestemmelser, idet E&S har implementeret en uafhængighedsbekendtgørelse for at kunne håndtere reglerne,⁷⁰ samt en hertil hørende uafhængighedsvejledning,⁷¹ der fungerer som udfyldende fortolkning. Reguleringen i uafhængighedsbekendtgørelsen viderefører sammen med rammebestemmelserne i RL § 24-26, med få modifikationer, den hidtidige regulering fra RL 2003. Således er betydningen af revisors netværk nu direkte reguleret i loven. Overtrædelse af RL § 24-26 sanktioneres i form af en bøde efter RL § 54 stk. 1.

I RL er der blevet indført en regel,⁷² der giver E&S bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om uafhængighed. Reglen tjener 2 formål. For det første er reglen indført for at give hjemmel til at gennemføre de regler, der fremadrettet i kraft af 8. selskabssdirektiv artikel 22 bliver udstukket af EU-kommissionen for at sikre ensartede etiske regler. For det andet er bestemmelsen en overordnet rammebestemmelse, hvor den mere detaljerede regulering af denne bestemmelse udfyldes som hjemmel i uafhængighedsbekendtgørelsen. Der findes en lignende bemyndigelse i RL § 16 stk. 4, der giver bemyndigelse til nærmere regler om etik. Dog er uafhængighedsreguleringen en

---

⁶⁸ Reglerne i RL 2003 § 11 stk. 2 var udtømmende beskrevet og reglerne i stk. 1 og 3 af mere overordnet karakter.

⁶⁹ Reglerne i RL 2008 § 24-26 er stort set kopieret direkte fra 8. direktivs artikel 22 afsnit 1 og 2, samt artikel 43 afsnit 3.

⁷⁰ Uafhængighedsbekendtgørelsen

⁷¹ Uafhængighedsvejledningen

⁷² RL 2008§ 24 stk. 5

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

integreret del af etiske regler, og det er derfor overflødig, at bemyndigelsen fremgår 2 steder.⁷³

Der er en generalklausul om uafhængighed,⁷⁴ hvorefter revisor skal være uafhængig af virksomheden ved udførelse af opgaver omfattet af RL § 1 stk. 2. Bestemmelsen dækker bredt og omfatter alle scenarier, der måtte påvirke revisors uafhængighed, hvilket også fremgår af retspraksis.⁷⁵

Den efterfølgende bestemmelse er situationsbestemt og er direkte forbud.⁷⁶ Heri opremses tilfælde, hvor der er en ikke ubetydelig risiko for, at der kan ske en form for påvirkning og dermed kompromittere uafhængigheden. Dette medfører, at man anser uafhængigheden for truet i en sådan grad, at man har valgt at gøre bestemmelsen til et direkte forbud. Ifølge denne bestemmelse er revisor eller andre personer i revisionsvirksomheden, der er tilknyttet opgaven eller kontrollerer dennes udførelse, revisionsvirksomheden eller revisionsvirksomhedens netværk ikke uafhængig, såfremt der foreligger et direkte, eller indirekte økonomisk, forretnings- eller ansættelsesmæssigt eller andet forhold, herunder levering af ydelser, eller andre forhold der ikke er omfattet af RL § 1 stk. 2. Dette gælder forhold mellem revisor og den virksomhed opgaven vedrører, såfremt dette kan vække tvivl om revisors uafhængighed hos en velinformed tredjemand. Som tidligere nævnt er der dog sikkerhedsforanstaltninger man kan foretage for at hindre en sådan situation, hvor man ikke har mulighed for at overholde loven, jf. afsnit 2.1.

Herefter følger en bestemmelse, hvor revisor har mulighed for at træffe sikkerhedsforanstaltninger, såfremt der foreligger trusler mod revisors uafhængighed, herunder hvis der er en risiko for selvrevision, egeninteresse, partiskhed, nære personlige herunder familiære relationer eller intimidering.⁷⁷ Dog skal revisor afstå fra opgaven, såfremt revisors uafhængighed trods sikkerhedsforanstaltninger stadig er i fare.

---

⁷³ Revisoransvar, Langsted m.fl. s. 26

⁷⁴ RL 2008 § 24 stk. 1

⁷⁵ Se kendelserne af 3. Januar 1994 (nr. 93-7-409) samt af 16. December 1996 (j.nr.96-39.312)

⁷⁶ RL 2008 § 24 stk. 2

⁷⁷ RL 2008 § 24 stk. 3

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Grundlaget for denne bestemmelse er, at der foreligger trusler mod uafhængigheden, men at eventuelle trusler kan elimineres ved at foretage passende sikkerhedsforanstaltninger.

Der er en forbudsbestemmelse omfattende PIES, hvor revisor ikke kan udføre revision og andre erklæringsopgaver med sikkerhed i PIES, når der er tale om selvrevision eller egeninteresse.⁷⁸ Ifølge bestemmelsen må den underskrivende revisor i en sådan virksomhed ikke påtage sig en ledende stilling hos klienten, førend der er gået 2 år efter fratrædelse som revisor.

Derudover gælder en rotationsregel for PIES, hvorefter den eller de revisorer der underskriver revisionspåtegningen, senest 7 år efter de er udpeget til opgaven, skal udskiftes for en periode på minimum 2 år.⁷⁹

Endelig er der indsat en regel, der sætter restriktioner for revisors vederlag.⁸⁰ Revisionsvirksomheden må således ikke i 5 regnskabsår i træk have en større andel af sin omsætning på mere end 20 % hos den samme klient. Desuden må revisor for erklæringsopgaver med sikkerhed ikke betinge sig et højere honorar for sit arbejde, end hvad der kan ses for rimeligt, eller gøre sit vederlag afhængig af andre forhold end det udførte arbejde jf. stk. 2. Denne bestemmelse gælder dog ikke for andre opgaver, medmindre man også udfører erklæringsopgaver for pågældende klient.

Som det fremgår af ovenstående bestemmelser, så opererer RL nu med 4 forskellige persongrupper. Opdelingen i persongrupper i RL er ikke entydig. Nogle bestemmelser gælder for den enkelte revisor, hvor andre bestemmelser gælder for revisionsvirksomheden. Således er der i RL regler, der gælder den erklærende revisor,⁸¹ regler for personer i virksomheden, der er tilknyttet opgaven eller kontrollerer dens udførelse,⁸² regler for revisionsvirksomheden samt netværk⁸³ og endelig regler for andre

---

⁷⁸ RL 2008 § 24 stk. 4

⁷⁹ RL 2008 § 24 stk. 5

⁸⁰ RL 2008 § 24 stk. 6

⁸¹ Uafhængighedsbekendtgørelsens § 2, nr. 1-4 og § 5 jf. RL 2008 § 24 stk. 2 og 4 samt uafhængighedsbekendtgørelsens § 6 nr. 1 og 2 jf. RL 2008 § 24 stk. 3.

⁸² Uafhængighedsbekendtgørelsens § 2, nr. 1-4 og § 5 jf. RL 2008 § 24 stk. 2 og 4 samt uafhængighedsbekendtgørelsens § 6 nr. 1 og 2 jf. RL 2008 § 24 stk. 3

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

personer i revisionsvirksomheden, der er direkte eller indirekte tilknyttet til den erklæringsgivende virksomhed.⁸⁴ Dette er en ændring i forhold til RL 2003, idet den kun regulerede den erklærende revisor, hvorimod de andre persongruppers inhabilitet kunne udledes af generalklausulen. Sondringen om omfattede persongrupper er vigtig i og med forhold, der f.eks. udelukker den enkelte revisor nødvendigvis ikke betyder, at revisionsvirksomheden skal afstå fra at påtage sig en given opgave.

Generalklausulen fremgår nu af uafhængighedsbekendtgørelsens § 1, hvorefter revisor ikke må give en erklæring efter RL § 1 stk. 2, når der foreligger trusler, der kan vække tvivl hos en velinformed tredjemand. Konsekvensen af bestemmelsen fremgår af bekendtgørelsens § 2, der er en uddybning af RL § 24 stk. 2. Bestemmelsen er et forbud, hvorefter revisor enten må løse de forhold, der gør denne eller de ovenstående persongrupper inhabil, eller afstå fra den pågældende erklæringsopgave.⁸⁵

Revisors muligheder fremgår af de følgende bestemmelser,⁸⁶ hvor det gælder, at revisor eller en anden person i revisionsteamet, der får økonomisk interesse i den virksomhed, hvori der afgives en erklæring, har en måned til at afhænde denne interesse. Indtil den økonomiske interesse er afhændet, skal pågældende person fjernes fra revisionsteamet. Alternativet er, at revisor skal afstå fra at udføre revisionsopgaven. Endelig fastslår bestemmelsen, at uafhængighedsbestemmelsen først gælder fra det øjeblik revisor kender til eller burde kende til forholdet, der truer revisors uafhængighed.

Endelig følger en bestemmelse omhandlende andre trusler, der ud over tilfældene i bekendtgørelsens § 2 eller 5, omfatter 3 tilfælde vedrørende en 2-årig udelukkelsesperiode.⁸⁷ Dette omfatter for det første situationer ved f.eks. bistand af regnskabsudarbejdelse og bogføring. Ved sådanne situationer vil der være risiko for egenkontrol-trusler, da revisor dermed skal erklære om tjenesteydelser denne selv har leveret. Den anden situation omfatter også en 2-årig udelukkelsesfrist, såfremt revisor

---

⁸³ Uafhængighedsbekendtgørelsens § 5 jf. RL 2008 § 24 stk. 4 samt uafhængighedsbekendtgørelsens § 6 nr. 3 jf. RL 2008 § 24 stk. 3

⁸⁴ Uafhængighedsbekendtgørelsens § 2 nr. 3 og 4 jf. RL 2008 § 24 stk. 2

⁸⁵ Uafhængighedsbekendtgørelsens § 2

⁸⁶ Uafhængighedsbekendtgørelsens § 3 og 4

⁸⁷ Uafhængighedsbekendtgørelsens § 6

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

inden for de seneste 2 år har fungeret som partsrepræsentant for klienten. Det tredje tilfælde vedrører andre situationer end de tidligere nævnte, hvor der ligeledes kan opstå trusler mod uafhængigheden, hvis revisor har haft en sådan tilknytning inden for de seneste 2 år. Efter denne bestemmelse eksisterer der direkte forbud, såfremt en ud af de tre ovenstående situationer opstår.

Efter at RL er behandlet, samt udviklingen inden for denne, vil ER nu blive behandlet.

4.1. Overblik over reguleringen Etik gennem IFAC

Formålet med dette kapitel er at give en redegørelse for indholdet af ER, som revisor skal overholde i Danmark. Større revisionsvirksomheder samt medlemmer af FSR og FRR skal gennem foreningernes medlemskab af IFAC som minimum overholde de retningslinjer IFAC fremsætter. Derfor gives der nedenfor en redegørelse af hvilken rolle IFAC spiller for udarbejdelsen af etisk adfærd i Danmark. Herefter skildres grundlaget for, at der i hele taget er et etisk regelsæt, og endelig beskrives udviklingen af ER fra den første udgave frem til den udformning og indhold, ER har nu.

De krav, der stilles til revisors adfærd i Danmark, følger dels af RL og dels af FSR's retningslinjer for etisk adfærd, der bygger på International Federation of Accountants (IFAC)

Det er den internationale revisororganisation IFAC, der udsteder CoE. Som tidligere beskrevet, så skal større revisionsfirmaer samt medlemmer af de danske revisorforeninger i kraft af foreningernes medlemskab af IFAC, overholde de regelsæt IFAC i form af CoE fremsætter. Dette fremgår af forordet til IFACs etiske regler, idet medlemmer ikke må anvende standarder, der er mindre strenge end de regler, der fremgår af IFACs retningslinjer.⁸⁸

IFAC blev dannet i 1977 og har som formål at varetage revisorprofessionens globale interesser, og organisationens vigtigste opgaver er at udarbejde internationale standarder inden for revision, uddannelse og etik. Underliggende IFAC hører det selvstændige organ

---

⁸⁸ CoE 2011

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

IESBA (International Ethics Standards Board for Accountants), der står for udarbejdelsen af CoE. IFAC består af 159 medlemsorganisationer i 124 lande og repræsenterer 2,5 mio. revisorer på verdensplan.⁸⁹ I Danmark er det FSR og FRR, hvorigennem IFAC er repræsenteret.

Det er FSR, der inden for rammerne af IFACs regler, udstikker ER, som danske revisorer skal overholde. FSR deltager i kraft af sit medlemskab af IFAC indirekte med udstedelse af internationale revisionsvejledninger. Dette skyldes, at FSR indtager en vigtig rolle med at yde vejledning samt fremme bestræbelser på harmonisering inden for revisorbranchen.⁹⁰ FSR har ved deres udarbejdelse af de danske ER fulgt IFAC's mindstekrav. FSR's ER adskiller sig fra IFAC's regler på visse punkter, idet der er visse skærpelser som følge af RL's strengere krav til revisors uafhængighed, som en følge af at RL's regler om uafhængighed gælder for alle erklæringsopgaver med sikkerhed.

Behovet for ER og dermed CoE er en konsekvens af, at man allerede i starten af 90'erne indser, at der er et behov for et regelsæt om revisors uafhængighed. Kernen er, at man fra lovgiver samt professionens side på dette tidspunkt har den opfattelse, at der er uklare og til dels modstridende meninger om, hvordan begrebet uafhængighed skal fortolkes. Derfor er der opstået ønsker om et regelsæt eller et sæt retningslinjer, der kan hjælpe revisor samt revisionsfirmaer til at træffe de rigtige beslutninger for hvad der er, og hvad der ikke er acceptabelt.⁹¹

Den første udgave af IFACs etiske regler CoE blev offentliggjort i 2001 og var en revideret udgave af et sæt anbefalinger om revisors uafhængighed udgivet af FEE (Federation des Experts Comptables Européens) i 1998.⁹² Reglerne omfatter i denne version kun praktiserende revisor. Den første udgave af de danske ER gennem FSR bliver gennemført på baggrund af CoE 2001, hvor ER bliver sendt til høring i maj 2004 og træder endelig i kraft 1. juli 2005. Man vælger i forbindelse af udarbejdelsen af de danske ER at omdøbe titlen på retningslinjerne, fra "Etiske regler" til retningslinjer for revisors

---

⁸⁹ Bilag 4 IFAC s. 2

⁹⁰ ER 2009

⁹¹ Auditing & Assurance Services, Eilifsen m.fl. s. 577

⁹² Auditing & Assurance Services, Eilifsen m.fl. s. 577

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

etiske adfærd for netop at understrege, at reglerne er princip- og ikke regel-baseret. Retningslinjerne ligger retskildemæssigt på niveau med de udsendte revisionsstandarder. Man skal ved anvendelse af ER være opmærksom på, at reglerne er baseret på dels CoE udstedt af IFAC samt RL, og at en del af de øvrige retningslinjer heri er en del af god revisionsskik.⁹³ Dette betyder, at en del af reglerne i ER er bindende i kraft af, at de i forvejen er en del af RL.

Anden udgave af CoE bliver af IFACs sendt til høring i efteråret 2004 og efterfølgende vedtaget i juni 2005, og den træder i kraft 30. juni 2006. Retningslinjerne bliver her ændret således, at de bliver gældende for alle revisorer. Som konsekvens af IFACs udsendelse af nye retningslinjer, sendes anden version af ER til høring i juni 2006 og bliver efterfølgende gældende fra 1. januar 2007. Det materielle indhold ændres ikke væsentligt i ER 2007 i forhold til den tidlige version. Dog er der en del omskrivninger, idet retningslinjerne dels skulle harmoniseres med terminologien i RS'erne samt begrebsrammen, og derudover integrere den principbaserede tilgang, der følger af EU-henstillingen fra 2002. Den principbaserede tilgang stiller krav om, at revisor skal identificere, vurdere og imødegå eventuelle trusler mod revisors uafhængighed.

IFAC udsender i juli 2006 et tillæg til CoE fra 2005, hvori der er nye afsnit vedrørende netværk og netværksfirmaer, der indgår i afsnit 290 om revisors uafhængighed.⁹⁴ Reglerne bliver vedtaget af FSR i oktober 2007 og indarbejdet i det nye ER, der træder i kraft i december 2007. Dog træder reglerne om netværk og netværksfirmaer først i kraft for erklæringer dateret 31. december 2008 eller senere.⁹⁵

I august 2009 bliver ER 2009 vedtaget, hvilken er den udgave, der er den nugældende. Denne version er udarbejdet for at tilpasse seneste ændringer i RL, samt den hertil vedtagne uafhængighedsbekendtgørelse samt uafhængighedsvejledning. Skærpelser i RL samt bekendtgørelsen i forhold til ER, fremgår med kursivskrift i regelsættet. Indholdsmæssigt adskiller reglerne i ER sig derfor ikke fra ER 2007.⁹⁶

---

⁹³ Revisor, regulering & Rapportering, Füchsel m.fl. s. 95

⁹⁴ FSR beretning 2007 s. 14, samt ER 2009 forord

⁹⁵ FSR beretning 2007 s. 14, samt ER 2009

⁹⁶ FSR beretning 2008

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

IESBA har i juli 2009 vedtaget en ny version af CoE, der senest skal være gældende pr. 1. januar 2011.

En væsentlig ændring heri er, at man foretager en opsplitning af reglerne i afsnit 290, Uafhængighed- erklæringer med sikkerhed. Fremadrettet vil der være et afsnit 290, som er revisions- samt review-opgaver med sikkerhed samt et afsnit 291 om andre erklæringer med sikkerhed. Afgrænsningen af om en given opgave hører til afsnit 290 eller 291, fremgår af indledningen til kapitel 291. Ifølge denne retter dette kapitel sig mod krav til uafhængighed ved erklæringsopgaver med sikkerhed, der ikke er revisions- eller reviewopgaver. Har man at gøre med en klient, hvor der uddover andre erklæringer med sikkerhed også udføres revision eller review, skal man anvende afsnit 290.⁹⁷

4.2. CoE

Alle former for professioner arbejder under en eller anden form for kodeks for, hvad man inden for dette givne område kan og ikke kan tillade sig. IFACs Code of Ethics er det internationale etikindeks, der har været medvirkende til globalt at bestemme hvilken form for retningslinjer, som revisor skal efterleve.

I de indledende afsnit i CoE fremgår det, at den principbaserede tilgang udgør den overordnede begrebsramme i standarden, hvilket er i overensstemmelse med EU-henstillingen samt den nyeste udgave af 8. selskabsdirektiv. En principbaseret tilgang medfører, at man i stedet for at have et sæt detailregulerede regler, er der valgt at definere nogle overordnede retningslinjer og principper, som revisor skal overholde.

Grundlaget for at anvende den principbaserede tilgang i CoE og for den sags skyld også i det 8. selskabsdirektiv er, at det ikke er muligt at definere enhver situation, der kan skabe specifikke trusler mod overholdelse af de grundlæggende etiske principper. Grunden hertil er, at opgavernes art og det tildelte arbejde, der skal udføres for klienten kan variere meget, og dermed vil de trusler der skabes være meget forskellige og dermed kræve anvendelse af forskellige typer sikkerhedsforanstaltninger. Dette harmonerer med

---

⁹⁷ CoE 2011 afsnit 291.1

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

fordelene ved den principbaserede tilgang, som er, at man som udgangspunkt får omfattet situationer, der måske ikke er tænkt over ved udformningen af retningslinjerne.

Retningslinjerne fungerer således, at revisor i enhver situation skal identificere, vurdere og håndtere en eventuel trussel mod overholdelse af de etiske principper og dermed uafhængigheden. Den principbaserede begrebsramme hjælper revisor til at overholde de etiske krav i retningslinjerne, samt med at opfylde revisors ansvar for at handle offentlighedens interesse.⁹⁸ Kommer revisor i et dilemma, hvor det er uklart, hvordan revisor skal forholde sig, f.eks. fordi der er opstået en situation, der ikke fremgår af retningslinjerne, har denne muligheden for at indhente professionel rådgivning hos den faglige organisation eller via advokater. Denne rådgivning vil revisor generelt kunne indhente i etiske spørgsmål uden at bryde grundlæggende principper for fortrolighed, såfremt forholdet drøftes anonymt med den pågældende instans.⁹⁹

Selvom CoE fortsat ligesom tidligere udgaver angiver at være principbaseret, så er udviklingen gået i en sådan retning, at kodekset er blevet mere omfangsrigt samt detaljeringsgraden heri er støt stigende. Som det vil fremgå af høringsvarene, så gives der af flere af responderne udtryk for, at CoE går i en retning, hvor retningslinjerne bliver mere detailreguleret, hvilket vil betyde at nogle revisor med tiden vil kunne opfatte retningslinjerne som værende udtømmende regler.¹⁰⁰ IESBA forstår godt dette synspunkt, men kommer selv frem med den holdning, at CoE er en kombination af principper og regler, som er udfærdiget til at hjælpe revisor til at overholde de etiske principper. For ikke at skabe yderligere forvirring har IESBA flere steder i CoE 2009 ændret termerne til ”shall”, således at revisor bliver opmærksom på, når der er tale om absolutte restriktioner, som denne skal overholde. IESBA ser det ikke som modstridende eller et problem for den principbaserede tilgang, at der sideløbende findes absolutte restriktioner og forbud i retningslinjerne.¹⁰¹

---

⁹⁸ CoE 2011 afsnit 100.6

⁹⁹ CoE 2011 afsnit 100.21

¹⁰⁰ Bilag 5 IFAC, punkt 5

¹⁰¹ Bilag 5 IFAC, punkt 5

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

IFAC har som formål at udvikle standarder og bidrage til revisorstanden verden over,¹⁰² og det betyder, at der er mange hensyn at tage. Den principbaserede tilgang har fået generel og international støtte i Europa, men specielt USA har man ikke delt denne begejstring. I USA afslår The security and Exchange Commission (SEC) at godkende den principbaserede tilgang, idet man vælger at bibeholde en tilgangsmåde, hvor reglerne baseres ud fra en “fra sag til sag fremgangsmåde”.¹⁰³ Desuden er der stigende krav fra EU og andre lovgivende instanser til en øget regulering, og disse instanser influerer i udarbejdelsen af CoE, og dermed vil der i retningslinjerne indgå et stigende antal detailregulerede regler.

4.3. Retningslinjer for revisors etiske adfærd 2009

Rangforhold ER i forhold til RL

ER udgivet af FSR, bygger på IFACs CoE fra 2005 samt de senere ændringer vedrørende netværk og netværksfirmaer fra 2006. Udgangspunktet er, at CoE er blevet direkte oversat, dog med undtagelser af retningslinjer, som ikke er fundet væsentlige i Danmark, og herefter er der foretaget danske kursivtilføjelser grundet skærpende dansk lovgivning. Kursivtilføjelserne angiver dermed, når retningslinjerne er et udtryk for særige danske tilføjelser.¹⁰⁴ Man overtager dermed de internationale regler, men supplerer retningslinjerne med skærpende danske særregler, der følger af lovgivningen. Som det fremgår af en dansk kursivtilføjelse, så skal ER anvendes, men samtidig skal revisor iagttage reglerne i RL samt uafhængighedsbekendtgørelsen i situationer, hvor der foreligger trusler mod uafhængigheden, der ikke kan imødegås af nogen sikkerhedsforanstaltninger.¹⁰⁵ I denne bestemmelse refereres implicit til RL § 24 stk. 2 og 4 samt uafhængighedsbekendtgørelsens § 2 og 5, der begge er direkte forbud. Foranstående medfører, at det altid vil være den mest skærpende regel, der er den gældende. Er ER mere restriktiv på et punkt end RL, vil ER være gældende. Er RL

---

¹⁰² CoE 2011 Forord

¹⁰³ Auditing & Assurance Services, Eilifsen, m.fl. s. 581

¹⁰⁴ ER 2009 Forord

¹⁰⁵ ER 2009 afsnit 100.9

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

derimod på punkter mere restriktiv, vil dette medføre kursivtilføjelser i ER. Hvor de etiske retningslinjer afviger fra IFACs CoE og er tilpasset danske særlige forhold, så gør samme regel sig gældende for andre nationer der implementerer CoE. Dette betyder, at danske revisorer i visse tilfælde skal iagttage andre nationale retningslinjer, end retningslinjerne implementeret af FSR.¹⁰⁶

Som det vil fremgå af analysen, så er der en del kursivtilføjelser i ER som følge af RLs bredere anvendelsesområde. Fokus i kapitel 290 er erklæringsopgaver med sikkerhed, hvorimod RL også omfatter alle andre sammenhænge, hvor revisor optræder som offentlighedens sikkerhedsrepræsentant.

Opgaver omfattet af etiske regler

ER fungerer ikke som almindelige regnskabsstandarder, men er en etikstandard, som revisor skal følge. Som det fremgår af forordet til RS'erne, så gælder ER sideløbende RS'erne.¹⁰⁷ Dette medfører, at uanset hvilken revisionsstandard der anvendes, så skal ER overholdes. Der henvises desuden til ER ved indledningen til hver enkelt RS, hvilket understreger betydningen af ER.

Kapitel 290 om uafhængighed gælder kun for erklæringsopgaver med sikkerhed, hvilket dermed gælder for revision af finansielle regnskaber, RS 100-999, review af finansielle regnskaber, RS 2000-2699, samt andre erklæringsopgaver med sikkerhed, RS 3000-3699. Beslægtede opgaver, der reguleres af RS 4400-4999, er derimod ikke omfattet af kapitel 290.¹⁰⁸

I CoE deles kapitel 290 op. Fremadrettet flyttes krav til uafhængighed ved erklæringsopgaver med sikkerhed, der ikke er revisions- eller review- opgaver over i kapitel 291, hvilket er RS 3000-3699.¹⁰⁹

4.4. PIES

---

¹⁰⁶ ER 2009 Forord

¹⁰⁷ Revisionsstandard (RS) forord

¹⁰⁸ ER 2009 afsnit 290.2

¹⁰⁹ CoE 2011 afsnit 290.1

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I ER er der skærpede krav til revisors uafhængighed, når en revisionsklient er en PIES. PIES er ifølge ER: ”*a) en børsnoteret virksomhed eller b) statslige aktieselskaber c) fra januar 2012 kommuner og kommunale fællesskaber jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse og regioner d) virksomheder underlagt finanstilsynet med visse undtagelser samt virksomheder der i 2 på hinanden følgende år overskrider 2 år følgende kriterier: 2500 ansatte, en balancesum på 5 mia. kr. eller en nettoomsætning på 5 mia. kr.*”¹¹⁰

Regnskabs- og bogføringsmæssig assistance til klienter, der er PIES vil i særlig grad kunne svække revisionsfirmaet eller et netværksfirmas uafhængighed. De skærpede regler i forhold til PIES medfører, at når f.eks. PWC i USA foretager en vurderingsopgave på et af Maersk datterselskaber i udlandet, så vil det kunne skabe en egenkontroltrussel i forhold til den revisor, der afgiver erklæring til Maersk i Danmark, selvom revisoren eller virksomheden i Danmark intet har med vurderingsopgaven i USA at gøre.

I CoE foretages der skærpelser angående PIES, i forhold til ER. IESBA har siden CoE 2005 udvidet definitionen for offentlig betydningsfulde virksomheder til også at omfatte andre betydningsfulde virksomheder, som derved bliver skærpelser for disse typer virksomheder. I CoE opfordres der til, at revisionsfirmaer og medlemsorganisationer er med til at definere andre typer virksomheder, der skal omfattes af reglerne, fordi de har en bred gruppe af interesserter. Der opfordres til, at f.eks. finansielle institutioner som banker/forsikringsselskaber samt pensionsfonde omfattes. Derudover kan kriterier som størrelse virksomhed eller antal medarbejdere influerer om, en virksomhed/type virksomhed skal omfattes¹¹¹ Udvidelsen af definitionen har dog ingen indflydelse på ER, idet udvidelsen allerede er foretaget som konsekvens af RL. Retningslinjerne i CoE er formuleret således, at det er op til de nationale instanser, der regulerer området om andre virksomheder skal omfattes reglerne for PIES.

Af nye stramninger for PIES indføres der en cooling-off periode forud for ansættelse for nøglepartnere samt partnere i revisionsvirksomhedens ledelse. Derudover omfattes for

---

¹¹⁰ ER 2009 Definitioner

¹¹¹ CoE 2011 afsnit 290.226-227

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

PIES visse opgaver, såsom væsentlige vurderingsopgaver, skatteberegninger og andre opgaver ud over erklæringsopgaver af et direkte forbud.¹¹²

I CoE er det for PIES blevet tydeliggjort, at der er absolut forbud mod at træffe ledelsesmæssige beslutninger for klienten. Dette vurderes at være hensigtsmæssigt, idet situationer, hvor uafhængigheden kompromitteres, undgås.

5.1. ER 2009 kapitel 290 vs. CoE 2011 afsnit 290

I dette kapitel vil ændringerne i CoE analyseres. Vores emneinddelinger er opbygget omkring overskrifterne i CoE. Der tages udgangspunkt i ER, hvorefter ændringer i CoE analyseres. Det er kun de afsnit, hvori der er foretaget ændringer, som medtages heri, de øvrige afsnit er der afgrænset fra. Efter ændringerne i CoE er analyseret, vil disse kommenteres samt sammenlignes med relevante høringsvarer. Det er kun høringsvarene som bidrager til analysen, som medtages. Herefter vil danske skærpelser i ER analyseres, hvorefter disse sammenholdes med de væsentlige ændringer, som er analyseret i CoE i det tidlige afsnit.

5.2. Økonomiske interesser

En økonomisk interesse i ER er defineret som: "*En andel i en virksomheds egenkapital eller anden form for værdipapirer, obligation, lån eller andet gældsinstrument, inklusive rettigheder og forpligtelser til at erhverve en sådan andel og afledte finansielle instrumenter, der direkte er relateret til en sådan andel. Desuden er gælds- og kautionsforpligtelser omfattet.*"¹¹³

En økonomisk interesse omfatter ifølge definitionen på en økonomisk interesse, revisors interesse i en klients virksomhed, og omvendt kan det også være en klients interesse i

---

¹¹² Bilag 1 IFAC og Bilag 2 IAFC

¹¹³ ER 2009 definitioner

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

revisionsvirksomheden. Den økonomiske interesse kan bl.a. omfatte aktiebesiddelse, deltagelse i et interessentselskab, udlån eller garantistilelse.¹¹⁴

I ER har man opdelt de forskellige typer klienter i, bestemmelser gældende for alle erklæringsklienter (290.106-112), bestemmelser gældende for revisionsklienter (290.113-121) samt bestemmelser gældende for andre erklæringsklienter end revisionsklienter (290.122-125). I CoE har man valgt at sammenlægge disse bestemmelser i et samlet afsnit, hvilket skyldes, at man i CoE sidestiller review med revision. Dette medfører, at de lempelsesbestemmelser, der gælder for andre erklæringsklienter i ER bortfalder i CoE.

I de generelle bestemmelser i ER fremgår det, at en økonomisk interesse i en erklæringsklient kan skabe en egeninteresse-trussel. Revisor skal for at reducere en mulig egeninteresse-trussel vurdere, hvilken art den økonomiske interesse har. Dette omfatter bl.a. en vurdering af den rolle, som personen med den økonomiske interesse besidder, samt typen af økonomisk interesse og hvorvidt interessen er væsentlig.¹¹⁵

Ved typen af økonomisk interesse skal det overvejes i vurderingen, at den økonomiske interesse spænder fra de tilfælde, hvor personen ikke har nogen myndighed over investeringen til de tilfælde, hvor personen har myndighed over den økonomiske interesse som f.eks. formueforvalter eller er i stand til at påvirke investeringsbeslutninger. Den myndighed, der kan udøves kan være både direkte samt indirekte. Forskellen på en direkte og indirekte økonomisk interesse er, hvorvidt der kan udøves myndighed eller indflydelse over den økonomiske interesse. Kan der ikke udøves myndighed, anses interessen for at være indirekte. En indirekte økonomisk interesse kan være så uvæsentlig, at den ikke vil udgøre en egeninteresse-trussel, og sådanne scenerier er dermed ikke omfattet af definitionen, jf. afsnit 1.7.¹¹⁶

Har et medlem af erklæringsteamet eller nærmeste/nære familie en direkte eller væsentlig indirekte økonomisk interesse, vil truslen være så betydelig, at eneste mulige sikkerhedsforanstaltninger er at:

---

¹¹⁴ ER 2009 defintioner

¹¹⁵ ER 2009 afsnit 290.104

¹¹⁶ ER 2009 afsnit 290.105

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

- a) Afhænde den direkte økonomiske interesse fuldt ud, før personen bliver medlem af erklæringsteamet,
- b) Afhænde den indirekte økonomiske interesse fuldt ud eller afhænde et tilstrækkeligt beløb til, således at den resterende økonomiske interesse er ubetydelig, før personen bliver medlem af erklæringsteamet, samt
- c) Fjerne dette medlem fra erklæringsteamet på erklæringsopgaver med sikkerhed.¹¹⁷

Modtager et medlem af erklæringsteamet eller dennes nærmeste familie via arv, gave eller via en fusion en direkte eller væsentlig indirekte økonomisk interesse i klienten, skal sikkerhedsforanstaltninger anvendes. Disse er identiske med sikkerhedsforanstaltningerne A og C, som nævnt ovenfor. I perioden for afhændelsen af den økonomisk interesse eller fjernelse af personen, skal det overvejes om yderligere sikkerhedsforanstaltninger skal anvendes.¹¹⁸

Har revisions- eller et netværksfirma, eller et medlem af erklæringsteamet en økonomisk interesse i en virksomhed og en revisionsklient, bestyrelsesmedlem, direktør eller kontrollerende ejer af revisionsklienten også har en investering i denne tredje virksomhed, vil det kunne skabe en egeninteresse-trussel. Forudsat at ovenstående persongruppens ejede økonomiske interesser er uvæsentlige, og revisionsklienten ikke kan udøve nogen indflydelse på virksomheden, vil det ikke kompromittere uafhængigheden. Er interessen derimod væsentlig for revisions- eller netværksfirmaet, eller revisionsklienten og revisionsklienten kan udøve indflydelse på virksomheden, kan ingen sikkerhedsforanstaltninger reducere truslen til et acceptabelt niveau, hvorfor revisions- eller netværksfirmaet enten skal afhænde interessen, afhænde en tilstrækkelig del eller ophøre med at deltage i revisionsopgaven. Dermed er de ovenstående scenarier indholdsmæssigt sammenlignelige med de tre ovenstående sikkerhedsforanstaltninger.¹¹⁹ Ovenstående betyder, at der er forbud mod dette scenario, når den økonomiske interesse

---

¹¹⁷ ER 2009 afsnit 290.106

¹¹⁸ ER 2009 afsnit 290.107

¹¹⁹ ER 2009 afsnit 121

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

er væsentlig for mindst en af parterne, og revisionsklienten kan udøve betydelig indflydelse på virksomheden.

En uforvarende overtrædelse af kapitlet vil ikke medføre en svækkelse af revisionsfirmaets, netværksfirmaets eller et medlem af erklæringsteamets uafhængighed, såfremt:

- a) *revisionsfirmaet og netværksfirmaet har indført politikker og procedurer, der kræver, at alle revisorer straks rapporterer til revisionsfirmaet om enhver overtrædelse, der opstår på grund af køb, arv eller anden erhvervelse af en økonomisk interesse i erklæringsklienten,*
- b) *revisionsfirmaet og netværksfirmaet straks meddeler partneren eller medarbejdere, at den økonomiske interesse skal afhændes, samt*
- c) *afhændelsen sker så hurtigt, det er praktisk muligt, efter at problemet er identificeret, eller vedkommende fjernes fra erklæringsteamet.*¹²⁰

Dermed er der opstillet krav til revisionsfirmaet og netværksfirmaet om indførelse af politikker og procedurer. Dette gælder behandlingen ved erhvervelse af en økonomisk interesse samt, at opståen af sådanne interesser skal meddeles til virksomheden og partneren øjeblikkelig, hvorefter afhændelsen skal foretages så hurtigt som muligt. Hvis der ikke sker en indførelse af sådanne politikker og procedurer i revisionsfirmaerne, vil uafhængigheden kompromitteres.

Yderligere tilføjes der i ER, at såfremt der sker en uforvarende overtrædelse af kapitlet, skal revisionsfirmaet overveje om eventuelle sikkerhedsforanstaltninger skal anvendes.¹²¹

I retningslinjerne om økonomiske interesser er der desuden retningslinjer for, hvordan partnere skal agere, såfremt denne har en direkte eller indirekte økonomisk interesse i en revisionsklient. Regler samt retningslinjer for partnere er skærpende i forhold til andre persongrupper i revisionsvirksomheden, hvilket skyldes, at partnere har en interesse i en

---

¹²⁰ ER 2009 afsnit 290.111

¹²¹ ER 2009 afsnit 290.112

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

revisionsklient, selvom denne ikke er tilknyttet opgaveteamet. Dette er bl.a. grundet i, at denne får en del af overskuddet ved revisionen. Derfor må en partner, der sidder på samme kontor, som den underskrivende partner ikke have en direkte eller væsentlig indirekte interesse i en revisionsklient. Der har ikke været væsentlige ændringer i retningslinjerne for partnere i CoE. Derfor behandles dette ikke yderligere i afhandlingen.

5.2.1. Ændringer i CoE

De primære ændringer i CoE omfatter uddybende vejledning af retningslinjerne i forhold til CoE 2005 samt ER. Bl.a. er bestemmelsen nedenfor ikke medtaget i ER, idet der findes danske kursivtilføjelser, der skærper reglerne i forhold til CoE.

Dette gælder bl.a. i tilfælde, hvor et medlem af revisionsteamet/nærmeste familie eller revisionsfirma har en direkte eller væsentlig indirekte økonomisk interesse i en virksomhed, der har bestemmende indflydelse i revisionsklienten, og denne klient er væsentlig for virksomheden. I dette tilfælde er der i CoE forbud mod, at et medlem af revisionsteamet/nærmeste familie samt revisionsfirmaet har en sådan økonomisk interesse. Ændringen i forhold til CoE 2005, omfattende væsentlige økonomiske interesser, består i at retningslinjen skærpes ved ligeledes at gælde, hvor klientvirksomheden er væsentlig for virksomheden, hvor en af persongrupperne har en økonomisk interesse.¹²² Bestemmelsen er udeladt i ER, hvilket skyldes, at RL er skærpende på dette område.

Ved modtagelse af en interesse i form af arv, gave eller via en fusion, hvor der er en direkte eller væsentlig indirekte økonomisk interesse i klienten, der ikke må besiddes i forhold til de øvrige retningslinjer i kapitlet, er der sket en skærpelse i afhændelsesfristen. Hvor man i ER gives en kort tidsfrist til at afhænde den økonomiske interesse, skal revisionsfirmaet, et medlem af revisionsteamet samt den nærmeste familie, ifølge CoE afhænde den økonomiske interesse straks eller afhænde en tilstrækkelig del af den indirekte interesse til, at denne er ubetydelig. For personer uden for erklæringsteamet

---

¹²² CoE 2011 afsnit 290.106 vs. CoE 2005 afsnit 290.115

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

eller dennes nærmeste familie, der ikke må besidde en direkte eller væsentlig indirekte interesse i revisionsklienten, gælder det, at interessen skal afhændes så hurtigt som muligt eller en tilstrækkelig del af den indirekte interesse skal afhændes således, at den resterende del er ubetydelig.¹²³ Sådanne personer kan f.eks. være en partner, der sidder på samme kontor som den underskrivende partner men som ikke er medlem af erklæringsteamet.

I CoE er der endvidere foretaget en opdeling i bestemmelsen vedrørende det tilfælde, hvor et medlem af revisionsteamet, nærmeste familie eller revisionsfirmaet har en økonomisk interesse i en virksomhed, og en revisionsklient eller et bestyrelsesmedlem, direktør eller kontrollerende ejer af revisionsklienten også har en investering i denne tredje virksomhed. Opdelingen medfører en opdeling af persongruppen hos revisionsklienten således, at der er en bestemmelse for revisionsklienten, samt en bestemmelse for bestyrelsesmedlem, direktør eller kontrollerende ejer hos revisionsklienten, der også har en økonomisk interesse i en tredje virksomhed. Der er stadig ligesom i ER forbud mod at have en sådan interesse, hvorefter interessen skal afhændes helt eller delvist. Forskellen er her, at truslen for bestyrelsesmedlem, direktør eller kontrollerende ejer afhænger af faktorer som f.eks. revisors funktion i teamet, ejerkredsen i virksomheden, investors økonomiske interesse, samt om denne er i stand til at udøve betydelig indflydelse på klienten, samt hvorvidt den økonomiske interesse er væsentlig eller ej.¹²⁴

I afsnittet om uforvarende overtrædelser er der foretaget en tilføjelse angående foranstaltninger, der skal være foretaget for ikke at kompromittere uafhængigheden ved en overtrædelse af retningslinjerne. Derved skal revisor overholde de tiltag, der er beskrevet ovenfor for derved at bevare sin uafhængighed. Denne tilføjelse omhandler dermed afhændelsesfristen, som er ændret i CoE i forhold til ER.

---

¹²³ CoE 2011 afsnit 290.116 vs. ER 2009 afsnit 290.107

¹²⁴ CoE 2011 afsnit 290.112-113 vs. ER 2009 afsnit 290.121

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

5.2.2. Fortolkning af ændringer i CoE

Den væsentligste ændring i afsnittet økonomiske interesser er, at review sidestilles med revision. Herudover vedrører ændringer i afsnittet primært omskrivninger samt præciseringer af retningslinjerne.

I forhold til retningslinjerne om modtagelse af en økonomisk interesse ved arv, fusion samt gave, betyder de ændrede tidsfrister, at revisionsfirmaet, medlem af revisionsteamet eller nærmeste familie straks skal afhænde den økonomiske interesse. Det kan diskuteres om et sådant krav er rimeligt, idet det godt kan tage tid at skaffe rigtige papirer mv., inden afskaffelsen har fundet sted. Specielt i situationer, hvor det er et nøglemedlem af erklæringsteamet, der ikke umiddelbart kan erstattes pga. f.eks. en kort deadline, vil det gå meget ud over kvaliteten, såfremt vedkommende straks ekskluderes fra erklæringsteamet ved modtagelse af den økonomiske interesse. Dette synspunkt fremføres også af en af respondenterne i hørингssvarene.¹²⁵ Omvendt så kan det også diskuteres, om det reelt vil være et problem at have et krav om straks at afhænde interessen, eller at blive taget midlertidigt af revisionsteamet indtil den økonomiske interesse er afhændet. Såfremt medlemmet vil beholde den økonomiske interesse må denne også tage konsekvensen og blive taget af teamet, og ønsker vedkommende fortsat at være på teamet, kan denne komme med på teamet igen, når interessen er afhændet. Det kan også tænkes, at man ikke ønsker at beholde personen på opgaven. Dette kan bl.a. være tilfældet, såfremt revisionsfirmaet har skærpende interne politikker om automatisk at ekskludere et medlem, der opnår en økonomisk interesse i en erklæringsklient.

I samme retningslinje er der tilføjet en afhændelsesfrist for personer uden for revisionsteamet, der ikke må besidde en økonomisk interesse. Sådanne personer omfatter bl.a. partnere, der sidder på samme kontor, som den underskrivende partner. Dette scenarie er også omfattet af ER, så bestemmelsen er blot en præcisering.

Angående sikkerhedsforanstaltninger, som nævnt i afsnit 5.1, er obligatoriske sikkerhedsforanstaltninger gennemgående ved tre af de nævnte retningslinjer. Disse består af at afhænde den økonomiske interesse, afhænde en tilstrækkelig del, samt

---

¹²⁵ PWC, hørингssvar s. 15

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

afståelse fra opgaven. Ved økonomiske interesser opstået gennem arv, gave eller fusion, er sikkerhedsforanstaltningerne hvorefter det er tilladt at afhænde et tilstrækkeligt beløb, således at en indirekte interesse bliver ubetydelig, ikke medtaget. Grunden til at denne mulighed ikke er omfattet, skyldes at det ved en indirekte interesse, besiddes der ikke kontrol over gaven eller arven, og dermed ikke en direkte interesse.

Angående det tilfælde, hvor et medlem af revisionsteamet, nærmeste familie eller revisionsfirmaet har en økonomisk interesse i en virksomhed, og en revisionsklient eller et bestyrelsesmedlem, direktør eller kontrollerende ejer af revisionsklienten også har en investering i denne tredje virksomhed, så omfattes et bestyrelsesmedlem, direktør eller kontrollerende ejer ikke automatisk af forbuddet. Det kræver, at det er kendt for revisor at persongruppen har interessen. Dette må tolkes således, at revisor ikke skal forhøre sig hos klienterne om, hvorvidt personer fra klientens ledelsesgruppe har andre økonomiske interesser men skal forholde sig til, såfremt denne er vidende om et sådant forhold. Om hvorvidt en ejerkreds er åben eller lukket, så er det de samme betragtninger, der her gør sig gældende.

Det kan diskuteres i forhold til CoE, hvad revisor kan påvirke, og hvad han kan antages at have viden om. Det forudsættes i CoE, at revisor i forhold til den nærmeste familie kender til de økonomiske interesser, som typisk er ægtefællen samt hjemmeboende børn. Her gælder de mest skærpende regler. For de lempeligere regler for den nære familie antages det, at revisors viden afhænger af de konkrete omstændigheder, såsom de personlige relationer til bl.a. forældre, søskende samt myndige børn. Man kan godt stille spørgsmålstege om, hvorvidt en sådan viden er mulig i alle henseender.

Yderligere er ændringerne i CoE diskuteret i de forskellige høringsvar. Heri diskutes begreberne den direkte eller indirekte økonomiske interesser generelt, hvor en af respondenterne påpeger, at der mangler undtagelsesbestemmelser. Som eksempler vil et barn til et erkæringsmedlem med en ubetydelig andel i en virksomhed ejet uden

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

økonomiske grunde føre til, at erklæringsmedlemmet¹²⁶ ekskluderes fra opgaven til klienten samt tilknyttede virksomheder. Retningslinjen har som konsekvens, at revisionsfirmaer samt netværk skal indhente data om alle direkte økonomiske interesser ejet af revisionsteamet samt den nærmeste familie, uanset om den økonomiske interesse er betydelig eller ej. Dette vil ifølge respondenten føre til betydelige omkostninger for revisionsfirmaerne at indhente disse oplysninger og at håndhæve dem. Desuden mener respondenten, at det opsatte scenarie hverken faktisk eller synligt vil udgøre en trussel mod revisors uafhængighed. At indføre en sådan undtagelsesbestemmelse angående ubetydelige direkte økonomiske interesser som foreslås her, vil være i tråd med den principbaserede tankegang.¹²⁷

5.2.3. Perspektivering til RL

I ER kan trusler mod uafhængigheden skabes gennem medlemmer af erklæringsteamet eller den nærmeste familie til disse. I CoE er der foretaget en skærpelse for den nærmeste familie i forhold til CoE 2005. Skærpelsen vil ikke få betydning for reglerne i ER fremadrettet, idet RL er skærpende på dette område ved, at der er forbud mod besiddelse af både direkte samt indirekte økonomiske interesser i RL.¹²⁸

I ER skelnes der mellem skærpede regler for den nærmeste familie, bestående af ægtefællen samt hjemmeboende børn sat over for lempeligere betingelser for den nære familie, bestående af forældre, børn og søskende, jf afsnit 1.7. I RL foretages der ikke en sondring mellem den nærmeste og den nære familie, og dermed bliver ægtefælle/samlever samt forældre og børn omfattet, mens søskende ikke er omfattet af forbuddet.¹²⁹ De danske skærpelser gør derved de skærpede regler gældende for både den nærmeste og nære familie undtagen søskende,¹³⁰ mens de mere lempelige bestemmelser for den nære familie kun finder anvendelse på søskende.¹³¹ De lempeligere krav, der

---

¹²⁶ CoE 2011 afsnit 290.106

¹²⁷ IDW, høringerssvar s. 7

¹²⁸ RL 2008 § 24 stk. 2

¹²⁹ Uafhængighedsbekendtgørelsen § 2 nr. 3 jf. RL 2008 § 24 stk. 2

¹³⁰ CoE 2011 afsnit 290.104 vs. ER 2009 290.106 samt CoE 2011 afsnit 290.116 vs. ER 2009 290.107

¹³¹ CoE 2011 afsnit 290.105 vs. CoE 2005 afsnit 290.108

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

gælder for den nære familie ifølge CoE, er gældende for søskende i de tilfælde, hvor søskende besidder en direkte eller væsentlig indirekte interesse i revisionsklienten, og medlemmet er klar over dette. I sådan et tilfælde skal betydeligheden af truslen vurderes, og nødvendige sikkerhedsforanstaltninger træffes.¹³²

Ved en direkte økonomisk interesse, opstået gennem arv, gave eller som et resultat af en fusion, hvor der skal anvendes sikkerhedsforanstaltninger, omhandler en af foranstaltningerne, at den økonomiske interesse skal afhændes så hurtigt, som det er praktisk muligt. Hertil er der en dansk kursivtilføjelse, hvori der fremgår en tidsbegrænsning på 1 måned.¹³³ I CoE er der foretaget en ændring i denne retningslinje, således at en sådan trussel skal afhændes øjeblikkeligt, jf. afsnit 5.2.1.

Begrebet øjeblikket er som tidligere nævnt ikke defineret, og dermed kan det diskuteres, hvad begrebet indeholder, og hvor lang frist revisor har til at afhænde interessen. I RL er der en tidsfrist på 1 måned, som er en gældende præcisering af begrebet hurtigst muligt. Hvorvidt denne præcisering vil have fremadrettet betydning ved implementeringen af CoE, vil afhænge af tolkningen af begrebet øjeblikkelig. Vores tolkning af begrebet vil medføre, at den danske præcisering ikke længer vil være relevant, da vi er af den overbevisning, at begrebet øjeblikkeligt medfører, at interessen er blevet afhændet indenfor en måned. Det er dog muligt, at den danske præcisering fortsat vil eksistere som en absolut tidsgrænse.

5.3. Ansættelse hos en revisionsklient

Hvis et bestyrelsesmedlem, direktør eller en ansat er i en stilling, hvor der kan udøves betydelig indflydelse hos en klient, der har været tidligere partner eller medlem af revisionsteamet, kan en familiaritets-, egeninteresse- og intimiderings-trussel skabes.

---

¹³² CoE 2011 afsnit 290.105 vs. CoE 2005 afsnit 290.108

¹³³ Uafhængighedsbekendtgørelsen § 4 stk. 1 jf. RL 2008 § 24 stk. 2

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Dette er især gældende, hvis der eksisterer en vedvarende betydelig forbindelse mellem personen og dennes tidligere revisionsfirma.¹³⁴

En trussel kan ifølge ER opstå, såfremt et medlem af erklæringsteamet, en partner eller tidligere partner i et revisionsfirma bliver ansat ved en erklæringsklient. Betydningen af denne trussel vil afhænge af flere faktorer. Man skal blandt andet overveje, hvilken stilling den pågældende har fået ved erklæringsklienten, hvor involveret personen er med erklæringsteamet, hvor lang tid der er gået siden personen var medlem af erklæringsteamet, og hvilken stilling personen havde i erklæringsteamet. Efter vurderingen af disse faktorer skal der dernæst vurderes, hvor væsentlig denne trussel er. Medmindre den er uvæsentlig, skal sikkerhedsforanstaltninger anvendes for derved at nedbringe truslen til et acceptabelt niveau.¹³⁵

Følgende sikkerhedsforanstaltninger er nødvendige for derved at nedbringe truslen til et acceptabelt niveau:

- a) *den berørte person må ikke modtage ydelser eller betalinger fra revisionsfirmaet, medmindre dette sker i henhold til faste forud besluttede ordninger. Derudover bør ingen skyldige beløb til denne person være af en sådan betydning, at det truer revisionsfirmaets uafhængighed, samt*
- b) *personen fortsætter ikke med at deltage i eller se ud til at deltage i revisionsfirmaets drift of professionelle aktiviteter. Ud over de to nævnte sikkerhedsforanstaltninger ovenfor skal der anvendes yderligere sikkerhedsforanstaltninger, såfremt det anses som nødvendigt.*¹³⁶

Af ER fremgår det endvidere, at der skabes en egeninteresse-trussel, hvis et medlem af erklæringsteamet, som deltager i udførelsen af en erklæringsopgave med sikkerhed, forventer en fremtidig ansættelse ved denne erklæringsklient. En sådan trussel kan reduceres ved at anvende alle følgende sikkerhedsforanstaltninger:

---

¹³⁴ ER 2009 afsnit 290.143

¹³⁵ ER 2009 afsnit 290.144

¹³⁶ ER 2009 afsnit 290.144

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

- a) *Politikker og procedurer der kræver, at personen giver meddelelse til revisionsfirmaet, hvis han eller hun indleder seriøse ansættelsesforhandlinger med erklæringsklienten, samt*
- b) *Fjernelse af personen fra erklæringsopgaven med sikkerhed.*¹³⁷

Derved skal man ved opståen af en sådan trussel fjerne den pågældende person fra erklæringsopgaven, samt have indført politikker og procedurer i firmaet som behandler opståen af et sådan problem. Disse politikker og procedurer skal være med til at rådgive og vejlede ansatte i revisionsfirmaet i situationer, hvor der kan opstå trusler for revisionsfirmaet.

5.3.1. Ændringer i CoE

I CoE er der ændret på overskriften, hvor den i ER hedder ”Ansættelse hos erklæringsklienter” er den i CoE ændret til ”Ansættelse hos revisionsklienter”. Endvidere er der i CoE tilføjet et underafsnit, hvor man behandler trusler for PIES.

I CoE har man ligeledes beskrevet, at der kan opstå familiaritets- og intimideringstrusler, såfremt et tidligere medlem af revisionsteamet eller partner i revisionsfirmaet er blevet ansat ved revisionsklienten. Dermed anser man i CoE ikke egeninteresse-trusler som væsentlige, som det beskrives i ER.¹³⁸

I CoE har man valgt at opdele truslen vedrørende ansættelse hos erklæringsklienten i to kategorier. Den første kategori omhandler, at den pågældende person stadig har en betydelig forbindelse til revisionsfirmaet, og den anden situation hvor der ikke eksisterer en betydelig forbindelse.¹³⁹ Dermed er der ved hjælp af denne opdeling foretaget en præcisering af retningslinjen i ER. I ER gør man opmærksom på, at truslen eksisterer, især ved vedvarende betydelig forbindelse mellem personen og det tidlige

---

¹³⁷ ER 2009 afsnit 290.145

¹³⁸ CoE 2011 afsnit 290.134 vs. ER 2009 afsnit 290.143

¹³⁹ CoE 2011 afsnit 290.135-136 vs. ER 2009 afsnit 290.143

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

revisionsfirma, men i ER foretages opsplitningen af en betydelig og ikke betydelig forbindelse ikke, ligesom det gøres i CoE ved hjælp af den indførte præcisering.

Såfremt der eksisterer en betydelig forbindelse mellem personen og revisionsfirmaet, er der ikke mulighed for at anvende sikkerhedsforanstaltninger. Dette skyldes, at man efter CoE er af den opfattelse, at i sådanne situationer vil truslen være så væsentlig, at ingen foranstaltninger kan nedbringe denne til et acceptabelt niveau. I CoE er der dog opstillet enkelte undtagelser, hvorved en sådan situation ikke vil medføre en så væsentlig trussel. Disse undtagelser er fuldt ud sammenlignelige med de nævnte sikkerhedsforanstaltninger i ER. I CoE har man dog valgt, at opsætte dem som undtagelser, hvor de i henhold til ER er sikkerhedsforanstaltninger, som skal anvendes.¹⁴⁰

Ved den anden situation, hvor der ikke eksisterer nogen forbindelse mellem den pågældende person og revisionsfirmaet, kan der i henhold til CoE anvendes sikkerhedsforanstaltninger. Den eneste ændring som er foretaget i forhold til ER består af, at hvor man efter ER skal anvende de to sikkerhedsforanstaltninger som omtalt tidligere, er det i CoE beskrevet, at man kan vælge flere sikkerhedsforanstaltninger, så længe truslen reduceres til et acceptabelt niveau.¹⁴¹

I CoE er der vedrørende fremtidig ansættelse hos revisionsklienten ligeledes foretaget en ændring i vejledningen til håndteringen af sådanne trusler. Ifølge CoE skal revisionsfirmaets politikker og procedurer kræve, at medlemmer af revisionsteamet skal underrette firmaet, såfremt der indledes ansættelsesforhandlinger med klienten. Derved har man ændret vejledningen i ER, da man efter ER skal anvende to sikkerhedsforanstaltninger, hvor kravet om politikker og procedurer er den ene. I CoE har man valgt frem for at kræve to bestemte sikkerhedsforanstaltninger ved denne type trussel, at revisionsfirmaet skal have taget stilling til denne problemstilling i deres procedurer samt politikker.¹⁴²

---

¹⁴⁰ CoE 2011 afsnit 290.135 vs. ER 2009 afsnit 290.144

¹⁴¹ CoE 2011 afsnit 290.136 vs. ER 2009 afsnit 290.144

¹⁴² CoE 2011 afsnit 290.138 vs. ER 2009 afsnit 290.145

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I CoE er der endvidere tilføjet et underafsnit, hvor PIES behandles. Dette afsnit er medtaget for derved at behandle de skærpede krav, der eksisterer ved ansættelse i PIES.

CoE beskriver, at familiaritets- eller intimideringstrusler kan skabes, såfremt en nøglepartner bliver ansat ved en klient. Denne trussel opstår, såfremt denne stilling er en af følgende:

- *a) bestyrelsесmedlem eller direktør i virksomheden, eller*
- *b) en ansat i en stilling, hvor der udøves betydelig indflydelse på udarbejdelsen af klientens regnskabsmateriale eller regnskab, hvorom revisionsfirmaet vil udtrykke en konklusion.¹⁴³*

Såfremt en nøglepartner jf. afsnit 1.7., ansættes i en af de ovenstående stillinger, vil uafhængighed kompromitteres, medmindre personen er ophørt med at være nøglepartner i en periode på minimum 12 måneder, og endvidere ikke har været medlem af revisionsteamet i denne periode.

Der er i CoE endvidere tilføjet et forbud, hvori det fremgår, at såfremt en person var senior eller medlem af øverste ledelse i revisionsfirmaet, og efterfølgende bliver ansat hos en PIES, vil der ligeledes skabes en intimiderings-trussel. Dette er dog kun gældende, såfremt personen er:

- *a) en ansat i en stilling, hvor der udøves betydelig indflydelse på udarbejdelsen af klientens regnskabsmateriale eller dets regnskab, eller*
- *b) et bestyrelsесmedlem eller en direktør i virksomheden.¹⁴⁴*

I denne tilføjelse er der som i tilføjelsen ovenfor, ligeledes indsat en tidsbegrænsning på 12 mdr., og dermed vil uafhængigheden ikke kompromitteres, hvis det er mere end 12 mdr. siden den pågældende person har været ansat i revisionsfirmaet som senior eller medlem af øverste ledelse, inden vedkommende påtager sig stillingen hos klienten.¹⁴⁵

---

¹⁴³ CoE 2011 afsnit 290.139

¹⁴⁴ CoE 2011 afsnit 290.140

¹⁴⁵ CoE 2011 afsnit 290.140

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Man anser dog ikke uafhængigheden for kompromitteret i de tilfælde, hvor en tidligere nøglepartner eller senior er blevet ansat ved klienten i en af de ovenstående stillinger som følge af en virksomhedssammenslutning. Der er dog flere krav, som skal overholdes, jævnfør CoE.¹⁴⁶

5.3.2. Fortolkning af ændringer i CoE

I dette afsnit er der indført en del ændringer i CoE. De væsentligste ændringer omhandler præciseringer af direkte forbud ved en betydelig forbindelse mellem revisionsfirmaet og den pågældende person, samt diverse tilføjede skærpelser vedrørende cooling off periode for nøglepartnere, seniorer eller medlemmer af revisionsfirmaet øverste ledelse, der får ansættelse i PIES.

I CoE betragtes egeninteresse-trusler ikke som værende en væsentlig trussel mod uafhængigheden ved ansættelse hos revisionsklienten. Denne ændring i CoE mener vi er foretaget, da det ikke har stor betydning for revisor, hvorvidt den nære familie besidder økonomisk interesse i klienten ved ansættelse. Dette skyldes, at ved ansættelse er det mere væsentligt, at revisor ikke har mulighed for selv at påvirke regnskabet inden for en minimumsperiode på 12 mdr.

Præciseringen i CoE medfører, at hvor revisor i ER kunne anvende sikkerhedsforanstaltninger, er der efter CoE indført præcisering af de eksisterende direkte forbud i de situationer, hvor der er direkte forbindelse mellem et tidligere medlem af revisionsfirmaet og revisionsfirmaet. Dermed har man i CoE valgt at sondre sådanne trusler. Denne sondring skal vælges ud fra, om der er en direkte forbindelse mellem revisor og revisionsfirmaet eller en indirekte forbindelse. Såfremt der er en direkte forbindelse, eksisterer der derved direkte forbud i henhold til ER, og derved er det ikke muligt for revisor at påtage sig sådanne opgaver. Der er dog indsat undtagelser for denne skærpelse i CoE. Disse undtagelser er identiske med de tilsvarende

---

¹⁴⁶ CoE 2011 afsnit 290.141

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

sikkerhedsforanstaltninger i ER. Denne opdeling medfører, at revisor dermed skal vurdere, hvilken type forbindelse der eksisterer ved en sådan trussel. Såfremt truslen er direkte, skal revisor vurdere om truslen indgår under de to undtagelser. Ved en ikke betydelig forbindelse behøver man ikke længere anvende bestemte sikkerhedsforanstaltninger, men man kan vælge sikkerhedsforanstaltninger, der er passende i den pågældende situation til at reducere truslen til et passende niveau.

Denne ændring medfører, at revisor skal vurdere, hvilken type forbindelse der eksisterer mellem revisionsfirmet og den person, som senere ansættes hos klienten. Da revisor skal foretage denne sondring, skal denne ligeledes vurdere, hvornår forholdet er betydelig og ikke betydelig. Denne vurdering kan være tvetydig for revisor, og dermed vil revisor i Danmark aldrig fremkomme med den samme konklusion, da man besidder forskellige opfattelser af begrebets betydning. I CoE er der opstillet eksempler på stillinger hos klienten, hvor uafhængigheden vil være kompromitteret.

Endvidere kræves det i CoE, at der tages stilling til problemstillinger angående ansættelse hos en klient i fremtiden i revisionsfirmaets politikker og procedurer. Dette krav er en ændring i CoE, da man efter ER blot krævede dette som en af de to krævede sikkerhedsforanstaltninger. Dermed skal revisionsfirmaerne i henhold til CoE have overvejet og implementeret, hvordan de skal forholde sig ved opståen af sådanne trusler. Denne ændring medfører ligeledes, at de ansatte i revisionsfirmaerne skal informere deres overordnede, når fremtidige ansættelsesforhold diskuteres med klienter i firmaet.

Denne ændring i CoE medfører, at der nu er taget stilling til sådanne trusler inden deres opstående i virksomhedens politikker og procedurer, hvor man efter ER først tager stilling, når truslen er opstået. Revisionsvirksomheder skal dermed sikre sig imod sådanne trusler, hvilket medfører, at ansatte er gjort opmærksom på denne problemstilling ved hjælp af politikker og procedurer.

I CoE er der som behandlet ovenfor ligeledes medtaget et nyt under afsnit omhandlende PIES.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Der er indført en skærpelse for personer, der er nøglepartnere, seniorer eller medlem af den øverste ledelse i revisionsfirmaet, såfremt de ansættes i denne type virksomhed. Skærpelsen medfører, at de bliver omfattet af en cooling off periode. Denne skærpelse er ligeledes diskuteret i høringssvarene, hvor en af respondenterne mener, at cooling off perioden for nøglepartnere i PIES også bør være gældende for øvrige revisionsklienter. Dette skyldes, at intimiderings- samt familiaritets-truslen er til stede uanset type af klient.¹⁴⁷

Hvis skærpelsen bliver udvidet til at omhandle alle klienter, som det er foreslået i høringssvarene, kan det diskuteres, om skærpelsen dermed vil blive for omfattende. En ansat nøglepartner har ofte mange klienter, og såfremt denne skærpelse gælder for alle klienter, vil der ikke være mulighed for ansættelse hos disse før cooling off perioden er overstået. Omvendt kan klienter som ikke er af offentlig interesse også have en stor omsætning, og dermed være store klienter hos revisionsfirmaet. I CoE er der dog opstillet retningslinjer vedrørende klienter som ikke er af offentlig interesse, og disse anser vi for værende passende retningslinjer ved denne type klienter. Dermed konkluderer vi, at en yderligere skærpelse som foreslået i høringssvarene vil være for vidtgående.

5.3.3. Perspektivering til RL

I dette afsnit er der som beskrevet tidlige trusler mod uafhængigheden, såfremt en tidligere partner eller medlem af erklæringsteamet har fået en stilling hos revisionsklienten med indflydelse. I RL er reglerne skærpet i forhold til ER, således at den underskrivende revisor ikke må påtage sig en ledende stilling hos PIES før 2 år efter påtegningen.¹⁴⁸ Denne tilføjelse af RL medfører dermed en skærpelse for revisors virke i Danmark. Dermed må partner eller underskrivende revisor ikke påtage sig en stilling hos en klient, medmindre revisor ikke har samarbejdet med denne gennem de sidste to år eller været partner. Dermed skal man som revisor overveje, hvorvidt en sådan mulighed for ansættelse opstår og derefter underrette direktionen i revisionsfirmaet om dette således, at der er mulighed for firmaet at foretage de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger.

---

¹⁴⁷ APB, høringssvar side 9

¹⁴⁸ RL 2008 § 24 stk. 4.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I CoE er der som nævnt ovenfor indført ændringer, jf. afsnit 5.3.1. Disse ændringer medfører, at såfremt klienten er en PIE, vil det medføre en familiaritets- eller intimiderings-trussel, hvis en nøglepartner eller et medlem af den øverste ledelse i revisionsfirmaet ansættes hos klienten inden for 12 mdr. Dermed vil uafhængigheden kompromitteres.¹⁴⁹ I RL er det kun de underskrivende revisorer, der er omfattet, hvorimod CoE omfatter alle nøglepartner.

Dermed vil ændring i CoE kun medføre en skærpelse for andre end de underskrivende partnere, da de underskrivende partnere stadig er omfattet af det 2-årige forbud i RL.

5.4. Midlertidigt udlån af medarbejder

Foretager et revisionsfirma udlån af medarbejdere til en revisionsklient, vil det kunne skabe en egenkontrol-trussel, såfremt den udlånte medarbejder er i stand til at påvirke udarbejdelsen af en klients bogføring eller regnskaber. Assistancen må kun ydes til klienten, såfremt revisions- eller netværksfirmaet ikke er involveret i ledelsesbeslutninger, godkender eller underskriver aftaler eller dokumenter samt udøver beføjelser, der forpligter klienten.

Mulige sikkerhedsforanstaltninger for at reducere en eventuel trussel omfatter bl.a. at udlånte medarbejdere ikke må gives revisionsansvar for funktioner eller aktiviteter, som de har udført eller ført tilsyn med under det midlertidige udlån samt, at klienten skal anerkende ledelsesansvar for at lede og overvåge aktiviteter udført af revisions- eller netværksfirmaets medarbejdere.¹⁵⁰

5.4.1. Ændringer i CoE

I CoE er det præciseret i forhold til ER, at udlån af medarbejdere kun må ske for en kort periode. Derudover er der foretaget ændringer i sikkerhedsforanstaltninger. Foranstaltningen ovenfor om at klienten skal anerkende ansvar for at lede og overvåge

---

¹⁴⁹ CoE 2011 afsnit 290.139-140

¹⁵⁰ ER 2009 afsnit 290.192

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

aktiviteter er fjernet, og så er der tilføjet 2 foranstaltninger i CoE, hvorefter revisionsfirmaet kan udføre yderligere gennemgang af arbejde udført af udlånte medarbejdere eller lade helt være med at medtage de udlånte medarbejdere i revisionsteamet.¹⁵¹

5.4.2. Fortolkning af ændringer i CoE

I CoE er det præciseret, at udlån kun må ske i en kort periode. Det er som sådan ikke nogen skærpelse da det fremgår af sikkerhedsforanstaltningerne ovenfor i ER, at udlån af medarbejdere kun må ske for en kort periode. Det fremgår ikke af retningslinjerne, hvad der skal forstås ved en kort periode, så præciseringen hjælper ikke revisor i sit daglige virke til at vurdere, hvornår udlånet er af midlertidig karakter.

Angående sikkerhedsforanstaltningerne så er den første indsattes bestemmelse om gennemgang af arbejde udført af den udlånte medarbejdere en kvalitetskontrol, således at der skabes en sikkerhed for at det udførte arbejde er i orden. Desuden betyder en gennemgang, at eventuelle fejl foretaget af den udlånte medarbejder vil blive opdaget. Den anden sikkerhedsforanstaltung betyder, at udlånte medarbejdere helt udelukkes af revisionsteamet.

5.4.3. Perspektivering til RL

I dette afsnit er der indsat en dansk skærpelse for PIES, som medfører, at ingen sikkerhedsforanstaltninger kan mindske egenkontrol-trusler, som er opstået, hvis revisor eller andre personer i revisionsvirksomheden har deltaget i bogføring eller lignende registreringer. Dette forbud frafalder dog, hvis der eksisterer en nødsituation, men i almindelige situationer skal revisionsfirmaet afstå fra at udlåne medarbejder eller trække sig fra revisionsopgaven.¹⁵² Dermed medfører denne danske tilføjelse et direkte forbud,

---

¹⁵¹ CoE 2011 afsnit 290.142

¹⁵² Uafhængighedsbekendtgørelsen § 5, stk. 1 jf. RL 2008 § 24 stk. 3

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

hvor det ikke er muligt for revisor i Danmark at udføre opgaver, som vedrører bogføring eller lignende registreringer.

I CoE er denne danske tilføjelse ikke medtaget, og dermed vil den efter indførelse af CoE stadig have betydning for revisor i Danmark.

5.5. Partners og ledende medarbejdere længerevarende tilknytning til en revisionsklient

Såfremt en partner eller en ledende medarbejder er tilknyttet den samme erklæringsopgave over en længere periode, kan dette medføre en familiaritets-trussel. Ved vurderingen af denne trussel skal der overvejes flere faktorer, omfattet af blandt andet hvor længe personen har været medlem af erklæringsteamet, personens funktion i erklæringsteamet, revisionsfirmaets struktur, samt arten af erklæringsopgaven. Ud fra de forskellige faktorer skal revisor vurdere truslens betydelighed, og såfremt den vurderes væsentlig, hvilke sikkerhedsforanstaltninger der skal anvendes. Sikkerhedsforanstaltninger kan bl.a. omfatte rotation af partnere og ledende medarbejdere i erklæringsteamet, samt involvering af en yderligere revisor uden for erklæringsteamet til at gennemgå arbejdet udført af partnere og ledende medarbejdere, der kan komme med yderligere forslag.¹⁵³

I ER er der endvidere beskrevet, hvorledes revisorer skal forholde sig, såfremt revisorklienten er PIES, og hvilke trussel scenarier, der kan opstå ved sådanne klienter.

Hvis klienten er PIES, er der rotationsregler. Det medfører, at den eller de underskrivende revisorer samt den ansvarlige for kvalitetssikring skal rottere efter en periode på 7 år, hvorefter de ikke må genoptage arbejdet på klienten før efter en periode på 2 år.¹⁵⁴ Endvidere gælder det i ER, at såfremt en klient bliver børsnoteret, må den underskrivende revisor sammenlagt kun have haft denne opgave i 7 år. Dermed skal perioden inden børsnoteringen medregnes, hvorefter den resterende årrække kan udføres, efter klienten

---

¹⁵³ ER 2009 afsnit 290.153

¹⁵⁴ ER 2009 afsnit 290.154

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

er blevet børsnoteret således, at den sammenlagte periode dækker 7 år. Revisor kan dog fortsætte i en overgangsperiode på 2 år. Denne undtagelse kan anvendes i tilfælde af den underskrivende revisor inden børsnoteringen allerede har samarbejdet med den pågældende klient i 6 år.¹⁵⁵

For PIES er det i ER muligt under visse omstændigheder at fortsætte som partner udover tidsperioden på 7 år, såfremt kontinuiteten i partnerens rolle er særlig vigtig for klienten, eller hvis rotationen ikke er muligt grundet revisionsfirmaets størrelse. Tilfælde, hvor kontinuiteten er vigtigt for klienten, kan være ved større strukturændringer hos denne, der vil falde sammen med udskiftningen partnere. Såfremt der ikke sker rotation efter en periode på 7 år, skal de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger anvendes for derved at nedbringe truslen til et acceptabelt niveau.¹⁵⁶

Det er ligeledes gældende for PIES, at såfremt revisionsfirmaet kun råder over et begrænset antal partnere med den nødvendige viden og erfaring, som kræves for at fungere som den underskrivende revisor, vil det medføre, at rotationsreglen ikke overholdes. I sådanne situationer skal der anvendes andre sikkerhedsforanstaltninger for derved at nedbringe truslen til et passende niveau. En sådan sikkerhedsforanstaltning kan omfatte inddragelsen af en yderligere revisor, som ikke på anden måde er forbundet med erklæringsteamet til at gennemgå det udførte arbejde eller rådgive på anden måde, hvis nødvendigt. Denne person kan være ekstern eller intern i forhold til revisionsfirmaet.¹⁵⁷

5.5.1. *Ændringer i CoE*

I CoE er der til de generelle bestemmelser præciseret, at en længerevarende tilknytning udover en familiaritets-trussel også kan udgøre en egeninteresse-trussel. De faktorer, truslen afhænger af, omhandler ud over de kriterier, der er beskrevet i ER, også om klientens ledelsesgruppe er ændret. Derudover om arten og kompleksiteten i klientens

---

¹⁵⁵ ER 2009 afsnit 290.155

¹⁵⁶ ER 2009 afsnit 290.156

¹⁵⁷ ER 2009 afsnit 290.157

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

regnskabs- og rapporteringsforhold er ændret.¹⁵⁸ Der er ikke foretaget yderligere ændringer til de generelle afsnit.

For PIES er foretaget en skærpelse, idet kredsen af omfattede der i ER er defineret ved de underskrivende revisorer samt den ansvarlige for kvalitetssikring, er udvidet i CoE til at gælde for alle nøglepartnere.¹⁵⁹ Dette medfører, at eventuelle andre partnere i opgaveteamet, der træffer nøglebeslutninger eller vurderinger om betydelige forhold angående revisionen af regnskabet, også omfattes af bestemmelsen. Herunder kan rotationspligten afhængig af omstændigheder, og de pågældende personers funktion under revisionen således også komme til at omfatte partnere, der er ansvarlige for betydelige dattervirksomheder eller afdelinger.¹⁶⁰ Det medfører, at også denne gruppe af partnere skal rotere efter max 7 år med en efterfølgende time out periode på 2 år. I forhold til ER præciseres det i CoE, at partneren i den toårige periode ikke må deltage i revisionen af virksomheden, herunder udføre kvalitetssikringsgennemgang af opgaven, rådføre sig med opgaveteamet eller klienten om faglige eller branchespecifikke spørgsmål eller om transaktioner og andre begivenheder, der vil kunne påvirke udfaldet af opgaven.¹⁶¹

For PIES vedrørende rotation for nøglepartnere er det i særlige tilfælde pga. uforudsete begivenheder, der er uden for virksomhedens kontrol, muligt at fortsætte i yderligere et år på klienten end det er tilladt efter rotationsreglerne, såfremt kontinuiteten er specielt vigtig for klienten. Bestemmelsen kan kun anvendes i sjældne tilfælde og er forudsat, at truslen mod uafhængigheden kan nedbringes til et acceptabelt niveau ved anvendelse af sikkerhedsforanstaltninger. Hvis dette ikke er muligt, er det ikke tilladt at fortsætte i endnu et år. Eksempelvis i tilfælde af den påtænkte opgaveansvarlige partner bliver alvorligt syg, og sikkerhedsforanstaltninger anvendes for at reducere truslen til et

---

¹⁵⁸ CoE 2011 afsnit 290.150 vs. ER 2009 afsnit 290.153

¹⁵⁹ CoE 2011 afsnit 290.151 samt Bilag 1 IFAC s. 7 vs. ER 2009 afsnit 290.154

¹⁶⁰ CoE 2011 afsnit 290 Definitioner

¹⁶¹ CoE 2011 afsnit 290.151 vs. ER 2009 afsnit 290.154

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

passende niveau.¹⁶² Bestemmelsen minder i sit indhold om den lignende bestemmelse ovenfor i ER. Forskellen er dog, at hvor man i ER kan fortsætte under visse omstændigheder, er CoE langt mere begrænset, da bestemmelsen kun kan anvendes i ganske sjældne tilfælde og i en periode på maksimum yderligere 1 år.

Der er endvidere tilføjet en skærpelse for PIES, der udvider kredsen af revisorer der skal rotere til også at omfatte andre partnere ud over nøglepartnere, såfremt de har en relation til klienten, hvor uafhængigheden trues. Betydeligheden af truslen afhænger af, hvor længe den pågældende partner har været tilknyttet klienten, den pågældende persons funktion i revisionsteamet samt partnerens samspil med klientens daglige eller øverste ledelse. Sikkerhedsforanstaltninger kan omfatte rotation af partneren eller regelmæssig kvalitetssikring af opgaven.¹⁶³ I ER gælder rotationspligten som beskrevet ovenfor kun for de underskrivende partnere samt den ansvarlige for kvalitetsgennemgangen. Dermed medfører skærpelsen, at flere partnere i revisionsvirksomheden fremadrettet omfattes af rotationsreglerne. Nøglepartnere omfattes automatisk af skærpelsen, hvorimod andre partnere omfattes afhængig af bl.a. deres tilknytning til klienten samt personens funktion i revisionsteamet.¹⁶⁴

For klienter, der overgår til at blive PIES, skal der tages højde for, hvor længe den underskrivende revisor i forvejen har betjent klienten. Såfremt revisor har betjent klienten i 6 år eller flere, er der mulighed for efter børsnoteringen at fortsætte som revisor i yderligere 2 år. Derved er der mulighed for at være revisor for klienten i sammenlagt 9 år. Dette er dog under den forudsætning, at revisor ved overgangen til at blive en PIE allerede har fungeret som revisor i 6 år. Såfremt revisor ved børsnotering har fungeret som revisor i 5 år eller derunder, er den gældende periode stadig 7 år. Derved er der i CoE sket en præcisering af denne vejledning, da mulighederne ikke er ændret for revisor i forhold til ER.¹⁶⁵

---

¹⁶² CoE 2011 afsnit 290.152 vs. ER 2009 afsnit 290.156

¹⁶³ CoE 2011 afsnit 290.153

¹⁶⁴ CoE 2011 afsnit 290.153

¹⁶⁵ CoE 2011 afsnit 290.154 vs. ER 2009 afsnit 290.155

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Der er i CoE foretaget en korrektion i tilfælde, hvor revisionsfirmaer kun har få personer med den nødvendige viden og erfaring, og rotationsreglen dermed ikke kan overholdes. Undtagelse for rotation gælder kun fremover, såfremt de relevante myndigheder har givet fritagelse for rotationsreglen, hvorved revisor kun i dette tilfælde kan forblive nøglepartner i en længere periode end 7 år. Fritagelsen gælder kun forudsat, at myndighederne har specificeret alternative sikkerhedsforanstaltninger, som kan anvendes for at nedbringe truslen til et acceptabelt niveau. Dermed skærpes reglerne for, hvornår rotationsreglen ikke kan overholdes, men der tillades nationale lempelser.¹⁶⁶ Der er i denne retningslinje derved tilføjet en ændring i forhold til ER, som kræver, at det er tilladt af myndighederne.

5.5.2. Fortolkning af ændringer i CoE

Afsnittet om partnere og ledende medarbejdernes længerevarende tilknytning til en revisionsklient omhandler præciseringer samt skærpede krav om rotation for PIES.

Det fremgår af afsnittet, at der opstår en familiaritets-trussel ved en længerevarende tilknytning mellem partnere og klienten. I ER og CoE gælder der en 7-årig periode, hvor det er tilladt at fortsætte som partnere for klienten, hvorefter der skal foreligge en 2-årig timeout periode. Det kan diskuteres om en sådan 7-årig periode før en timeout periode er passende for at sikre, at en familiaritets-trussel ikke vil kompromittere uafhængigheden. I situationer, hvor partneren har få klienter og dermed bruger meget tid på den enkelte klient, vil en 7-årig periode i visse tilfælde kunne være for langvarig, idet partneren får relationer for klienten og dermed bliver for venligt indstillet over for klienten i forbindelse med regnskabsaflæggelsen. Omvendt så er ulempen ved at skulle rottere oftere være, at partneren eller partnere ofte skal sætte sig ind i betjeningen af en ny klient og dermed skabe en unødvendig omkostning for klienten. Ulempen ved en kortere rotationsfrist er også, at det vil kunne gå ud over kvaliteten af revisionen, idet der kan

---

¹⁶⁶ CoE 2011 afsnit 290.155 vs. ER 2009 afsnit 290.157

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

være særlige forhold ved klienten, der kræver en længere tilknytning for at kunne rådgive kunden behørigt.

De foretagne præciseringer vedrører de generelle bestemmelser samt præciseringer for PIES. Angående præciseringen i de generelle bestemmelser, udgør en længerevarende tilknytning til en revisionsklient ifølge CoE en egeninteresse-trussel. En sådan egeninteresse-trussel kan begrundes i, der kan opstå nære økonomiske forbindelser samt honorarafhængighed, som vil true objektiviteten og uafhængigheden. I særlige tilfælde for PIES er der foretaget en skærpelse via en tidsfrist således, at nøglepartneren kan fortsætte yderligere et år ud over den almindelige rotationspligt. Denne tidsfrist fremgår ikke af ER. I CoE er rotationsreglerne derimod mere tydeliggjort for klienter, der overgår til at blive en PIE.

Yderligere er der for PIES foretaget en ændring for revisionsfirmaer med få ansatte til at kunne opfylde rotationsreglen, så det fremover kræver tilladelse fra de lokale myndigheder. Det materielle i indholdet er dermed ikke ændret, hvilket betyder at revisionsfirmaer med få partnere slipper for at rottere. Dermed vil de mindre virksomheder blive omfattet af rotationsreglerne, medmindre der forefindes nationale lempelser. Det kan diskuteres, om familiaritets- samt egeninteresse-trusler for mindre revisionsvirksomheder har samme betydning som ved større virksomheder, eller hvorvidt sådanne trusler vil være mere væsentlig ved mindre revisionsvirksomheder. De mindre virksomheder er ofte mere honorarafhængige, da de ofte ikke har så stor en klientgruppe som de større virksomheder.

Som det fremgår af høringssvarene, var der fremlagt forslag fra IESBAs side, omhandlende lempelsesreglen for mindre revisionsfirmaer skulle afskaffes således, at rotationspligten også ville omfatte dem. Denne blev dog ikke vedtaget. Der er anført mange argumenter fra de forskellige respondenter, der argumenter stærkt imod at fjerne denne lempelsesregel. Der argumenteres for, at små revisionsfirmaer i nogle lande dominerer visse markedssegmenter, og at det kræver specielle kompetencer at betjene disse segmenter. Såfremt rotationspligten påtvinges dem, vil de ikke kunne betjene segmenterne, hvilket kan føre til, at revisionsfirmaer uden den nødvendige kompetence,

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

kommer til at betjene dem. Derudover anføres det, at en partnerrotation der ikke er mulig for de små revisionsvirksomheder, fører til skift af revisionsfirma i stedet for partnerrotation.¹⁶⁷

Af skærpelser i CoE er den omfattede personkreds, der omfattes af rotationsreglerne udvidet til at omfatte alle nøglepartnere, herunder afhængig af omstændighederne også partnere ansvarlige for betydelige dattervirksomheder eller afdelinger. Yderligere omfattes andre partnere end nøglepartnere, såfremt de har en relation til klienten, hvor uafhængigheden trues, hvor der i disse tilfælde skal træffes andre sikkerhedsforanstaltninger. Samlet set må udvidelsen af omfattede partnere, der skal rotere betegnes som en væsentlig skærpelse for revisionsfirmaerne i forhold til ER. Dette illustreres også af høringssvarene. Blandt respondenterne påpeges det, at ændringerne kræver at mange flere partnere roterer. Der stilles spørgsmålstege ved fordelene ved kravet om at rotere set i forhold til de omkostninger, der er forbundet med at skulle foretage rokaden. Desuden vil rotationen gå ud over kvaliteten af revisionen, så en af respondenterne har udtrykt ønske om at bibeholde de hidtidige regler, så det kun er den underskrivende partner samt den kvalitetskontrollerende, der roterer.¹⁶⁸ Desuden understreges det, at man er enig i, at den ledende partner bærer ansvaret for vigtige beslutninger og vurderinger, men man er ikke enig i, at andre partnere i revisionsteamet, der er tilknyttet klienten bærer et lignende ansvar.¹⁶⁹

5.5.3. Perspektivering til RL

I RL er kravet om rotation for revisionsopgaver for PIES en lovpligtig sikkerhedsforanstaltning for at reducere familiaritets-truslen til et passende niveau.¹⁷⁰

Ved den danske implementering af ER konkretiseres det, at det er den eller de underskrivende partnere samt kvalitetskontrollanter, der skal rotere.¹⁷¹

---

¹⁶⁷ Deloitte høringsvar, AICPA høringsvar side 5

¹⁶⁸ Deloitte Høringsvar

¹⁶⁹ CPA Australia høringsvar

¹⁷⁰ RL 2008 § 25

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Af ER fremgår det, at en person som udskiftes efter en periode på 7 år, ikke må deltagte i revisionsopgaven i de efterfølgende 2 år. Her skærper RL, at dette ligeledes er gældende ved rådgivnings- eller assistanceopgaver. Dermed præciserer RL at ud over revisionsopgaver, er dette forbud ligeledes gældende for rådgivnings- og assistanceopgaver.¹⁷² I ER og CoE er det afgørende, at den roterende partner ikke deltager i revisionen. Dermed må partner i henhold til CoE ikke påvirke revisionen, hvilket medfører, at den danske skærpelse stadig vil være gældende for revisorer i Danmark, vedrørende rådgivnings- og assistanceopgaver.

I ER er der tilføjet en dansk skærpende rotationsregel, hvori det fremgår at koncerner med en væsentlig andel i dattervirksomheder, er underliggende rotationsreglen som en samlet virksomhed. Dermed er det gældende for revisor, at såfremt denne har timeout periode fra koncernen, må der ikke påtages opgaver for datteren i denne periode.¹⁷³

Idet reglerne i CoE fremadrettet også omfatter rotation for partnere ved betydelige dattervirksomheder, vil reglerne herefter være ens i CoE og RL. Idet reglen i forvejen findes i RL, vil implementering af reglen i CoE ikke få betydning for revisor i Danmark. Det fremgår ikke af lovbemærkningerne i RL, hvordan væsentlighed vedrørende dattervirksomheder skal fortolkes. Dermed kan revisor konkludere begrebet væsentlig forskelligt, og derved hvornår denne skærpelse træder i kraft. Som fortolkningsbidrag kan revisor anvende ISA standarder.¹⁷⁴ Heri fremgår det, at fastsættelsen af væsentlighed er en professionel vurdering. Der eksisterer en formodningsregel, hvorefter 15 % af f.eks. nettoomsætning, resultat, aktiver og forpligtelser i alt anses for værende væsentlige.

Idet det kun er betydelige dattervirksomheder, der er omfattet af rotationspligten, vil der være mulighed for at udføre arbejde for dattervirksomheder, der ikke er væsentlig for koncernen efter, at revisor har roteret. Det kan dog diskuteres, om også ubetydelige dattervirksomheder bør være omfattet af rotationspligten, da der i sådanne tilfælde ligeledes kan opstå familiaritets- og egeninteresse-trusler.

---

¹⁷¹ RL 2008 § 24 stk. 4

¹⁷² RL 2008 § 24 stk. 4

¹⁷³ 8. selskabsdirektiv art. 42 stk. 2 jf. RL 2008 § 25

¹⁷⁴ ISA 600

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I ER er der endvidere tilføjet en skærpet retningslinje vedrørende pligten til at rottere. Ifølge denne skærpelse skal en PIE opgjort efter størrelse, i to på hinanden følgende regnskabsår opfyldte to eller flere af størrelseskriterierne i RL, hvorefter pligten til at rottere indtræder herefter.¹⁷⁵ Her er det præciseret, at pligten til at rottere rent praktisk indtræder efter den første generalforsamling efter, at kriterierne er opfyldt. Dermed skal revisor i Danmark efterleve denne, og derved starter rotationsreglen fra indtræden efter den første generalforsamling. I CoE er der indført ændringer, hvorefter denne danske tilføjelse er i overensstemmelse med den nye vejledning i CoE.

Det er endvidere indført en dansk tilføjet præcisering, hvoraf det fremgår, at for virksomheder der ved RL's ikrafttræden 1. september 2003 opfylder kriterierne efter RL, gælder det, at 7- års perioden regnes fra den førstcommende ordinære generalforsamling efter pligtens indtræden. Overgangsreglen gælder dog ikke for børsnoterede virksomheder, da reglerne i ER er mere restriktive jf. afsnittet ovenfor.¹⁷⁶ I CoE er opfattelsen af PIES dog ændret jf. afsnit 4.4. således, at definitionen fremadrettet omfatter børsnoteret virksomheder og andre offentlig betydningsfulde virksomheder. Dermed vil den danske tilføjelse ikke længere have betydning efter implementeringen af CoE.

Yderligere tilføjes det i ER, at såfremt revisionsklienten ikke længere opfylder kriterierne for at være en PIE ophører den lovlige rotationspligt, og opgaven omfattes derefter af de generelle bestemmelser om rotationspligt.¹⁷⁷ Dette er en nyttig præcisering for revisionsfirmaer, der har klienter, der ikke længere opfylder betingelserne for at være en PIE. Denne præcisering medfører, at såfremt klienter ophører med at være PIES, ophører rotationspligten ligeledes for revisor. Denne præciseringen fremgår ikke af CoE, og den vil dermed fortsat have betydning for revisor i Danmark.

5.6. Andre ydelser til erklæringsklienter

---

¹⁷⁵ RL 2008 § 21 stk. 3

¹⁷⁶ RL 2008 § 21 stk. 3 jf. RL 2008 § 25

¹⁷⁷ RL 2008 § 21 stk. 3 jf. RL 2008 § 25

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Afsnittet om andre ydelser fungerer i CoE som et indlednings afsnit til andre under afsnit. Dette medfører, at de overvejelser og betragtninger, der gør sig gældende i dette afsnit også er gældende for de efterfølgende under afsnit.

Afsnittet omhandler tilfælde, hvor revisor udfører andre ydelser end erklærings opgaver med sikkerhed til en erklæringsklient. Vejledningen i ER indledes med grundlæggende overvejelser omkring udførelse af andre revisionsydelser end erklærings opgaver med sikkerhed og herefter fremgår de enkelte afsnit om aktiviteter, der vil udgøre en trussel mod uafhængigheden i form af egenkontrol- samt egeninteresse-trusler.

ER angiver nogle af de fordele der kan være ved, at revisor får til opgave at løse andre opgaver end erklærings opgaver. Erklæringsklienterne værdsætter, at revisions firmaer der har et indgående kendskab til virksomheden, kan udnytte den viden og de færdigheder, der allerede er opnået til at kunne udnyttes på andre ydelser til klienten. Udførelse af andre opgaver end erklærings opgaver med sikkerhed vil også bidrage til større forståelse hos erklæringsteamet, der udfører revisionen for klientens interne procedurer og kontroller samt forretningsmæssige og økonomiske risici, virksomheden står over for.¹⁷⁸ For erklæringsklienten betyder en udnyttelse af revisionsvirksomhedens ressourcer til andre ydelser end erklærings opgaver også fordele i forhold til omkostningsbesparelse og kvalitet, idet revisor ofte kan udnytte den viden, der allerede er opnået. Derfor er den overordnede betragtning, at revisionsvirksomheden gerne må udføre andre opgaver, såfremt enhver trussel mod uafhængigheden kan reduceres til et acceptabelt niveau. Risikoen ved at udføre andre ydelser er risikoen for egeninteresse samt egenkontrol, hvor revisor efterfølgende skal vurdere konsekvenserne af eget udført arbejde.

Forbudsbestemmelserne, der medfører egenkontrol i situationer, hvor der træffes ledelsesmæssige beslutninger for klienten, gælder som udgangspunkt kun ved udførelse af andre opgaver til den virksomhed, hvor der også ydes erklæring med sikkerhed. Har en revisionsklient, hvor der ydes erklæring med sikkerhed, en tilknyttet virksomhed,

---

¹⁷⁸ ER 2009 afsnit 290.158

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

afdeling eller særskilt regnskabsafdeling, vil udførelse af andre opgaver end erklæringsopgaver kunne tillades. Dette kræver, at den tilknyttede instans bliver revideret af et andet revisionsfirma, eller at et andet revisionsfirma genudfører pågældende opgave.¹⁷⁹

Af aktiviteter, hvor der kan opstå egeninteresse- eller egenkontrol-trusler, og hvor der er en ikke ubetydelig trussel, skal der opstilles sikkerhedsforanstaltninger omfattende aktivforvaltning, overvågning af klientens ansatte samt udarbejdelse af grundbilag samt datagenerering som dokumentation for en transaktion.¹⁸⁰

Mulige sikkerhedsforanstaltninger kan være politikker og procedurer, der forbyder at træffe ledelsesmæssige beslutninger for erklæringsklienten. Herudover kan det være drøftelse af uafhængighedsspørgsmål med den øverste ledelse hos klienten samt eventuelt inddragelse af et revisionsudvalg. Yderligere kan det være politikker hos klienten vedrørende ansvar for opsyn ved andre opgaver, inddragelse af yderligere en revisor til at rådgive om aktiviteternes indvirkning på revisionsfirmaet samt erklæringsteamets uafhængighed. Endelig kan det være ordninger, hvor personale der udfører andre opgaver for klienten ikke deltager i erklæringsopgaven.¹⁸¹

Det fremgår af ER, at listen over omfattende situationer hvor udførelse af andre ydelser end erklæringsopgaver end sikkerhed, kan skabe trusler mod uafhængigheden ikke er udømmende i retningslinjerne. Dette forklares i den erhvervsøkonomiske udvikling, udvikling i finansmarkeder, hurtige ændringer i informationsteknologien samt konsekvenser af ledelse og styring.¹⁸²

5.6.1. Ændringer i CoE

---

¹⁷⁹ ER 2009 afsnit 290.165

¹⁸⁰ ER 2009 afsnit 290.161

¹⁸¹ ER 2009 afsnit 290.162

¹⁸² ER 2009 afsnit 290.162

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Truslerne i ER omhandlende egenkontrol- samt egeninteresse-trusler ved udførelse af andre opgaver end erklæringsopgaver, er i CoE blevet udvidet til også at omfatte advokerings-trusler.¹⁸³

Afsnittet om andre ydelser fungerer i CoE som et indlednings afsnit til under afsnit. Dermed er afsnittene omkring aktiviteter, der kan udgøre en trussel samt afsnittet omkring sikkerhedsforanstaltninger redegjort ovenfor slettet og fremgår i stedet af de enkelte under afsnit.

Der er i CoE tilføjet en ny retningslinje, der præciserer, at den principbaserede begrebsramme skal anvendes i situationer, hvor specifik vejledning ikke fremgår af retningslinjerne. Dette vurderes mere at være en præcisering frem for en ændring, idet ER i forvejen gør opmærksom på, at retningslinjerne ikke er et udtryk for en udtømmende opremsning af situationer, hvor der kan opstå trusler.¹⁸⁴

Angående ydelser til erklæringsklientens tilknyttede instanser, er der sket en skærpelse i retningslinjerne, således at det kun er ”utilsigtede” levering af ydelser omfattet af absolutte forbud, der vil kunne accepteres med anvendelse af samme sikkerhedsforanstaltninger, som i ER beskrevet ovenfor. Fremadrettet må revisionsfirmaet gerne leve andre ydelser til bestemte typer tilknyttede virksomheder, der normalt er omfattet af forbudsbestemmelserne. Dette gælder for tilknyttede virksomheder, som ikke er en revisionsklient, med direkte, fælles eller indirekte kontrol eller en ikke revisionsklient med betydelig økonomisk interesse over erklæringsklienten.

Kravene til de ydede opgaver er, at ydelserne ikke skaber egenkontroltrusler, fordi ydelserne ikke skal revideres, og at eventuelle trusler skal elimineres eller reduceres til et acceptabelt niveau gennem sikkerhedsforanstaltninger.¹⁸⁵

Der er yderligere indsat en ny bestemmelse, hvor andre ydelser sker til en klient der senere overgår til at blive en PIES. Det fremgår, at revisionsvirksomhedens uafhængighed ikke kompromitteres, såfremt den leverede anden ydelse overholder bestemmelserne for revisionsklienter, der ikke er PIES, samt ydelser der ikke er tilladt at

---

¹⁸³ CoE 2011 afsnit 290.156 vs. ER 2009 afsnit 290.159

¹⁸⁴ CoE 2011 afsnit 290.157 vs. ER 2009 afsnit 290.162

¹⁸⁵ CoE 2011 afsnit 290.159-160 vs. ER 2009 afsnit 290.165

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

udføre for PIES afsluttes inden, eller når det er praktisk muligt efter, at klienten er blevet en PIE. Herudover skal sikkerhedsforanstaltninger anvendes til at reducere eventuelle trusler til et acceptabelt niveau.¹⁸⁶

5.6.2. Fortolkning af ændringer i CoE

I CoE er strukturen i retningslinjerne blevet ændret i forhold til ER, hvilket er i overensstemmelse med de øvrige afsnit i retningslinjerne. I CoE fungerer dette afsnit som et indledende afsnit, hvor de enkelte emner der falder ind under revisors virke, har fået særskilte afsnit. I og med afsnittet fungerer som et indledende afsnit, gør retningslinjerne i dette afsnit sig også gældende for de efterfølgende underafsnit.

Det er i CoE tilføjet, at levering af andre ydelser kan udgøre en advokerings-trussel. Dette er tilføjelse i forhold til ER, da der i denne kun beskrives trusler som egeninteresse- og egenkontrol-trusler. Dermed er typen af trusler, som kan opstå udvidet i CoE med advokerings-trusler, som en konsekvens af bistand i skattesager. Denne trussel opstår, når revisor støtter en indstilling eller opfattelse så langt, at objektiviteten efterfølgende kan være truet. Af retningslinjerne fremgår det, at anbefaling af aktier i en børsnoteret klient eller optræden som advokat kan udgøre en sådan trussel.¹⁸⁷ Truslen i ovennævnte aktiviteter vil efter danske forhold ikke være så relevant, idet anbefaling af aktier og bistand som advokat i juridiske tvister ikke forekommer så ofte i forhold til revisors virksomhedsudøvelse.¹⁸⁸ Truslen er mere relevant bl.a. for revisors deltagelse af køb/salgsforhandlinger eller bistand i skattesager, der fremgår af de efterfølgende selvstændige afsnit i CoE. Det er på baggrund af disse overvejelser, at advokerings-trusler er tilføjet.

Der præsenteres først i afsnittet, hvilke trusler der skabes og efterfølgende, at den principbaserede begrebsramme skal anvendes i de tilfælde, hvor vejledning ikke fremgår af retningslinjerne. Bestemmelsen om at den principbaserede begrebsramme skal

---

¹⁸⁶ CoE 2011 afsnit 290.161

¹⁸⁷ CoE 2011 afsnit 200.6

¹⁸⁸ Revisor regulering & rapportering, Füchsel m.fl. s. 112

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

anvendes virker dog overflødig, idet det fremgår som et gennemgående princip i indledningen til CoE.

Eksempler på mulige trusler og eventuelle sikkerhedsforanstaltninger er udeladt i CoE i dette afsnit, og i stedet blevet en del af de enkelte underafsnit. Opdelingen medfører, at revisor kan anvende det afsnit der er relevant for den pågældende aktivitet, der skal udføres. Samtidig hermed er de enkelte afsnit tilpasset den specifikke aktivitet, og de trusler samt foranstaltninger der er forbundet hermed, hvilket gør det mere overskueligt at anvende retningslinjerne for den enkelte revisor.

Skærpelsen for levering af andre ydelser til tilknyttede virksomheder betyder, at det nu kun er utilsigtet levering af ydelser omfattet af forbuddet til revisionsklienten, der er tilladt. Dette medfører med andre ord, at levering af andre ydelser, hvor der er forbud mod at levere til revisionsklienter, også vil være forbudt at levere til tilknyttede virksomheder. Der er dog enkelte undtagelser hertil som beskrevet ovenfor.

Der er indsat et afsnit om, hvordan revisionsvirksomheden skal forholde sig, når en klient overgår til at blive en PIE. Retningslinjerne kan vejlede revisor vedrørende de etiske problemstillinger, der vil opstå ved en overgang. Retningslinjerne herfor er yderst relevante, idet der er foretaget en række skærpelser for PIES i CoE. En dansk revisor vil kunne få meget gavn af denne bestemmelse, idet forholdet ikke fremgår direkte af RL, uafhængighedsbekendtgørelsen eller uafhængighedsvejledningen.

5.7. Ledelsesansvar

Regulering omkring ledelsesansvar er et nyt selvstændigt underafsnit i CoE, der er indsat under ”andre ydelser til revisionsklienter.” ER indeholder retningslinjer omhandlende ledelsesbeslutninger for klienten, hvorimod CoE indeholder en mere uddybende diskussion om det generelle ledelsesansvar, hvilket medfører, at CoE er mere vidtrækende.

I en situation, hvor en revisor har ansvar for ledelsesfunktioner hos klienten, vil erklæringsopgaver være udelukket, idet egenkontrol i en sådan situation vil være oplagt. I

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

ER er der en forbudsbestemmelse vedrørende ledelsesmæssige beslutninger, hvorefter den skabte egeninteresse- eller egenkontrol-trussel er så betydelig, at revisor kun ved at undgå aktiviteten eller afvise at udføre erklæringsopgaven, kan reducere truslen til et acceptabelt niveau. Disse aktiviteter omfatter:

- *a) godkendelse, udførelse eller fuldendelse af en transaktion eller på anden måde udøvelse af beføjelser på vegne af erklæringsklienten eller bemyndigelse til gøre dette,*
- *b) beslutning om, hvilken anbefaling fra revisionsfirmaet der skal implementeres til at gøre dette, samt*
- *c) rapportering i ledelsesmæssig funktion til den øverste ledelse.¹⁸⁹*

Yderligere vil følgende aktiviteter ligeledes skabe en egenkontrol- samt egeninteresse-trussel. Disse omfatter:

- *a) at have en erklæringsklients aktiver under forvaltning,*
- *b) at overvåge erklæringsklientens ansatte i udførelsen af deres normale tilbagevendende aktivitet, samt*
- *c) at udarbejde grundbilag eller generere data i elektronisk eller anden form, der dokumentere, at en transaktion er foregået.¹⁹⁰*

Derudover gentages forbuddet mod ledelsesbeslutninger i ER adskillige gange ved de andre konkrete opgavetyper.

5.7.1. Ændringer i CoE

Indsættelsen af afsnittet om ledelsesansvar medfører, at der nu eksisterer et selvstændigt afsnit, der regulerer de tilfælde, hvor revisor påtager sig et ledelsesansvar.

Styring af en virksomhed medfører mange ledelsesmæssige beslutninger, hvor det ikke er muligt at specificere hver eneste aktivitet, der hører under ledelsesansvar. Ledelsesansvar

---

¹⁸⁹ ER 2009 afsnit 290.159

¹⁹⁰ ER 2009 afsnit 290.161

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

i CoE omfatter ledelse og styring af en virksomhed, herunder betydelig beslutningstagen om erhvervelse, anvendelse og kontrol af menneskelige, økonomiske, fysiske og immaterielle ressourcer.¹⁹¹ De aktiviteter, der normalt anses for at tilhøre ledelsesansvar, er de samme aktiviteter, som er omfattet af retningslinjerne vedrørende ledelsesmæssige beslutninger i ER.

Der er tilføjet en ny vejledende retningslinje, hvor man afgrænser tilladte ubetydelige aktiviteter over for andre aktiviteter, der omfattes af reglerne om ledelsesansvar. Aktiviteter af rutinemæssig og administrativt karakter eller andre forhold, der er ubetydelige, vil normalt ikke blive anset for at være ledelsesansvar. Dette medfører, at f.eks. udførelse af en ubetydelig transaktion, der er godkendt af ledelsen, eller rådgivning og anbefalinger til ledelsen for at hjælpe denne med at opfylde sit ansvar, ikke vil blive betragtet som at påtage sig et ledelsesansvar.¹⁹²

Påtagelse af et ledelsesansvar hos revisionsvirksomheden for en revisionsklient er stadig et absolut forbud som i ER, hvor ingen sikkerhedsforanstaltninger vil kunne reducere truslerne til et acceptabelt niveau. F.eks. vil en beslutning af revisor til hvilke anbefalinger fra revisionsvirksomheden, der skal implementeres hos klienten, udgøre en egeninteresse- samt egenkontrol-trussel. At påtage sig et ledelsesansvar vil også kunne medføre en familiaritets-trussel, idet revisionsfirmaet efter CoE bliver for nært forbundet med ledelsens holdninger og interesser.¹⁹³

Der er indsat en præcisering for at minimere risikoen for, at revisionsfirmaet utilsigtet udfører betydelige vurderinger eller træffer betydelige beslutninger på ledelsens vegne. Revisionsfirmaet skal sikre sig, at ledelsen påtager sig ansvaret for at udføre de betydelige vurderinger og beslutninger, der skal træffes i virksomheden, og at klienten gives mulighed for at foretage egne vurderinger på baggrund af det materiale eller den ydelse revisionsfirmaet har fremlagt for klienten.¹⁹⁴ Dette medfører, at ledelsen skal anerkende ansvaret for den assistance og rådgivning revisor yder, og samtidig selv vurdere, hvorvidt resultatet af assistancen er tilstrækkelig og passende for virksomheden.

---

¹⁹¹ CoE 2011 afsnit 290.162-163 vs. ER 2009 afsnit 290.159 samt 290.161

¹⁹² CoE 2011 afsnit 290.164 vs. ER 2009 afsnit 290.161

¹⁹³ CoE 2011 afsnit 290.165 vs. ER 2009 afsnit 290.159

¹⁹⁴ CoE 2011 afsnit 290.166 vs. ER 2009 afsnit 290.163

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

5.7.2. Fortolkning af ændringer i CoE

Efter ændringer i CoE, er det mere gennemskueligt for revisor i Danmark, hvornår ledelsesansvar indgår i aktiviteter, som udføres for klienten, i og med opdelingen gør det nemmere for revisor at forholde sig til, hvornår denne overskridt sine beføjelser. Reguleringen i ER med ledelsesbeslutninger kommer til at fremstå uoverskueligt, idet forbudet mod ledelsesbeslutninger gentages mange gange under de konkrete opgavetyper.

Udøves der ledelsesansvar er det tilføjet, at påtagelsen vil kunne skabe en familiaritets-trussel, idet revisionsfirmaet bliver for nært forbundet med ledelsens holdninger og interesser.

Hovedbudskabet i afsnittet om ledelsesansvar er, at der er forbud mod at træffe nogen som helst form for beslutninger på klientens vegne, da det medfører egeninteresse-, egenkontrol- og til en vis grad også familiaritets-trusler, der ikke kan reduceres via sikkerhedsforanstaltninger. I og med bestemmelsen udgør et absolut forbud, ville det have været mere naturligt, at afsnittet var startet med at slå forbudet fast og efterfølgende definere, hvad ledelsesansvar omfatter.

Afsnittet, der afgrænsrer ubetydelige aktiviteter overfor ledelsesansvar, hjælper revisor med at afgøre, hvornår en given handling er tilladt eller ej. Det afgørende er, om det er revisor eller klienten, der træffer den afgørende beslutning. At der varetages andre opgaver af revisor er ikke ensbetydende med inhabilitet, heller ikke selvom rådgivningen er med til at afgrænse klientens beslutningsmuligheder. Forskellen på hvornår der træffes beslutninger, og hvornår der ydes rådgivning kan godt være hårfin og ikke altid entydig. Dette illustreres også af høringsvaret fra PWC, der pointerer, at der kan være forskelle på, hvornår en økonomidirektør udøver ledelsesbeslutninger i små og mellemstore virksomheder i forhold til store multinationale virksomheder.¹⁹⁵ Den indsatte bestemmelse om, at revisor skal sikre, at det er ledelsen, der træffer alle beslutninger og

---

¹⁹⁵ PWC, høringsvaret side 16

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

udøver alle ledelsesmæssige beføjelser, har en præventiv virkning i og med revisor i aftalegrundlaget med klienten kan få ledelsen til at anerkende sit ansvar.

Vil revisor i sit virke undgå at bringe sig selv i en situation, hvor der udøves ledelsesmæssige beslutninger, er første skridt at få ansvarsfordelingen mellem revisionsfirmaet og klienten skrevet ind i aftalegrundlaget, og efterfølgende gøre klienten opmærksom på i alle henseender, at det er denne og ikke revisionsfirmaet, der skal træffe og efterleve den endelige beslutning.

5.7.3. Perspektivering til RL

I retningslinjerne i ER vedrørende ledelsesansvar, er der ligeledes foretaget danske skærpelser for PIES.¹⁹⁶ Ifølge skærpelserne kan ingen sikkerhedsforanstaltninger imødegå truslerne, såfremt revisor eller øvrige personer i virksomheden, har deltaget i bogføring eller lignende registreringer. Dette gælder også hvis revisionsvirksomheden inden for de sidste to år har udarbejdet en kandidatliste til hjælp ved rekruttering af nye medarbejder til centrale finansielle og administrative ledelsesstillinger.¹⁹⁷ Dermed eksisterer der et direkte forbud ved PIES.

I CoE er der som nævnt tidligere foretaget ændringer, jf. afsnit 5.7.1. Disse ændringer medfører dog ikke en skærpelse ved PIES, og derved har den danske skærpelse stadig betydning for revisors virke i Danmark.

I ER beskrives, at der ved trusler skal anvendes sikkerhedsforanstaltninger, jf. afsnit 5.7. Her tilføjes en dansk skærpelse, hvorefter der skabes trusler mod uafhængigheden, hvis revisor eller andre personer i revisionsfirmaet, som er knyttet til opgaven, og hvis disse inden for de seneste 2 år har udført andre opgaver af sådan art for klienten.¹⁹⁸ Denne tilføjelse medfører dermed, at andre opgaver udført for klienten ligeledes skaber en trussel mod uafhængigheden for revisor i Danmark. Det fremgår dermed af RL, at der

---

¹⁹⁶ Er 2009 afsnit 290.159

¹⁹⁷ Uafhængighedsbekendtgørelsen § 5 jf. RL 2008 § 24 stk. 4

¹⁹⁸ Uafhængighedsbekendtgørelsen § 6 nr. 1 jf. RL 2008 § 24 stk. 4

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

eksisterer et direkte forbud. Skærpelsen, der findes i RL, er ikke medtaget i CoE, og dermed vil det stadig have betydning for revisors virke i Danmark.

5.8. Udarbejdelse af regnskabsmateriale og regnskaber

Afsnittet omhandler tilfælde, hvor der ydes assistance med udarbejdelse af regnskabsmateriale eller regnskaber for en revisionsklient. Dette vil skabe en egenkontrol-trussel i tilfælde, hvor regnskabet efterfølgende revideres af revisionsfirmaet.¹⁹⁹

Ofte vil det være svært at vurdere grænsen for, hvornår der er habilitetstruende beslutningstagning i forbindelse med regnskabsassistance, og hvornår det er assistance, der falder ind under revisors virke. Under revisionsprocessen falder det ind under revisors virke bl.a. at komme med input til forhold omkring regnskabsprincipper og præsentation af regnskabsoplysninger, tilstrækkeligheden af kontroller og metoder anvendt ved opgørelsen af aktiver og passiver, løsning på afstemningsmæssige problemer samt analyse og opsummering af informationer til lovbestemte regnskabsoplysninger. Sådanne forhold er ifølge ER en passende måde at fremme en retvisende regnskabsaflæggelse på, og disse truer normalt ikke revisors uafhængighed.²⁰⁰

Et revisionsfirma eller dens netværk kan til klienter, der ikke er PIES, udføre ydelser som bogføringsmæssig eller mekanisk assistance herunder på lønområdet af rutinemæssig eller mekanisk karakter, såfremt der opstilles passende sikkerhedsforanstaltninger for at reducere trusler om egenkontrol til et acceptabelt niveau. Sådanne ydelser kan omfatte fastlæggelse eller ændringer af posteringer samt grupperinger af konti, transaktioner og

---

¹⁹⁹ ER 2009 afsnit 290.166

²⁰⁰ ER 2009 afsnit 290.168

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

bogføringsmæssige posteringer uden at indhente revisionsklientens godkendelse samt udarbejde grundbilag.²⁰¹

For PIES er der forbud mod at udføre regnskabs- samt bogføringsmæssig assistance til en erklæringsklient, da revisions- eller netværksfirmaets uafhængighed svækkes eller udadtil giver indtryk af at svække uafhængigheden. Den eneste undtagelse hertil er nødsituationer, eller når assistancen er tilladt som en del af den lovpligtige revision.²⁰²

Assistancen, der falder ind under den lovpligtige revision, kan indeholde at undervise medarbejdere hos revisionsklienten i at udarbejde regnskaber i overensstemmelse med lovgivningen, at udarbejde faglige notater og redegørelser om f.eks. fortolkning af love og standarder, at udarbejde notater og redegørelser med forslag til forbedring af interne kontroller, forslag til udarbejdelse af noter, eller udarbejdelse af paradigmer til f.eks. årsrapporter på baggrund af materiale tilgængeligt for en bredere kreds.²⁰³

Der fremgår af ER, at ydeler af regnskabs- og bogføringsmæssig assistance som hovedregel vil svække uafhængigheden. Dette er dog ikke gældende, såfremt det omhandler opgaver af rutinemæssige eller mekanisk art til afdelinger eller dattervirksomheder af PIES. Rutinemæssige og mekaniske opgaver skal opfylde følgende betingelser:

- *a) assistancen ikke involverer udøvelse af skøn,*
- *b) de afdelinger eller dattervirksomheder, som assistancen ydes til, samlet set er uvæsentlig for revisionsklienten, eller de samlede serviceydelser er uvæsentlige for afdelingen eller dattervirksomheden, samt*
- *c) honorarerne til revisionsfirmaet eller netværksfirmet for den ydede assistance samlet set er klart ubetydelige.*²⁰⁴

Der tilføjes yderligere, at såfremt en sådan ydelse leveres og opfylder de ovenstående betingelser, skal de beskrevne sikkerhedsforanstaltninger anvendes.

---

²⁰¹ ER 2009 afsnit 290.170

²⁰² ER 2009 afsnit 290.171

²⁰³ Revisor, regulering & rapportering, Füchsel m.fl. s. 133

²⁰⁴ ER 2009 afsnit 290.172

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Andre nødsituationer, hvor der kan ydes regnskabs- samt bogføringsmæssig assistance kræver særlige uforudsete situationer, hvor det ikke er muligt at anvende andre fremgangsmåder. Dette forudsætter:

- *a) at revisionsfirmaet eller netværk ikke påtager sig nogen ledelsesmæssige funktion, eller træffer nogen ledelsesmæssige beslutninger,*
- *b) at revisionsklienten accepterer ansvaret for resultatet af arbejdet, samt*
- *c) at personalet yder assistancen ikke er medlemmer af erklæringsteamet.²⁰⁵*

5.8.1. Ændringer i CoE

I ER omfatter afsnittet revisionsopgaver, men kapitel 290 i CoE omfatter også reviewopgaver, hvorved afsnittet udgør en skærpelse for den type opgaver i forhold til ER.

Det er ligeledes beskrevet i CoE, at såfremt ydelser er af rutinemæssige eller mekanisk art, vil det ligeledes ikke anses for at svække uafhængigheden i forhold til CoE. I CoE beskrives betingelser, som skal være opfyldt for at sådanne ydelser kan anses for rutinemæssige eller mekaniske. Disse betingelser er der fortaget ændringer i. Disse ændringer medfører ifølge ER, at honorarerne til revisionsvirksomheden for den ydede assistance skal være klart ubetydelige. Denne betingelse fremgår ikke af CoE. De øvrige betingelser er sammenlignelige med de opstillede betingelser i ER. I ER har man endvidere beskrevet, hvilke sikkerhedsforanstaltninger som skal anvendes ved sådanne situationer. Disse sikkerhedsforanstaltninger er ikke beskrevet i retningslinjen i CoE men er derimod flyttet til afsnittet under ledelsesbeslutninger.²⁰⁶

Derudover er der ændret i den vejledende retningslinje vedrørende nødsituationer, hvor levering af ydelser kan ske, hvor det ikke er muligt for revisionsklienten at anvende andre fremgangsmåder. Dette kan ifølge CoE være tilfældet i situationer, hvor det alene er revisionsfirmaet, der har ressourcerne og det nødvendige kendskab til klientens systemer og procedurer til at hjælpe klienten med en rettidig udarbejdelse af regnskabsmateriale og

---

²⁰⁵ ER 2009 afsnit 290.173

²⁰⁶ CoE 2011 afsnit 290.173 vs. ER 2009 afsnit 290.173

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

regnskab, samt at en begrænsning i revisionsfirmaets mulighed for at levere ydelser vil give revisionsklienten betydelige problemer. Dette kunne f.eks. være i tilfælde, hvor manglende assistance betyder, at man ikke kan opfylde myndighedernes rapporteringskrav. Det gælder endvidere, at ydelserne kun må være for en kort periode, samt at forholdene skal drøftes med virksomhedens øverste ledelse.²⁰⁷ Dermed er der sket en præcisering i denne retningslinje, samt tilføjet yderligere betingelser hvorved der er yderligere krav, som skal være opfyldt i nødsituationer i forhold til de opstillede krav i ER.

5.8.2. Fortolkning af ændringer i CoE

Revisor skal i sit virke være opmærksom på, at afsnittet nu modsat tidligere også gælder ved reviewopgaver, og derudover skal opmærksomheden skærpes ved PIES.

I CoE er der tilføjet ændringer vedrørende PIES. En af disse ændringer omfatter ydelser af rutinemæssige og mekanisk art. Som beskrevet ovenfor er der ændret i de opstillede betingelser for, hvor sådanne ydelser ikke kompromittere uafhængigheden. Denne ændring medfører, at hvor det i ER har en betydning, hvor stort honoraret er fra klienten for denne ydelse, er denne betingelse ikke medtaget i CoE. Dermed har honorarets størrelse for ydelsen ikke længere betydning ved vurderingen om denne ydelse truer uafhængigheden. Vi mener denne ændring er foretaget, da honorarets størrelse ikke har betydning for om der eksisterer en egenkontrol-trussel. De yderligere krav i CoE er identiske med de opstillede krav i ER, og dermed er kravet om honorar ikke fundet nødvendigt i CoE.

Såfremt ydelsen er af rutinemæssige eller mekanisk art, kan det diskuteres hvorvidt størrelsen på honoraret vil have indflydelse på uafhængigheden. Hvis det er en rutinemæssig eller mekanisk opgave, vil honoraret ikke have betydning for revisors udførelse af den pågældende opgave, da der ikke skal foretages skøn eller tages stilling til en eventuel problemstilling.

---

²⁰⁷ CoE 2011 afsnit 290.174 vs. ER 2009 afsnit 290.173

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I praksis indfører mange revisionsfirmaer pr. automatik personel adskillelse mellem bogførings- og revisionsopgaver og foretager dermed ikke den sondring, der er mellem teknisk/mekanisk assistance og anden assistance. Denne praksis anvendes, idet det er nemmere og mere praktisk at administrere for revisionsfirmaerne. Sikkerhedsforanstaltninger, der anvendes, bliver ofte et standarddokument, hvor klienten i et punkt i ledelsens regnskabserklæring anerkender ansvaret for f.eks. efterposteringer foreslået af revisor.²⁰⁸

Endvidere er der foretaget en præcisering i retningslinjen vedrørende nødsituationer. Denne ændring medfører, at det er mere gennemskueligt, hvornår en ydelse kan indgå under denne retningslinje. Af CoE fremgår det, at ydelsen kun må leveres for en kort periode og ikke være tilbagevende. Dermed må en nødsituation i forhold til begrebet tilbagevendende som udgangspunkt ikke opstå mere end en gang.

5.8.3. Perspektivering til RL

I dette afsnit i ER er der indsat en generel dansk tilføjelse. Denne tilføjelse opstår i forbindelse med anvendelse af udtrykket børsnoteret virksomheder. Her tilføjes ”eller anden virksomhed af interesse for offentligheden”. Dermed udvides begrebet i forhold til ER, og det gøres klart, at PIES ikke nødvendigvis er børsnoteret virksomheder.²⁰⁹

I CoE er der ligeledes ændret på denne formulering. Her omtales det som PIES, og dermed har ændringen i ER fra RL ikke længere betydning for revisors virke i Danmark.

Ved ydelse af regnskabs- og bogføringsmæssig assistance af rutinemæssige art til afdelinger eller dattervirksomheder, skal flere betingelser være opfyldt, jf. afsnit 5.8. Her er tilføjet en danske skærpelser til disse betingelser i forhold til ER, hvorefter ”Koncernen har ikke selv mulighed for at udarbejde regnskab.” Revisionsvirksomheden kan i så fald blive nødt til at deltage i udarbejdelsen af regnskaber, der skal indgå i

---

²⁰⁸ Professionsetik for revisorer, Bøg m.fl., s. 66

²⁰⁹ RL 2008 § 21 stk. 3

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

konzernregnskabet.²¹⁰ Dermed er der efter RL indsat en yderligere betingelse. Og hvis denne betingelse sammen med de øvrige betingelser i ER overholdes, vil uafhængigheden ikke svækkes. Den tilføjede betingelse medfører, at såfremt koncernen ikke selv har mulighed for at udarbejde regnskabet, kan revisionsfirmaet blive nødt til at hjælpe med dette. Dermed er denne betingelse en undtagelse i forhold til den gældende retningslinje i ER, da man heri fastslår, at opgaverne skal være af rutinemæssige karakter. For revisor i Danmark medfører dette dermed, at der eksisterer mulighed for at bistå PIES med regnskabet, såfremt disse ikke selv har mulighed for dette.²¹¹

I CoE er denne retningslinje ændret således, at det er tilladt at levere regnskabs- og bogføringsmæssige ydelser til PIES, såfremt vedkommende der leverer ydelsen ikke er medlem af revisionsteamet, jf. afsnit 5.8.1. Det tilføjes dog hertil, at de afdelinger som får denne ydelse tilsammen er uvæsentlig for det pågældende regnskab, som revisionsfirmaet skal udtrykke en konklusion om. Dermed vil ændringen i CoE ikke påvirke tilføjelsen fra RL, da CoE kun omhandler uvæsentlige afdelinger, mens RL omfatter hele koncernen. I forhold til RL er det dermed stadig muligt for revisor i Danmark at udarbejde regnskaber for koncerner, såfremt disse ikke selv har muligheden for dette.

I ER behandler man som beskrevet ovenfor nødsituationer, og hvilke retningslinjer der er gældende herfor. For at disse situationer ikke skal udgøre en uacceptabel trussel mod uafhængigheden, er der opstillet forudsætninger, som skal efterleves. I ER gælder en yderligere dansk forudsætning i tilfælde af nødsituationer. I denne forudsætning diskuteses PIES. Her fastslås det, at hvis revisors manglende deltagelse vil medføre væsentlig skade for virksomheden, vil det være tilladt at udføre assistancen. Endvidere tilføjes det, at nødsituationer er defineret som værende helt særlige, uforudsete og enkeltstående situationer.²¹² Dermed er det ifølge RL muligt at udføre de pågældende opgaver for PIES, såfremt der eksisterer en nødsituation.

I CoE er der medtaget en præcisering angående muligheden for at levere ydelser, hvor det kan skade revisionsklienten. Denne præcisering er i overensstemmelse med den danske

---

²¹⁰ Uafhængighedsvejledningen afsnit 7.1 jf. RL 2008 § 24 stk. 4

²¹¹ Uafhængighedsvejledning afsnit 7.1 jf. RL 2008 § 24 stk. 4

²¹² ER 2009 afsnit 290.173

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

tilføjelse, og dermed vil den danske tilføjelse ikke længere have betydning efter implementering af CoE.

5.9. Vurderingsopgaver

En vurderingsopgave omfatter ifølge ER opstilling af forudsætninger for fremtidig udvikling, anvendelse af bestemte metoder og teknikker og en kombination heraf. Disse opgaver kan omfatte apportindskud af aktiver i selskabet, køb og salg af virksomheder samt opgørelse af værdier ved skattefri virksomhedsomdannelse. Formålet er at opgøre en bestemt værdi eller interval af værdien for et aktiv, en forpligtelse eller for en virksomhed som helhed. Foretages der for en revisionsklient en vurdering af revisions- eller et netværksfirma, der skal indarbejdes i klientens regnskab, vil der være en egenkontrol-trussel.²¹³

Hvorvidt en vurdering kan tillades eller ej, afhænger ifølge ER af væsentligheden for regnskabet samt graden af subjektivitet. Er vurderingen væsentlig for regnskabet, og er der en væsentlig grad af subjektivitet, er der forbud mod at foretage en sådan vurdering. Vurderinger der ikke enkeltvis eller samlet er væsentlig for regnskabet, eller som ikke indebærer en væsentlig grad af subjektivitet, eller hvor vurderingen er en del af emneindholdet for en erklæringsopgave med sikkerhed, der ikke er en revisionsopgave kan skabe egenkontrol-trusler, der kræver sikkerhedsforanstaltninger.²¹⁴

Såfremt der anvendes sikkerhedsforanstaltninger, skal det vurderes, hvorvidt disse er effektive, og dermed nedbringer truslen til et acceptabelt niveau. Vurderingerne afhænger af:

- a) *rækkevidden af klientens kendskab, erfaring og evne til at bedømme de pågældende forhold og omfanget af klientens medvirken til beslutning og godkendelsen af betydelige skøn,*

---

²¹³ ER 2009 afsnit 290.174-175

²¹⁴ ER 2009 afsnit 290.176-177 samt 290.179

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

- *b) det omfang hvori anerkendte metoder og professionelle retningslinjer anvendes ved udførelsen af en konkret vurdering,*
- *c) den grad af subjektivitet, som vurderingen afhænger af, når vurderingen baseres på standard metoder eller anerkendte metoder,*
- *d) de underliggende datas pålidelighed og omfang,*
- *e) vurderingens afhængighed af fremtidige begivenheder, der vil kunne skabe betydelige udsving i de pågældende beløb, samt*
- *f) omfanget og klarheden af oplysninger i regnskabet.²¹⁵*

Som det fremgår ovenfor er det væsentligt, at det er klienten der er beslutningstageren ved godkendelse af betydelige skøn. Dermed er det afgørende, at revisor ikke træffer de afgørende beslutninger, da dette vil medføre, at denne efterfølgende ikke kan afgive en revisionspåtegning, da uafhængigheden er kompromitteret. Opgavens omfang skal udarbejdes som en erklæringsopgave, og ikke en vurderingsopgave. Det er derfor afgørende, at det er ledelsen som står for inputtet, og at det efterfølgende er revisor, der udarbejder erklæringen om den pågældende beslutning.

Vurderingsopgaver angående skatterelaterede opgaver, vil normalt ikke udgøre en trussel mod uafhængigheden ifølge ER, idet sådanne vurderinger normalt underkastes ekstern gennemgang af f.eks. skattemyndighederne. Dette gælder bl.a. for vurdering af klienter til brug for indberetning eller selvangivelse til skattemyndighederne med henblik på at opgøre klientens skyldige skat eller skatteplanlægning.²¹⁶

5.9.1. Ændringer i CoE

Der er i afsnittet omkring vurderingsopgaver som det overordnede foretaget skærpede regler for PIES samt indsæt et ny vejledende afsnit om subjektivitet. Afsnittet er nu opbygget således, at der først er indledende bestemmelser omkring afgrænsning af en

---

²¹⁵ ER 2009 afsnit 290.177

²¹⁶ ER 2009 afsnit 290.178

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

vurderingsopgave, hvilke faktorer en egenkontrol-trussel afhænger af og mulige sikkerhedsforanstaltninger, der i sit indhold ligner retningslinjerne fra ER. Der er efterfølgende indsat et nyt vejledende afsnit omhandlende, hvornår en vurdering ikke er forbundet med en betydelig grad af subjektivitet. Herefter er der selvstændige bestemmelser om PIES og virksomheder, der ikke er PIES.²¹⁷

Opbygningen i CoE der opilater faktorer, der har betydning for betydeligheden af en egenkontrol-trussel, er en ændring i forhold til ER, hvor de samme forhold er opilstet under betydningen af, om de opstillede sikkerhedsforanstaltningerne er effektive. Ændringen af rækkefølgen medfører, at afsnittet omkring vurderingsopgaver er ensartet med de øvrige retningslinjer. Ændringen har dermed ingen indvirkning på rækkevidden af retningslinjerne.

I CoE er der yderligere tilføjet en ny vejledende retningslinje, hvori en vurdering ikke vil være forbundet med en betydelig grad af subjektivitet. Dette gælder, når bl.a. de underliggende forudsætninger, teknikker og metoder der anvendes, er baseret på anerkendte standarder eller anden lov og regulering. I sådanne tilfælde vil forskellige parter, der udfører vurderingen, komme frem til resultater, der ligger tæt op ad hinanden.²¹⁸

For PIES er reglerne skærpet. Denne skærpelse medfører forbud mod levering af vurderingsydelser til en revisionsklient, såfremt vurderingerne enkeltvis eller samlet vil have en væsentlig indvirkning på regnskabet. I skærpelsen i forhold til det tidligere generelle forbud, der dog stadig gælder for virksomheder, som ikke er PIES, har man fjernet kravet om subjektivitet.²¹⁹

Vurderingsopgaver angående skatterelaterede opgaver er modifieret i CoE således, at bestemmelsen henviser til afsnittet om skatteplanlægning og andre rådgivningsmæssige ydelser.²²⁰

---

²¹⁷ CoE 2011 afsnit 290.175-180 vs. ER 2009 afsnit 290.174-179

²¹⁸ CoE 2011 afsnit 290.177

²¹⁹ CoE 2011 afsnit 290.179-180 vs. ER 2009 afsnit 290.178-179

²²⁰ CoE 2011 afsnit 290.178 vs. ER 2009 afsnit 290.178

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

5.9.2. Fortolkning af ændringer i CoE

Den mest væsentlige ændring i afsnittet om vurderingsopgaver er, at der nu er forbud mod at levere vurderingssydelser til PIES, selvom der ikke er nogen betydelig grad af subjektivitet. Dette medfører for revisionsfirmaerne, at de ikke må lave vurderingsopgaver for erklæringsklienter der er PIES, når vurderingsopgaven har væsentlig indvirkning på regnskabet.

I forhold til, at truslen man ønsker at forebygge er en egenkontrol-trussel, kan man stille spørgsmålstejn ved, hvorfor man har foretaget denne skærpelse. Er der ingen grad af subjektivitet, vil der som udgangspunkt ikke være nogen forskel på, om det er det erklærende revisionsfirma eller om det er et andet revisionsfirma, der foretager vurderingerne. Ifølge det nye afsnit om, hvornår vurderingen ikke er forbundet med en betydelig grad af subjektivitet fremgår det også, at når forudsætningerne bygger på lov eller anden regulering, så vil der ikke være forskel på hvem, der udfører opgaven. Denne retningslinje burde derfor være tilstrækkelig til at sikre mod revisors uafhængighed. Derfor kan det virke urimeligt, at opgaver som f.eks. apportindskud af aktiver i selskaber, der er reguleret af selskabslovene ikke kan foretages af revisionsfirmaet, selvom egenkontrol-truslen er minimal.²²¹ I høringsvarene argumenterer flere af respondenterne også kraftigt imod denne skærpelse, og pointerer, at egenkontroltruslen ved en vurderingsopgave baseret på anerkendte standarder eller anden lov og regulering er ubetydelig, og de ønsker derfor skærpelsen ophævet igen.²²² Et argument for at indføre forbuddet kan være, at uafhængigheden for PIES i forhold til offentlighedens bevågenhed er nemmere at administrere. Men det betyder også, at revisor udelukkes for en del vurderingsopgaver ved PIES.

Skærpelsen medfører dermed for revisionsfirmaerne, at de ved PIES kun skal tage i betragtning om en vurdering enkeltvis eller samlet er væsentlig, og er det tilfældet må den pågældende vurderingsopgave ikke udføres.

---

²²¹ Revisor regulering & rapportering, Füchsel m.fl. s. 138

²²² IDW høringsvar s. 7, FEE høringsvar s. 5

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

5.10. Skatterådgivning

Afsnittet omkring skatterådgivning i ER er meget kortfattet, da det kun indeholder en retningslinje. Dette skyldes, at skatterådgivning der omfatter en lang række ydelser herunder regeloverholdelse, planlægning, afgivelse af formelle udtalelser i skattespørgsmål og bistand i løsning af skattesager, generelt ikke skaber nogen trusler mod uafhængigheden.²²³ Begrundelsen herfor er, at der normalt vil være en ekstern gennemgang af f.eks. skattemyndighederne.

5.10.1. Ændringer i CoE

Afsnittet om skatterådgivning er ændret radikalt i CoE, da der er implementeret omfattende vejledninger i retningslinjerne. Retningslinjerne er opbygget omkring fire former for skattemæssige ydelser, der omfatter udarbejdelse af selvangivelser, beregning af skat med henblik på udarbejdelse af posteringer i regnskabet, skatteplanlægning og andre skatterådgivnings ydelser samt bistand med løsning af skattesager. Selvom de skattemæssige ydelser, der ydes af et revisionsfirma til en revisionsklient behandles separat under hver af de enkelte overskrifter, vil de forskellige aktiviteter ofte være forbundet med hinanden.²²⁴

De trusler, der vil kunne opstå som følge af udførelse af skattemæssige ydelser er egenkontrol- samt advokerings-trusler. Faktorer, der har betydning for tilstedeværelse samt betydeligheden af trusler afhænger af det anvendte system af skattemyndighederne, kompleksiteten af skattesystemet, opgavens særlige karakteristika, samt niveauet af skatteekspertise hos klienten.²²⁵

Udarbejdelse af selvangivelser

---

²²³ ER 2009 afsnit 290.180

²²⁴ CoE 2011 afsnit 290.181

²²⁵ CoE 2011 afsnit 290.182

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Udarbejdelse af selvangivelser omfatter assistance til klienter med at udfærdige og færdiggøre skattemæssige oplysninger herunder skyldig skat, samt rådgivning om den skattemæssige behandling i selvangivelsen af tidlige transaktioner, der skal indsendes til myndighederne. Ydelser vedrørende udarbejdelse af selvangivelser er normalt baseret på historiske oplysninger, og disse omfatter hovedsageligt analyser samt fremlæggelser af disse oplysninger i overensstemmelse med skatterådgivning, samt almindelig anerkendt praksis. Samtidig skal selvangivelserne igennem en gennemgang eller godkendelsesprocedure. Dette medfører, at der normalt ikke vil være en trussel mod uafhængigheden forbundet med sådanne opgaver, når bare ledelsen tager ansvaret for selvangivelserne samt de vurderinger, der er udført.²²⁶

Skatteberegning med det formål at udarbejde regnskabet

I tilfælde, hvor der foretages beregninger af udkudte skatteforpligtelser eller aktiver med det formål at udarbejde regnskabet, vil der opstå en egenkontrol-trussel. Betydningen af truslen afhænger af:

- a) kompleksiteten af relevant skattelov og øvrige regulering, samt graden af vurdering, der kræves ved anvendelse af disse,
- b) niveauet af skatteekspertise hos klientens personale, samt
- c) væsentligheden af beløbene o forhold til regnskabet.²²⁷

Sikkerhedsforanstaltninger som kan anvendes ved nedbringelse af egenkontrol-truslen kan omfatte at lade revisor, der ikke er medlemmer af revisionstemaet, udføre ydelsen, anvende en partner eller ledende medarbejder uden for teamet med passende ekspertise, til at gennemgå skatte beregninger, samt søge råd fra en ekstern skatteekspert.²²⁸

For PIES er der forbud mod at udføre beregninger af udkudte skatteforpligtelser eller aktiver med det formål at udarbejde regnskabet, såfremt dette er væsentligt for regnskabet. Undtagelsen hertil er nødsituationer eller andre usædvanlige situationer, hvor det ikke er praktisk muligt for klienten at vælge andre fremgangsmåder. Disse

---

²²⁶ CoE 2011 afsnit 290.183 vs. ER 2009 afsnit 290.180

²²⁷ CoE 2011 afsnit 290.184

²²⁸ CoE 2011 afsnit 290.184

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

nødsituationer kan omfatte, at det kun er revisionsfirmaet, som har ressourcerne og den nødvendige viden om klientens forhold, og dermed mulighed for at hjælpe klienten med beregninger af aktuelle og udskudte skatteforpligtelser. Yderligere undtages tilfælde, hvor begrænsningen i revisionsfirmaets mulighed for at levere ydelsen, ville give klienten store problemer. Dette vil være tilfældet, hvis klienten uden hjælp ikke vil kunne leve op til myndighedernes rapporteringskrav. Ved sådanne situationer skal følgende betingelser opfyldes:

- *a) de, der levere ydelsen, er ikke medlemmer af revisionstemaet,*
- *b) ydelserne leveres kun for en kort periode og forventes ikke at være tilbagevendende, samt*
- *c) situationen drøftes med virksomhedens øverste ledelse.*²²⁹

Skatteplanlægning og andre skatterådgivnings ydeler

Denne type ydeler omfatter en bred vifte af rådgivning til klienten om, hvordan virksomheden på en skattemæssig fordelagtig og effektiv måde kan opbygge sin forretning, eller om hvordan skatteregler kan anvendes. Såfremt rådgivningen vil afspejle forhold i regnskabet, vil der være en egenkontrol-trussel der vil afhænge af, graden af subjektivitet, den væsentlige indvirkning på regnskabet, om der eksisterer tvivl om den regnskabsmæssige behandling, niveauet af skattekspertise hos klienten, om rådgivningen understøttes af lov eller anerkendt praksis, samt om behandlingen er afklaret med skattemyndigheder. Sikkerhedsforanstaltninger ved ikke ubetydelige trusler omfatter blandt andet, at revisorer uden for teamet leverer ydelsen, at lade en skattekspert uden involvering i klienten, rådgive temaet om ydelsen, at indhente rådgivning om ydelsen fra en ekstern skattekspert samt at indhente forhåndsgodkendelse eller rådgivning fra skattemyndighederne.²³⁰

Der er forbud for revisionsfirmaet mod at levere skatterådgivning, såfremt effektiviteten af skatterådgivningen afhænger af en bestemt regnskabsmæssig behandling eller

---

²²⁹ CoE 2011 afsnit 290.186

²³⁰ CoE 2011 afsnit 290-187-189

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

præsentation i regnskabet, og at revisionsteamet har rimelig tvivl om den regnskabsmæssige behandling, samt at konsekvensen af skatterådgivningen har en væsentlig betydning for regnskabet.²³¹

Anmodes revisionsfirmaet om at udføre vurderinger for at afhjælpe klienten med skatterapportering eller skatteplanlægning, hvor resultatet af vurderingen vil have direkte indflydelse på regnskabet, skal man anvende reglerne om vurderingsopgaver i afsnit 290.175-180. Er vurderingen udelukkende af skattemæssige årsager og har resultatet ikke direkte indvirkning på regnskabet udover posten vedrørende skat, samt at effekten på regnskabet er uvæsentlig, eller at der foretages ekstern gennemgang af f.eks. en skattemyndighed, vil det normalt ikke skabe trusler mod revisors uafhængighed. Er indvirkningen på regnskabet derimod væsentlig og foretages der ikke ekstern gennemgang, vil der være en egenkontrol-trussel. En eventuel trussel afhænger af om vurderingsmetoden understøttes af lov, regulering eller anerkendt praksis samt graden af subjektivitet, der indgår i vurderingen, samt hvor pålidelige og omfangsrige de underliggende data, der udgør grundlaget, er. Ved ikke ubetydelige trusler skal der anvendes sikkerhedsforanstaltninger. Dette omfatter, at revisor udenfor revisionsteamet leverer ydelsen, at en ekspert gennemgår revisionsarbejdet eller resultatet af skatteydelser samt at der indhentes forhåndsgodkendelse eller rådgivning fra skattemyndighederne.²³²

Bistand i løsning af skattesager

Bistår revisionsfirmaet en revisionsklient i en skattesag, hvor sagen er indbragt for en afgørelsesinstans, vil der være en advokerings- eller egenkontrol-trussel. Betydeligheden af truslen afhænger af faktorer, om hvorvidt revisionsfirmaet har ydet den skatterådgivning, der er impliceret i skattesagen, om udfaldet af sagen vil have en væsentlig indvirkning på regnskabet, om forholdet understøttes af skattelov, øvrig regulering og anden præcedens eller etableret praksis. Såfremt det vurderes, at truslen ikke ubetydelig ud fra disse faktorer, skal der anvendes sikkerhedsforanstaltninger. Disse omfatter blandt andet, at revisor uden for revisionsteamet leverer ydelsen, at en

---

²³¹ CoE 2011 afsnit 290.190

²³² CoE 2011 afsnit 290.191

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

skatteekspert uden involvering i skatteydelsen rådgiver revisionstemaet og gennemgår den regnskabsmæssige behandling samt indhentelse af rådgivning fra en ekstern skatteekspert.²³³

Der er i CoE forbud mod at optræde som partsrepræsentant, dvs. advokat for en revisionsklient ved et offentligt nævn eller domstol ved løsning af skatteforhold, såfremt de involverede beløb er væsentlig for regnskabet.²³⁴ Dog må revisionsfirmaet gerne yde løbende rådgivning vedrørende de forhold, der behandles. Dette omfatter bl.a. at besvare specifikke anmodninger om informationer, give faktuelle redegørelser eller vidneudsagn om det det udførte arbejde, eller at bistå klienten med at analysere skatteforholdene.²³⁵

5.10.2. Fortolkning af ændringer i CoE

Afsnittet om skatterådgivning er blevet ændret radikalt med udvidelsen i CoE. I ER er der kun en bestemmelse, der angiver retningslinjer vedrørende skatterådgivning, hvilket skyldes at man heri generelt ikke anser udførelse af sådanne opgaver for at udgøre nogen trussel mod uafhængigheden.²³⁶

Udarbejdelse af selvangivelser er for revisor på mange måder business as usual i forhold til behandlingen tidligere i ER. Dette medfører, at der i sådanne tilfælde ikke vil være en trussel mod uafhængigheden, idet selvangivelserne er genstand for en ekstern gennemgang af f.eks. skattemyndighederne. Disse betragtninger er således ens i de to regelsæt. Forskellen i forhold til revisors virke efter ER ved selvangivelser er, at der i CoE eksister en egenkontrol-trussel, såfremt der træffes ledelsesmæssige beslutninger for klienten. For revisors virke betyder dette, at revisionsfirmaet skal sikre, at ledelsen hos klienten påtager sig det ledelsesmæssige ansvar for selvangivelserne samt de vurderinger, der er relateret hertil.

---

²³³ CoE 2011 afsnit 290.192

²³⁴ CoE 2011 afsnit 290.193

²³⁵ CoE 2011 afsnit 290.194

²³⁶ ER 2009 afsnit 290.180

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Ved skatteberegninger vil der afhængig af regelanvendelsen samt de subjektive vurderinger, ekspertise hos klienten, samt beregningernes væsentlighed for regnskabet opstå en egenkontrol-trussel, revisionsfirmaet skal forholde sig til. Den første sikkerhedsforanstaltning om at revisor uden for erklæringsteamet skal udføre opgaven, er en obligatorisk egenkontrolforanstaltning. De to efterfølgende foranstaltninger om at inddrage en partner uden for erklæringsteamet med skattekspertise til at gennemgå beregningerne, eller at indhente råd fra en ekstern ekspert, er foranstaltninger, der knytter sig til at skattereglers anvendelse kan være svært tilgængelige, og at der derfor nemt kan opstå fejl. Anvendes sikkerhedsforanstaltningerne må revisionsfirmaet gerne foretage skatteberegninger.

For PIES må revisionsfirmaet ikke udføre skattemæssige beregninger med henblik på udarbejdning af regnskabsposter, der er væsentlige i regnskabet. I høringsvarerne anerkender en af respondenterne forbuddet for PIES, men stiller spørgsmålstejn ved om forbuddet omfatter for mange klienter, hvor det ikke er i offentlighedens interesse. Desuden påpeges det, at beregningerne ikke i alle tilfælde indebærer subjektive skøn, og at sikkerhedsforanstaltninger såsom at anvende personer uden for erklæringsteamet, eller at beregningerne gennemgås med ledelsen, og at de tager ansvaret for resultaterne vil være tilstrækkeligt for at reducere truslen til et acceptabelt niveau. Som minimum argumenteres der for, at graden af subjektivitet inddrages, idet egenkontrol-truslen er ubetydelig ved opgaver i overensstemmelse med CoE.²³⁷ Dermed er respondentens holdning, at reglerne ikke bør differences afhængigt af om beregningerne udføres for PIES eller andre erklæringsklienten. Vi kan godt følge respondentens tankegang, idet egenkontrol-truslen vil være tilsvarende, uanset om klienterne der assisteres er PIES eller ej, men at hensynet til offentlighedens interesse medfører, at reglerne for PIES alligevel er skærpede.

Ved skatteplanlægning vil der kunne opstå en egenkontrol-trussel, når rådgivningen ikke klart understøttes af lov eller almindelig anerkendt praksis. CoE angiver faktorer, revisionsfirmaet skal anvende i vurderingen af, om der findes en trussel samt

---

²³⁷ Deloitte høringsvar s. 9, FEE høringsvar s. 5

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

betydeligheden heraf samt efterfølgende sikkerhedsforanstaltninger. Der er direkte forbud for revisionsfirmaet mod at levere skatterådgivning, hvor skatterådgivningen afhænger af en bestemt regnskabsmæssig behandling i regnskabet, hvor der er tvivl om den regnskabsmæssige behandling, samt at konsekvensen af skatterådgivningen har en væsentlig betydning for regnskabet. En af respondenterne i høringsvarene har kritiseret forbuddet og anbefalet IESBA at fjerne det, idet de mener, at forbuddet intet har med uafhængighed at gøre.²³⁸ En af respondenterne påpeger, at intentionen ved bestemmelsen må være at afdække den situation, hvor skattefordeler er opstået ved, at klienten har implementeret anbefalinger fra revisionsfirmaet, der afhænger af en bestemt regnskabsbehandling godkendt af revisor, selvom revisor er i tvivl om behandlingen er korrekt. I dette tilfælde vil der være en egenkontrol-trussel. Denne respondent anbefaler derfor, at der stilles retningslinjer op for, hvilke situationer forbuddet dækker over. Desuden påpeger de, at det oftest først er, når rådgivningen er iværksat, at det er muligt at konkludere, om effektiviteten af rådgivningen afhænger af en bestemt regnskabsmæssig behandling.²³⁹ Denne kritik er vi dog ikke enig i. Vi mener forbuddet er passende, såfremt de grundlæggende forudsætninger og viden om den pågældende ydelse ikke er dækkende. Dette vil efter vores overbevisning medføre en egenkontrol-trussel, da revisor risikere at udarbejde en konklusion baseret på fejlinformation.

Yderligere er der kritik af sikkerhedsforanstaltningerne, selvom det kun er eksempler, idet små revisionsfirmaer ikke har muligheden for at lade andre revisorer udføre ydelsen eller inddrage en skatteekspert fra eget firma. De står derfor tilbage med muligheden atindhente råd fra en skatteekspert, der vil være en omkostning der påføres klienten. Respondenten efterspørger flere eksempler, hvilket efterfølgende er efterkommet ved at tilføje muligheden for atindhente forhåndsgodkendelse fra skattemyndighederne.²⁴⁰

Bistår revisionsfirmaet en revisionsklient i skattesager, vil der kunne være en advokerings- eller egenkontrol-trussel. CoE angiver faktorer, der hjælper revisor i vurderingen af truslens betydelighed, samt hvilke sikkerhedsforanstaltninger der kan

---

²³⁸ FSR, høringsvar

²³⁹ Deloitte høringsvar s. 9

²⁴⁰ FEE høringsvar s. 5

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

iværksættes. Der er i CoE forbud mod at optræde som advokat for en revisionsklient i verserende sager om skatteforhold, såfremt de involverede beløb er væsentlige for regnskabet.²⁴¹

Som det fremgår af ovenstående, så er der ved de 4 former for skattemæssige ydelser små nuancer i vurderingen af hvilke faktorer, der indvirker på eventuelle advokerings- eller egenkontrol-trusler. Udarbejdelse af selvangivelser er typisk standardiserede ydelser og vil dermed som regel ikke udgøre en trussel mod uafhængigheden. Ydermere er det en ydelse, som revisionsfirmaerne hele tiden er i berøring med, og derfor synes det oplagt, at retningslinjer herfor står i et særskilt underafsnit. I de særskilte afsnit om skatteberegninger og skatteplanlægning er der faktorer i trusselsvurderingen såsom kompleksitet, den anvendte lov samt regulering heraf og indvirkningen på regnskabet, der er sammenlignelige. Forskellen består bl.a. i ydelsen, hvor målet ved beregninger er at komme frem til et resultat. Ved skatteplanlægning samt andre rådgivningsydelser indgår der en bred vifte af rådgivningsydelser, og her består ydelsen ikke i sig selv at nå frem til et resultat, men ligeså meget, at anvende skattereglerne på den mest effektive måde for virksomheden og rådgive herom.²⁴² Et andet moment er, at forbuddet om udarbejdelse af skatteberegninger for PIES fremgår mere tydeligt i CoE ved at hele underafsnittet er opdelt i PIES og ikke PIES. Bistand i skattesager er en anden form for skattemæssig ydelse, og det er derfor naturligt, at dette behandles for sig.

Samlet set medfører den øgede regulering, at der er en række forhold, revisionsfirmaerne skal iagttage ved udøvelse af skattemæssige ydelser. Der er i afsnittet mange vejledende retningslinjer, der angiver betragtninger og retningslinjer for hvornår, der er en mulig trussel og mulige sikkerhedsforanstaltninger. Opdelingen i underafsnit gør retningslinjerne mere tilgængelige for revisor, da retningslinjerne for de enkelte underafsnit kan anvendes alt efter, hvilken type ydelse der leveres.

I de forskellige afsnit fremgår det, at egenkontrol-truslen kan reduceres via anvendelse af en ekstern ekspert jf. afsnit 2.2.2. Der kan stilles spørgsmålstejn ved begrebet

---

²⁴¹ CoE 2011 afsnit 290.193

²⁴² CoE 2011 afsnit 290.184 samt 290.187

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

skattekspert, da det er svært at definere, hvor meget viden og erfaring der kræves for at kunne opnå denne betegnelse. Det vigtige i forhold til reducering af en egenkontrol-trussel er, at den person eller ekspert der anvendes kan afhjælpe alle tvivlsspørgsmål, således der ikke kan være tvivl om, hvorvidt den skattemæssige behandling er korrekt eller ej. Kan vedkommende afhjælpe sådanne tvivlsspørgsmål, kan der argumenteres for, at vedkommende ikke nødvendigvis behøver at have betegnelsen ekspert for at reducere egenkontrol-truslen.

5.11. Interne revisionsydelser

Yder revisions- eller netværksfirmaet intern revision til en revisionsklient kan der opstå en egenkontrol-trussel. Intern revision i ER omfatter 3 forskellige slags ydelser. Det kan være ydelser, der er en udvidelse af de handlinger, der kræves i de danske revisionsstandarder, ydelser bestående af assistance med udførelse af en klients interne revisionsaktiviteter eller outsourcing af aktiviteterne. Intern revision omfatter ikke operationel intern revision, som er uden relation til regnskabsmæssige interne kontroller, økonomisystemer eller regnskaber.²⁴³ Dette kan være yderligere handlinger for at afdække risikoen for besvigelser.²⁴⁴ Ydelser, der udvider handlinger i forhold til de danske revisionsstandarder, svækker ikke revisors uafhængighed, forudsat der ikke træffes ledelsesmæssige beslutninger for klienten.²⁴⁵ Yderligere handlinger kan være handlinger for at afdække risiko for besvigelser. De to sidstnævnte ydelser kan udgøre egenkontrol-trusler, hvor truslen bl.a. kan reduceres ved at sikre klar adskillelse mellem ledelse/godkendelse af den interne revision udført af revisionsklientens ledelse og selve aktiviteterne i den interne revision.²⁴⁶ Dette konkretiserer blot forbuddet mod at påtage sig ledelsesbeslutninger for klienten.

---

²⁴³ ER 2009 afsnit 290.181

²⁴⁴ Revision regluering & rapportering, Füchsel m.fl. s. 140

²⁴⁵ ER 2009 afsnit 290.182

²⁴⁶ ER 2009 afsnit 290.183

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Omfatter udførelsen en betydelig del af den interne revision hos revisionsklienten er der krav om sikkerhedsforanstaltninger, der under alle omstændigheder skal anvendes. Disse omfatter:

- a) at revisionsklienten er ansvarlig for intern revision og anerkender sit ansvar for at etablere, vedligeholde og overvåge det interne kontrolsystem,
- b) at revisionsklienten udpeger en kompetent medarbejder, helst fra den overordnet ledelse, som ansvarlig for den interne revision,
- c) at revisionsklienten, samt et eventuelt revisionsudvalg godkender omfanget af, risikoen ved og hyppigheden af det interne revisionsarbejde,
- d) at revisionsklienten er ansvarlig for at vurdere og beslutte, hvilke af revisionsfirmaets anbefalinger der skal implementeres,
- e) at revisionsklienten bedømmer tilstrækkeligheden af de udførte interne revisionshandlinger og de resultater, der fremkommer heraf ved bl.a. at indhente og handle på grundlag af rapportering fra revisionsfirmaer, samt
- f) at resultaterne og anbefalingerne fra den interne revision rapporteres behørigt til et eventuelt revisionsudvalg.²⁴⁷

Alle disse forhold skal være opfyldt. Det skal overvejes, hvorvidt det er nødvendigt med yderligere sikkerhedsforanstaltninger end de ovenstående. Sådanne ekstra foranstaltninger kunne bestå af, at revisor uden for teamet udfører den pågældende opgave. De krævede sikkerhedsforanstaltninger lægger alle vægt på, at det er klienten, som skal træffe de endelige beslutninger, da der ellers vil skabes en egenkontrol-trussel i form af ledelsesansvar.

Som en yderligere sikkerhedsforanstaltning skal det overvejes at adskille personale fra revisionsteamet fra de personer, der udfører den interne revision.²⁴⁸

5.11.1. Ændringer i CoE

---

²⁴⁷ ER 2009 afsnit 290.184-185

²⁴⁸ ER 2009 afsnit 290.186

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

De væsentligste ændringer i afsnittet om interne revisionsydelser i forhold til ER er yderligere vejledende retningslinjer om, hvilke aktiviteter der er omfattet af intern revision, samt yderligere eksempler, trusler og sikkerhedsforanstaltninger ved påtagelse af ledelsesansvar. Yderligere er der indført krav om, at revisionsfirmaet skal vurdere tilstrækkeligheden af sit arbejde. Endelig er der indført en skærpelse vedrørende intern revision til PIES.²⁴⁹

I forhold til ER ovenfor er der kommet yderligere vejledning for hvilke aktiviteter, der er omfattet af intern revision. Omfanget og målene med interne revisionsaktiviteter kan ifølge CoE variere meget afhængigt af virksomhedens struktur og størrelse samt krav fra ledelsen. Aktiviteter kan bl.a. omfatte, overvågning og gennemgang af intern kontrol, undersøgelse af økonomiske og driftsrelaterede informationer ved identifikation af måling, klassificering og rapportering af økonomiske og driftsrelateret informationer, gennemgang af økonomi og økonomiske hensigtsmæssighed af driftsaktivitet samt overholdelse af love og øvrige reguleringer.²⁵⁰

Der er kommet yderligere vejledende retningslinjer angående ledelsesbeslutninger. På det generelle plan anføres det, at der vil opstå en egenkontrol-trussel, hvis revisionsfirmaet anvender det interne revisionsarbejde ved en efterfølgende revision. Derefter at der foreligger en forøget risiko for, at personer i revisionsvirksomheden, der udfører en betydelige del af klientens interne revision, vil komme til at påtage sig et ledelsesansvar. Påtages et sådant ledelsesansvar, vil den skabte trussel være så betydelig, at ingen sikkerhedsforanstaltninger vil kunne reducere truslen til et acceptabelt niveau.²⁵¹ I ER fremgår dette forbud ikke entydigt. Dette skyldes, at ER beskriver denne trussel ved hjælp af to afsnit, hvor det ene afsnit indeholder sikkerhedsforanstaltninger, som skal gennemføres for derved at sikre uafhængigheden. I forhold til ER ovenfor, er der yderligere tilføjet eksempler på ydelser, der indebærer en påtagelse af et ledelsesansvar. Disse ydelser omfatter blandt andet, påtagelse af ansvar for intern revision, herunder

---

²⁴⁹ Bilag 1 IFAC

²⁵⁰ CoE 2011 afsnit 290.195 vs. ER 2009 afsnit 290.181

²⁵¹ CoE 2011 afsnit 290.196 vs. ER 2009 afsnit 290.182 og 290.184

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

anbefalinger de skal implementeres, samt påtagelse af ansvar for udformning, implementering og vedligeholdelse af intern kontrol.²⁵²

Der er indført en ny bestemmelse, hvorefter tilstrækkeligheden af eget arbejde skal vurderes, når revisionsfirmaet anvender arbejde udført af en intern revisor. Grundlaget for denne bestemmelse om kvalitetssikring er egenkontrolrisikoen for, at revisionsteamet vil anvende resultater af den interne revisionsydelse uden at vurdere resultatet på behørig vis, eller at udvise den samme grad af professionel skepsis, som hvis det interne revisionsarbejde var udført af personer udenfor revisionsfirmaet. Betydeligheden af truslen afhænger af faktorer, som væsentligheden af tilknyttede beløb i regnskabet, risikoen for fejlinformation samt graden af tillid til den interne revisionsydelse. Der skal opstilles sikkerhedsforanstaltninger, der kan være adskillelse af teams således, at det er personer uden for revisionsteamet, der udfører den interne revision.²⁵³

Der er indført en skærpelse for PIES, hvorefter der er forbud mod levering af interne revisionsydelser, der vedrører:

- *a) en betydelig del af de interne kontroller vedrørende regnskabsaflæggelsen,*
- *b) finansielle regnskabssystemer, der genererer informationer, som enkeltvis eller tilsammen er betydelige for klientens regnskabsmateriale eller regnskab, hvorom revisionsfirmaet vil udtrykke en konklusion, samt*
- *c) beløb eller oplysninger, der enkeltvis eller tilsammen er væsentlig for regnskabet, hvorom revisionsfirmaet vil udtrykke en konklusion.*²⁵⁴

5.11.2. Fortolkning af ændringer i CoE

I CoE er der foretaget yderligere vejledning, hvor det er blevet mere tydeligt hvilke aktiviteter, der er omfattet af intern revision. Desuden er det mere klart defineret i CoE, hvornår der vil opstå trusler mod uafhængigheden på baggrund af, at revisionsfirmaet påtager sig et ledelsesansvar. Af CoE fremgår det, at der er en forøget risiko for at

---

²⁵² CoE 2011 afsnit 290.197

²⁵³ CoE 2011 afsnit 290.199 vs. ER 2009 afsnit 290.186

²⁵⁴ CoE 2011 afsnit 290.200

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

personer i revisionsvirksomheden, der udfører en betydelige del af klientens interne revision, vil kunne komme til at påtage sig et ledelsesansvar.²⁵⁵ Med denne formulering betyder det ikke, at udførelse af en betydelig del af klientens interne revision er det samme som, at der udøves et ledelsesansvar. Ændringen i bestemmelsen skal fortolkes således, at revisionsfirmaerne skal være opmærksomme på, at truslen foreligger, og at man skal træffe rette foranstaltninger forud for accept af opgaven. Der er i CoE ligesom i ER forbud mod at træffe ledelsesbeslutninger, men i CoE fremgår det tydeligt, hvorimod det i ER fremstår mere uklart. Grænsen for hvornår forbuddet overtrædes, er i CoE defineret ved, at der er fremsat eksempler på, hvornår der træffes ledelsesbeslutninger for klienten. Denne opstilling gør det mere overskueligt for revisionsfirmaer at vurdere, hvornår de overtræder deres beføjelser.

Ved skærpelsen, der er indført for PIES, er der forbud mod levering af interne revisionsydelser, der vedrører en betydelig del af de interne kontroller vedrørende regnskabsaflæggelsen, jf. afsnit 5.11.1. Bestemmelsen medfører, at der kan leveres interne revisionsydelser til PIES, når det ikke vedrører en betydelig del af interne kontroller vedrørende regnskabsaflæggelsen, eller at ydelser vedrørende regnskabssystemer, beløbets størrelse eller oplysninger ikke enkeltvis eller samlet er væsentligt for selskabet. Flere af respondenterne har kritiseret dette forbud, idet det er en afvigelse i forhold til, at CoE skal være principbaseret. De mener, at de opstillede sikkerhedsforanstaltninger i CoE²⁵⁶ bør være effektive nok til også at sikre uafhængigheden for PIES. Dette begrundes med, at der i Europa ikke er skabt tvivl om revisors uafhængighed, når bare reglerne i CoE og dermed også ER er overholdt.²⁵⁷

Vi kan godt tilslutte os kritikken, idet sikkerhedsforanstaltningerne sikrer, at det er klienten, der træffer alle beslutninger, og dermed vil der ikke bestå en egenkontrol-trussel for revisor. Grunden til at IESBA alligevel implementerer forbuddet, vurderer vi er et klart signal til omverdenen om, at revisor skal være uafhængig i forhold til PIES, hvilket sikres gennem forbud.

---

²⁵⁵ CoE 2011 afsnit 290.196

²⁵⁶ CoE 2011 afsnit 290.198

²⁵⁷ FSR høreringssvar, Deloitte høreringssvar

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Samlet set medfører ændringerne i interne revisionsydelser, at det er blevet mere tydeliggjort for revisor, hvornår der handles inden for de tilladte beføjelser i forhold til ikke at udøve ledelsesansvar.

5.12. IT-systemydelser

Yder revisions- eller et netværkfirma assistance med design og implementering, samt design eller implementering af it-baserede økonomisystemer for en revisionsklient, der anvendes til at generere informationer, der indgår i en klients regnskab, kan det skabe en egenkontrol-trussel.²⁵⁸ Det fremgår i overensstemmelse med de øvrige afsnit i ER, at en egenkontrol-trussel sandsynligvis vil være for betydningsfuld til, at ydelse af en sådan assistance kan ydes, medmindre der etableres passende sikkerhedsforanstaltninger. Sådanne sikkerhedsforanstaltninger skal sikre:

- *a) revisionsklienten anerkender sit ansvar for etablering og overvågning af et internt kontrolsystem,*
- *b) revisionsklienten udpeger en kompetent medarbejder, helst fra den overordnede ledelse, med ansvar for at træffe alle ledelsesbeslutninger, hvad angår design og implementering af hardware- eller softwaresystemet,*
- *c) revisionsklienten træffer alle ledelsesbeslutninger, hvad angår design- og implementeringsprocessen*
- *d) revisionsklienten bedømmer tilstrækkeligheden og resultater af design og implementering af systemet, samt*
- *e) revisorklienten er ansvarlig for driften af systemet og de data, der anvendes eller genereres af systemet.*²⁵⁹

Ordlyden, at ”*egenkontroltruslen vil sandsynligvis være for betydningsfuld til at en sådan ydelse kan leveres*”²⁶⁰ betyder at samtlige sikkerhedsforanstaltninger skal være afdækket.

---

²⁵⁸ ER 2009 afsnit 290.187 og 290.190

²⁵⁹ ER 2009 afsnit 290.188

²⁶⁰ ER 2009 afsnit 290.188

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Yderligere skal det overvejes, om der skal være personaleadskillelse således, at personale der udfører sådanne andre ydelser, ikke er en del af erklæringsteamet.²⁶¹ Personaleadskillelsen er dog ikke i sig selv tilstrækkelig til, at assistance med systemydelser vil være tilladt.

Endvidere er det præciseret i ER, at assistance i forbindelse med vurdering, design og implementering af regnskabsmæssige interne kontroller samt risk management-kontroller ikke anses for værende en trussel mod uafhængigheden, forudsat at der ikke udføres ledelsesfunktioner.²⁶²

5.12.1. Ændringer i CoE

De væsentligste ændringer i afsnittet omhandler vejledning om IT-systemydelser, der ikke skaber trusler mod uafhængigheden samt en skærpelse for PIES, der udelukker levering af visse ydelser.

Efter en generel bestemmelse i CoE, der har det samme indhold som den indledende bestemmelse i ER, er der indsat en bestemmelse der definerer ydelser, der ikke udgør en trussel mod uafhængigheden, forudsat revisionsfirmaets personale ikke påtager sig et ledelsesansvar. Dette omfatter blandt andet udformning eller implementering af it-systemer, der ikke genererer informationer eller har forbindelse til den interne kontrol, implementering af standard software uden individuelle tilpasninger samt vurdering og afgivelse af anbefalinger vedrørende systemer udformet af en anden leverandør.²⁶³ Den første retningslinje fremgår allerede af ER jf. afsnit 5.12.1. og er således ikke ny, og dermed er de øvrige retningslinjer tilføjet i CoE.

Herefter er afsnittet opdelt i PIES og andre klienter, hvilket er en ændring i forhold til ER. For andre klienter end PIES er indholdet ikke ændret i forhold til ER. Dog er der kommet en gradbøjning i forhold til ER, hvorefter der vil være en egenkontrol-trussel, såfremt udformning eller implementering udgør en betydelig del af den interne kontrol

---

²⁶¹ ER 2009 afsnit 290.189

²⁶² ER 2009 afsnit 290.191

²⁶³ CoE 2011 afsnit 290.202 vs. ER 2009 afsnit 290.291

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

eller genererer information, der er betydelig for klientens regnskabsmateriale eller regnskab.²⁶⁴ Gradbøjningen udgør ikke en skærpelse, men gør det nemmere for revisionsfirmaerne at handle inden for sine beføjelser. Samtlige sikkerhedsforanstaltninger skal stadig være afdækket, samt adskillelse af teams skal overvejes afhængigt af, hvilken tillid der vil blive knyttet til et bestemt it-system. Derudover anbefales som en ekstra sikkerhedsforanstaltung at lave kvalitetskontrol ved at lade en revisor gennemgå revisionen eller IT-ydelsen.²⁶⁵

Der er indført en skærpelse for PIES, hvorefter der er forbud mod at levere it-ydelser, såfremt:

- a) *de udgør en betydelige del af den interne kontrol vedrørende regnskabsaflæggelsen,*
- b) *eller genererer informationer, der er betydelige for klientens regnskabsmateriale eller regnskab.*²⁶⁶

5.12.2. Fortolkning af ændringer i CoE

De væsentligste ændringer i afsnittet om IT-ydelser er at vejledningen i retningslinjerne er udvidet, samt at der er gennemført en skærpelse for PIES.

Den præciserende vejledning i det indledende afsnit klarificerer, hvilke ydelser der er omfattet af IT-systemydelser. Der er i CoE defineret ydelser, der normalt ikke truer uafhængigheden, samt foretaget en gradbøjning af, hvornår en ydelse vil skabe en egenkontrol-trussel. Det vil vejlede revisor i vurderingen af, om revisionsfirmaet handler indenfor sine beføjelser.

Det kan være vanskeligt i forhold til IT-ydelser at vurdere, hvornår og i hvilken udstrækning en konkret medvirken til implementering af it-baserede økonomisystemer er tilladt eller ej. Dette skyldes, at det kan være vanskeligt at vurdere ved IT-ydelser, hvornår der reelt træffes beslutninger. Afsnittet om ydelser, der normalt ikke skaber en

---

²⁶⁴ CoE 2011 afsnit 290.203 vs. ER 2009 afsnit 290.190

²⁶⁵ CoE 2011 afsnit 290.205 vs. ER 2009 afsnit 190.189

²⁶⁶ CoE 2011 afsnit 290.206

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

egenkontrol-trussel, er også nyttig for revisor i denne forbindelse, idet afsnittet afgrænser, hvornår assistance i hvert fald er tilladt.

Sikkerhedsforanstaltningerne der er opstillet i CoE og ER, skal alle være opfyldt. Dette medfører, at levering af nøglefærdige it-baserede økonomisystemer eller dele heraf til en erklæringsklient er udelukket, idet sådanne systemer kræver, at revisionsfirmaet påtager sig en form for ansvar.

Samlet set betyder de ændrede retningslinjer for revisor, at den øgede vejledning hjælper i vurderingen af, hvorvidt en given IT-ydelse er tilladt eller ej.

Skærpelsen for PIES har medført et forbud mod levering af it-ydelser således, at revisionsfirmaet ikke må udføre IT-ydelser, såfremt bare en af de ovenstående betingelser er opfyldt. Vurderingen af hvorvidt en af betingelserne er opfyldt, findes der vejledning om i afsnittet for ikke betydningsfulde virksomheder.²⁶⁷

For både PIES og andre klienter er det de samme overvejelser, der skal tages stilling til. Forskellen er, at hvor der er forbud ved PIES, såfremt en af betingelserne er opfyldt, vil ydelsen tillades for andre klienter, såfremt der træffes obligatoriske sikkerhedsforanstaltninger, der alle skal være opfyldt. I høringssvarene påpeger en af respondenterne, at anvendelse af sikkerhedsforanstaltninger der gælder for klienter, der ikke er PIES også bør være den gældende regel ved PIES, idet egenkontrol-truslen sjældent vil være så væsentlig, at den ikke kan reduceres via sikkerhedsforanstaltninger.²⁶⁸ Andre respondenter har den modsatte holdning. Blandt andet mener ACP, at det er op til revisionsfirmaets egen vurdering om it-ydelsen udgør en betydelig del af den interne kontrol, eller om informationer er betydelige for klientens regnskab, og dette skaber en betydelig egenkontrol-trussel. Endvidere er de oplistede sikkerhedsforanstaltninger i CoE 290.205-206 ikke tilstrækkelige ifølge ACP til at reducere truslen til et acceptabelt niveau, hvorfor de anbefaler forbuddet omfattes til alle revisionsklienter.²⁶⁹

---

²⁶⁷ CoE 2011 afsnit 290.203-204

²⁶⁸ IDW høringssvar s. 9, FEE høringssvar s. 6

²⁶⁹ APB høringssvar s. 9

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Vi mener, at der med vejledningen samt de opstillede sikkerhedsforanstaltninger er tilvejebragt en løsning, der medfører at revisor ved betjening af den enkelte klient skal vurdere disse forhold, og vi mener dermed, at egenkontrol-truslen reduceres til et acceptabelt niveau. Vi er derfor uenige med ACP. Med hensyn til skærpelsen for PIES kan vi godt tilslutte os argumentet med, at egenkontrol-truslen kan reduceres til et acceptabelt niveau via sikkerhedsforanstaltninger, hvorfor forbuddet er unødvendigt. Vi mener dog, at skærpelsen er foretaget for at sende et klart signal til offentligheden om, at revisor skal være uafhængig af klienten.

5.13. Rekrutteringsydelser

Ledelsesrekruttering i ER omhandler ydelser, hvor revisionsfirmaet hjælper en erklæringsklient med at rekruttere ledere til stillinger, hvor vedkommende via sin position vil kunne påvirke emneindholdet for erklæringsopgaven. Dette vil kunne skabe trusler såsom egeninteresse-, familiaritets- samt intimiderings-trusler. Truslen afhænger bl.a. af den rekrutterede persons funktion samt hvilken form for assistance, der ydes af revisionsfirmaet. Det fremgår af retningslinjerne, at det er tilladt at yde assistancen, når assistancen angår rådgivning om at gennemgå ansøgeres kvalifikationer og rådgive om deres egnethed til stillingen eller at udvælge en snæver kreds af ansøgere til interviews forudsat, at udvælgelsen foretages på kriterier anført af klienten.²⁷⁰ Foretages rekruttering skal eventuelle trusler vurderes, og sikkerhedsforanstaltninger foretages for at reducere truslen til et passende niveau.

5.13.1. Ændringer i CoE

I CoE er der foretaget en ændring i opbygningen af afsnittet, idet afsnittet er opdelt i generelle vejledninger samt en særskilt skærpelse for PIES.

Ifølge den indsatte skærpelse for PIES må revisionsvirksomheden ikke yde rekrutteringsydelser angående bestyrelsesmedlemmer eller direktører eller anden

---

²⁷⁰ ER 2009 afsnit 290.203

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

overordnede ledelse, der er i en position, hvori de kan yde betydelig indflydelse på udarbejdelsen af klientens regnskabsmateriale eller regnskab. I forbuddet her om ledelsesrekruttering må der ikke assisteres i at søge efter eller udvælge kandidater til sådanne stillinger, ligesom der ikke må føres kontrol af præferencer for mulige kandidater til en sådan stilling.²⁷¹

5.13.2. Fortolkning af ændringer i CoE

I CoE er det angivet, at enhver trussel skal vurderes og eventuelle sikkerhedsforanstaltninger anvendes for at reducere truslen til et acceptabelt niveau. Det fremgår dog ikke af retningslinjerne, hvad sådanne foranstaltninger kan omfatte. Umiddelbart vil sikkerhedsforanstaltninger kunne omfatte adskillelse af teams således, at medarbejdere der har deltaget i rekrutteringsprocessen udelukkes fra erklæringsteamet. Skærpelsen for PIES medfører, at der nu eksisterer forbud mod rekruttering af personer, der kan yde betydelig indflydelse på udarbejdelse af klientens regnskab. Dermed må revisionsfirmaet ikke assistere med at søge eller udvælge kandidater til stillinger, hvor der kan udøves betydelig indflydelse.

5.13.3. Perspektivering til RL

For rekrutteringsydelser er der i ER en dansk skærpelse, hvorefter der er forbud for revisor mod at udføre erklæringsopgaver med sikkerhed, hvis revisor eller andre personer i revisionsfirmaet inden for de seneste 2 år har udarbejdet kandidatlister til brug for rekruttering af medarbejdere til centrale finansielle og administrative ledelsesstillinger i virksomheden, eller på en lignende måde har deltaget i rekrutteringsprocessen.²⁷²

Med hensyn til skærpelsen vedrørende rekrutteringsydelser for PIES i CoE vil det medføre en betydning for den danske tilføjelse i ER. Formuleringen er modsat formuleret

---

²⁷¹ CoE 2011 afsnit 290.215

²⁷² Uafhængighedsbekendtgørelse § 5 stk. 1 nr. 2 jf. RL 2008 § 24 stk. 4

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

i CoE i forhold til den danske kursivtilføjelse i og med CoE angiver, at revisionsfirmaet ikke må assistere i ledelsesrekruttering, hvorimod kursivtilføjelsen er bagudrettet og henviser til forbud mod erklæringsopgaver, såfremt en person i revisionsfirmaet inden for de seneste 2 år har deltaget i ledelsesrekrutteringen. Den nye forbudsbestemmelse må dog skulle fortolkes således, at forbuddet også er bagudrettet. Dette medfører, at hvis revisionsvirksomheden har ydet assistance i form af ledelsesrekruttering til en virksomhed, så vil revisionsvirksomheden ikke efterfølgende kunne udøve erklæringsopgaver for pågældende virksomhed. Forbuddet i CoE er mere vidtrækkende end den danske kursivtilføjelse. Vi forventer derfor, at den danske kursivtilføjelse fjernes således, at det er formuleringen og indholdet i CoE, der fremadrettet vil være gældende for revisor i Danmark.

5.14. Corporate finance ydelser

Yder revisionsfirmaet Corporate Finance rådgivning og assistance til en erklæringsklient kan det skabe advokerings- og egenkontrol-trussel. I ER opdeles Corporate Finance ydelser i bestemmelser, der udgør forbud og bestemmelser, hvor der skal opstilles sikkerhedsforanstaltninger.

Der er forbud mod at markedsføre eller handle med tegningsgarantier, ligesom revisions- eller netværksfirmaer ikke må foretage ledelsesmæssige beslutninger ved f.eks. at forpligte erklæringsklienten til vilkårene for eller ved fuldendelse af en transaktion.²⁷³

Trusler, der vil kunne reduceres via sikkerhedsforanstaltninger, omfatter bl.a. assistance med at fastlægge virksomhedsstrategier, assistere med at identificere eller introducere en klient til kapitalkilder, der opfylder klientens specifikationer eller kriterier samt rådgivning med strukturer og assistance med analyse af regnskabsmæssige konsekvenser af foreslående transaktioner. Mulige sikkerhedsforanstaltninger omfatter adskillelse af teams, politikker og procedurer mod at træffe ledelsesmæssige beslutninger for klienten

---

²⁷³ ER 2009 afsnit 290.204

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

samt sikring af, at revisionsfirmaet ikke forpligter erklæringsklienten til vilkårene for en transaktion eller fuldender en transaktion på klientens vegne.²⁷⁴

5.14.1. Ændringer i CoE

De væsentligste ændringer i retningslinjerne om Corporate Finance omfatter øget vejledning i form af en bestemmelse om ydelser, der direkte vil påvirke beløb i regnskabet, samt en ny forbudsbestemmelse vedrørende situationer, hvor der er tvivl om den regnskabsmæssige behandling er korrekt, samt at udfaldet har en væsentlig indvirkning på regnskabet.

Opbygningen i CoE er ændret således, at afsnittet påbegyndes med at beskrive, hvilken form for assistance der kan skabe advokerings- samt egenkontrol-trusler. Det omfatter fastlæggelse af virksomhedsstrategi, mulige købsemner, rådgivning om salgstransaktioner, assistance med kapitalfremskyndelsestransaktioner og rådgivning vedrørende strukturering. Enhver trussel skal vurderes, og der skal opstilles sikkerhedsforanstaltninger for at reducere truslen til et acceptabelt niveau.²⁷⁵

Herefter er der indsat en ny vejledende retningslinje vedrørende levering af Corporate Finance ydelser, der direkte vil påvirke beløb, der vil indgå i regnskabet. Sådanne ydelser omfatter f.eks. rådgivning om strukturering af en Corporate Finance transaktion samt finansieringsordninger, og udgør en egenkontrol-trussel. Tilstedeværelse og betydeligheden af truslen afhænger af faktorer som graden af subjektivitet forbundet med fastlæggelsen af den passende behandling i regnskabet, hvorvidt udfaldet af Corporate Finance-rådgivning påvirker væsentlige beløb i regnskabet, om der eksisterer tvivl om den regnskabsmæssige behandling.²⁷⁶ Sikkerhedsforanstaltninger er identiske med sikkerhedsforanstaltningerne i den indledende bestemmelse.

Afhænger Corporate Finance ydelsen af en bestemt regnskabsmæssig behandling i regnskabet, og er revisionsteamet i tvivl om hvorvidt den regnskabsmæssige behandling er korrekt, og udfaldet eller konsekvenserne af rådgivningen vil få en væsentlig

---

²⁷⁴ ER 2009 afsnit 290.205

²⁷⁵ CoE 2011 afsnit 290.216 vs. ER 2009 afsnit 290.205

²⁷⁶ CoE 2011 afsnit 290.217

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

indvirkning på regnskabet, er der i CoE indsat skærpelse via et forbud mod at levere den pågældende Corporate Finance ydelse. Grunden hertil er, at egenkontrol-truslen vil være så betydelig, at ingen sikkerhedsforanstaltninger vil kunne reducere truslen til et acceptabelt niveau.²⁷⁷

Yderligere er der indsat et selvstændigt afsnit vedrørende forbudsbestemmelse ved levering af Corporate Finance ydelser, der omfatter markedsføring samt handel med tegningsgaranti for revisionsklientens aktier. En sådan ydelse vil skabe en så betydelig egenkontrol- samt advokerings-trussel, at ingen sikkerhedsforanstaltninger vil kunne reducere truslen til et acceptabelt niveau.²⁷⁸ Indholdet i bestemmelsen er dermed ikke nyt, idet samme forbud fremgår af den indledende bestemmelse i ER.

5.14.2. Fortolkning af ændringer i CoE

I afsnittet om Corporate Finance er vejledningen blevet mere gennemskuelig, da det klart fremgår hvilke ydelser, der er omfattet af afsnittet, samt hvordan revisionsfirmaet skal forholde sig, når de udfører Corporate Finance ydelser. I ER fremstår afsnittet om Corporate Finance ugennemskueligt, idet der allerede i anden sætning fremgår, hvilke Corporate Finance ydelser der er forbud imod. I CoE beskrives derimod, hvilke ydelser der er omfattet af Corporate Finance og derefter mulige sikkerhedsforanstaltninger. Herefter følger afsnittet om Corporate Finance ydelser, der påvirker beløb, der indgår i regnskabet. Der beskrives, hvilke faktorer revisor skal iagttage og relevante sikkerhedsforanstaltninger for at nedbringe en eventuel trussel til et acceptabelt niveau. Revisor skal nu i forhold til tidligere vurdere graden af subjektivitet, påvirkning af beløb i regnskabet samt om der er tvivl om den regnskabsmæssige behandling. Der skal opstilles passende sikkerhedsforanstaltninger for at reducere truslen til et passende niveau.

Til sidst behandles de 2 forbudsbestemmelser. Det nye afsnit om levering af Corporate Finance ydelser, der direkte vil påvirke beløb og vil indgå i regnskabet, er en bestemmelse der er opbygget efter samme koncept som den nye bestemmelse i afsnittet

---

²⁷⁷ CoE 2011 afsnit 290.218

²⁷⁸ CoE 2011 afsnit 290.219 vs. ER 2009 afsnit 290.204

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

om ”skatteplanlægning og andre skatterådgivningsydelser”.²⁷⁹ I afsnittet her ligesom i afsnittet om ”skatteplanlægning og andre vurderingsydelser” skal graden af subjektivitet vurderes, ligesom det skal vurderes om rådgivningen har væsentlig indvirkning på regnskabet. I tilfælde hvor udøvelsen afhænger af en bestemt regnskabsmæssig behandling, og der udøves subjektive skøn og konsekvenserne af den pågældende rådgivning har en væsentlig indvirkning på regnskabet, vil der være forbud mod at leve en sådan ydelse.²⁸⁰ Det medfører, at revisor fremover ikke må udføre ydelsen, såfremt dette er resultatet. I hørингssvarene har flere af respondenterne den holdning, at forbuddet er for vidtrækkende i forhold til at afdække en egenkontroltrussel. De mener derfor, at passende sikkerhedsforanstaltninger er tilstrækkelige til at afdække denne trussel i stedet for et absolut forbud.²⁸¹

Det kan diskuteres, om det overhovedet bør være tilladt for revisionsfirmaerne at udføre Corporate Finance opgaver, da man derved har en vis indflydelse på regnskabet. I CoE beskrives det, at forbuddet gælder, såfremt rådgivningen vil have en væsentlig indvirkning på regnskabet, samt hvis der eksisterer begrundet tvivl om, hvorvidt den regnskabsmæssige behandling er passende i forhold til den relevante regnskabsmæssige begrebsramme. Dermed må revisor ikke udføre Corporate Finance-rådgivning såfremt beløbet er væsentligt, og hvis revisionsteamet besidder tvivl. I hørингssvarene kritiseres dette forbud, da man som nævnt tidligere, er af den overbevisning, at de opstillede sikkerhedsforanstaltninger medfører, at det ikke vil true uafhængigheden. Dette er vi dog ikke enige i, da vi mener, at såfremt det vedrører væsentlige beløb i regnskabet, vil revisor ikke kunne forholde sig objektivt, hvormed uafhængigheden kompromitteres.

5.15. Honorarer

---

²⁷⁹ Bilag 1 IFAC

²⁸⁰ CoE 2011 afsnit 290.189-190 og 290.217-218

²⁸¹ Deloitte hørингssvar s. 10, IDW hørингssvar s. 9

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I afsnittet honorarer behandles honorarers relative størrelse, forfaldne honorarer og betingede honorarer. I ER er afsnittene behandlet i individuelle afsnit, som dermed er en ændring i CoE.

I dette afsnit vil alle underafsnittende under afsnittet Honorarer i CoE behandles.

Når honorarer fra en klient udgør en stor del af det samlede honorar, som revisionsfirmaet modtager, kan uafhængigheden kompromitteres, hvilket kan medføre en egeninteresse-trussel. Når det skal vurderes, hvor betydelig denne trussel er, skal flere faktorer vurderes ifølge ER. Faktorerne som revisor skal vurdere, er revisionsfirmaets struktur, og hvorvidt det er veletableret eller en nystartet virksomhed. Hvis revisor ud fra de ovenstående faktorer vurderer, at truslen ikke er ubetydelig, skal sikkerhedsforanstaltninger anvendes.²⁸² Ligeledes beskrives det i ER, at en egeninteresse-trussel kan skabes, når et honorar udgør en stor del af en partners indtægter.²⁸³

I ER er der endvidere opstillet retningslinjer for forfaldne honorarer. Denne retningslinje omhandler situationer, hvor honorarer fra en klient forbliver ubetalt i en længerevarende periode. Her kan der opstå en egeninteresse-trussel. Dette er især gældende, når det skyldige beløb endnu ikke er betalt, inden erklæringen for det efterfølgende år er udarbejdet. Generelt skal skyldige beløb kræves afregnet, inden erklæringen afgives. Der skal anvendes sikkerhedsforanstaltninger, såfremt dette ikke er tilfældet. Endvidere skal revisor overveje, om forfaldne honorarer vil blive betragtet som lån til klienten, da der derved ligeledes vil opstå en egeninteresse-trussel, jf. afsnit 2.2.1.²⁸⁴

Hvis et revisionsfirma påtager sig en erklæringsopgave, hvor honoraret er betydelig lavere end det andre revisionsfirmaer vil kræve i honorarer, opstår der ligeledes en trussel mod uafhængigheden. Denne trussel vil være så væsentlig, at den ikke kan reduceres til et acceptabelt niveau, medmindre revisionsfirmaet er i stand til at påvise, at behørig tid og

---

²⁸² ER 2009 afsnit 290.206

²⁸³ ER 2009 afsnit 290.207

²⁸⁴ ER 2009 afsnit 290.208

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

kvalificerede medarbejder afsættes til opgaven samt alle gældende revisionsstandarder, retningslinjer og kvalitetskontrolprocedurer efterleves.²⁸⁵

I ER behandles problemstillinger vedrørende betingede honorarer. Hvis et revisionsfirma fakturerer betingede honorarer for andre opgaver end erklæringsopgaver med sikkerhed, kan dette skabe en egeninteresse- eller advokerings-trussel. Hvis revisionsfirmaet derimod fakturerer betingede honorarer for erklæringsopgaver med sikkerhed, vil dette medføre en så væsentlig trussel, at ingen sikkerhedsforanstaltninger kan mindske denne. Dermed er den eneste mulighed ikke at indgå aftaler, hvor det omhandler erklæringsopgaver med sikkerhed. Andre erklæringsopgaver må revisionsfirmaet som beskrevet godt tilbyde betingede honorarer til. Der vil dog opstå en trussel, som afhænger af flere faktorer. Disse faktorer omfatter blandt andet honorarintervallet, variationer af honoraret, beregningsgrundlaget for honoraret, samt begivenhedens eller transaktionens indvirkning på erklæringsopgaven med sikkerhed. Såfremt det vurderes ud fra disse faktorer, at denne trussel ikke er ubetydelig, skal de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger anvendes.²⁸⁶

5.15.1. Ændringer i CoE

I CoE er der ikke foretaget ændringer i alle underafsnit. Man har valgt at medtage et yderligt afsnit, hvor retningslinjer vedrørende revisionsklienter bestående af PIES behandles. Ligeledes er afsnittet prisfastsættelse fjernet fra CoE.

I CoE har man medtaget de generelle retningslinjer for afsnittet honorarer, som er relativ størrelse. I dette afsnit er der ikke foretaget gennemgribende ændringer.

Dog er der for honorarers relative størrelse tilføjet en skærpelse for PIES. I denne beskrives, at såfremt en revisorklient af offentlig interesse udgør mere end 15 % af revisionsfirmaets samlede omsætning i to efterfølgende år, vil dette medføre en egeninteresse- eller intimiderings-trussel. Ved sådanne trusler skal revisionsfirmaet

---

²⁸⁵ ER 2009 afsnit 290.209

²⁸⁶ ER 2009 afsnit 290.212

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

meddele klientens øverste ledelse om dette problem, samt drøfte hvilke sikkerhedsforanstaltninger, som skal anvendes for at reducere denne trussel. Der er to mulige sikkerhedsforanstaltninger ved denne trussel. Der kan blandt andet inddrages en revisor, som ikke er beskæftiget i revisionsfirmaet, som udfører en kvalitetssikring af opgaven, eller lade en ekstern revisor efter andet års regnskab og inden udførelsen af tredje års regnskab udarbejde en konklusion om regnskabet. Såfremt honoraret forsat overstiger 15 % af klientens samlede omsætning, skal det drøftes, hvorledes en af de ovenstående sikkerhedsforanstaltninger har mulighed for at reducere denne trussel.²⁸⁷

Problemstillinger vedrørende prisfastsættelse er ikke medtaget i CoE, og dermed slettet fra dette afsnit. Dermed eksisterer der ingen retningslinje for revisor vedrørende truslen ved prisfastsættelse. I ER er denne trussel beskrevet som et direkte forbud i de situationer, hvor honoraret er lavere end øvrige revisionsfirmaers ved udarbejdelsen af samme opgave.

For betingede honorarer vil der opstå en egenkontrol-trussel, såfremt et betingede honorarer opkræves direkte eller indirekte af et revisionsfirma for en revisionsopgave. Truslen udgør et forbud, der ligeledes er beskrevet i ER.²⁸⁸ I CoE har man endvidere tilføjet en skærpe, hvori et betinget honorar, som opkræves af et revisionsfirma for anden ydelse end erklæringsopgaver med sikkerhed, ligeledes vil medføre en væsentlig trussel. Denne trussel beskrives i CoE at være så væsentlig, at ingen sikkerhedsforanstaltninger vil kunne mindske denne. Denne skærpe er dog kun gældende i tilfælde hvor:

- *A) honoraret opkræves af det revisionsfirma, der udtrykker en konklusion om regnskabet, og honoraret er væsentlig eller forventes at være væsentlig for det pågældende revisionsfirma,*

---

²⁸⁷ CoE 2011 afsnit 290.222

²⁸⁸ CoE 2011 afsnit 290.225

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

- *b) honoraret opkræves af et netværksfirma, der deltager i en betydelig del af revisionen, og honoraret er væsentligt eller forventes at være væsentligt for det pågældende revisionsfirma, samt*
- *c) udfaldet af den anden ydelse og derfor honorarets størrelse afhænger af en fremtidig eller samtidig vurdering, der knytter sig til revisionen af et væsentligt beløb i regnskabet.*²⁸⁹

Dermed må et revisionsfirma ikke tilbyde anden ydelse end erklæringsopgaver, såfremt denne indgår i et af de tre opstillede kriterier ovenfor.

Ifølge CoE vil det såfremt revisionsfirmaet indgår en aftale om betingede honorarer ved andre opgaver end erklæringsopgaver med sikkerhed, som ikke indgår under de tre kriterier ovenfor ikke eksisterer et direkte forbud. Dermed vil revisor i sådanne situationer skulle vurdere truslen ud fra flere faktorer, og herudfra vurdere hvilke sikkerhedsforanstaltninger, som skal anvendes for derved at reducere truslen til et acceptabelt niveau. Denne retningslinje er ligeledes gældende i ER, og dermed har man i CoE valgt at opdele denne i scenarier.²⁹⁰

5.15.2. Fortolkning af ændringer i CoE

I CoE har man indført generelle ændringer, hvor man undlader et afsnit i ER omhandlede prisfastsættelse. Endvidere tilføjes et yderligere afsnit i CoE, hvor problemstillinger vedrørende PIES behandles.

I den tilføjede skærpelse vedrørende revisionsklienter for relativ størrelse af honorarer vedrørende PIES, er der indført nye retningslinjer for revisor, og hvorledes denne skal forholde sig ved sådanne problemstillinger. Revisor og revisionsfirmaer skal være opmærksomme på, at såfremt PIES bidrager med mere end 15 % af omsætningen,

---

²⁸⁹ CoE 2011 afsnit 290.226

²⁹⁰ CoE 2011 afsnit 290.222

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

medfører dette en egeninteresse- eller intimiderings-trussel. Der skal anvendes sikkerhedsforanstaltninger jf. afsnit 5.15.1. ovenfor, og hertil er der kun to valgmuligheder. Dermed skal revisor ved trusler vælge, hvilken af de to sikkerhedsforanstaltninger, der skal anvendes og drøfte dette valg med ledelsen hos klienten. I høringssvarene udtrykker flere af responderne kritik ved fastsættelsen af denne procentgrænse. De mener, at en sådan grænse er i strid med den principbaseret tilgang, da denne fastsættelse er mere regelbaseret. Desuden vil grænsen få indflydelse på små revisionsfirmaer med få klienter, der er PIES.²⁹¹

Denne kritik er vi ikke enig i. I CoE er der ikke opstillet et forbud ved overskridelse af procentgrænsen, men at der opstår en trussel ved en overskridelse. I CoE beskrives endvidere, at ved en sådan overskridelse er der mulighed for at reducere truslen ved anvendelse af en af de to opstillede sikkerhedsforanstaltninger. Dermed eksisterer der ikke et forbud men en grænse for, hvornår truslen vil forekomme. Det kan dog diskuteres, om grænsen på 15 % er passende, idet en mindre procentsats vil kunne udgøre en lignende trussel. Dermed medfører denne fastsættelse, at PIES med en lavere procentdel af revisionsvirksomhedens omsætning ikke vil udgøre en trussel ifølge CoE, hvilket i nogle tilfælde efter vores overbevisning ikke vil være korrekt.

Angående påvirkningen af procentsatsen ved små revisionsvirksomheder, mener vi ligeledes, at kritikken er korrekt. Denne overbevisning skyldes, at mindre virksomheder besidder en mindre kundekreds, og dermed vil de enkelte klienter udgøre en større del af omsætningen. Det betyder, at der i forhold til denne procentsats hurtigere vil opstå en trussel.

I CoE er afsnittet vedrørende prisfastsættelse ligeledes undladt, hvorved denne problemstilling er fjernet. I ER er denne retningslinje medtaget. Der beskrives heri, hvorledes der skabes en trussel såfremt honoraret for en opgave er lavere end øvrige revisionsfirmaer vil kunne udføre en tilsvarende opgave til. Denne trussel udgør ifølge ER et forbud.

---

²⁹¹ ACCA og CIMA høringssvar s. 2-3

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I CoE har man som beskrevet valgt at fjerne dette afsnit, og dermed retningslinjerne for revisor ved sådanne problemstillinger. Dette medfører, at der ikke længere eksisterer en retningslinje ved denne problemstilling, såfremt revisor tilbyder et honorar, der er lavere end det øvrige revisionsfirmaer tilbyder for en tilsvarende opgave. I høringssvarene bifalder flere af respondenterne, at afsnittet om prisfastsættelse er fjernet. Det pointeres, at det er vigtigt at lavere honorarer ikke fører til, at der udføres mindre arbejde, end hvad der er nødvendigt for at udføre revisionen, men at problemstillingen mere er et procedurespørgsmål end en problemstilling relateret til uafhængighed.²⁹²

Denne holdning er vi enig i, da forbuddet i ER medfører, at revisionsvirksomheder ikke har mulighed for at underbyde hinanden, og derved tilegne sig nye klienter, medmindre det kan påvises, at arbejdet er udført i overensstemmelse med revisionsstandarder samt på behørigt vis.

For betingede honorarer er der i CoE indført skærpelser, således at der eksisterer et direkte forbud. I ER kan der anvendes sikkerhedsforanstaltninger og derved mindske truslen til et acceptabelt niveau, ved anden ydelse end erklæringsopgave med sikkerhed ved betingede honorar. Denne retningslinje er ændret i CoE, og derved er anden ydelse end erklæringsopgaver opdelt i to bestemmelser. I den ene bestemmelse om opkrævede honorarer for anden ydelse end erklæringsopgaver med sikkerhed, er der direkte forbud for disse opgaver, og hvori der er opstillet, hvilken type af disse opgaver der indgår herunder. I den anden bestemmelse om betingede honorarer, hvori de tre betingelser ikke indgår, kan der anvendes sikkerhedsforanstaltninger. Derved skal revisor ifølge CoE ved andre opgaver end erklæringsopgaver med sikkerhed vurdere, hvilken bestemmelse disse tilhører. Hvis truslen er af en sådan karakter, at den medfører et direkte forbud, er det ikke tilladt for revisor at udføre denne opgave.

5.15.3. Perspektivering til RL

---

²⁹² ICAEW høringssvar s. 11

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I afsnittet om honorarer er der foretaget kursivtilføjelser i afsnittene relativ størrelse samt betingede honorarer.

For relativ størrelse er der foretaget en dansk præcisering via en kursivtilføjelse i ER under sikkerhedsforanstaltninger, hvor honorarerernes omfang skal drøftes med den øverste ledelse, samt et eventuelt revisionsudvalg.²⁹³ Ifølge præciseringen menes der med øverste ledelse, en ”*bestyrelse eller andet ledelsesorgan med ansvaret for den øverste ledelse af virksomheden*”.²⁹⁴ Sikkerhedsforanstaltningen er ikke medtaget som foreslået sikkerhedsforanstaltning i CoE, og dermed videreføres denne præcisering ikke i de kommende retningslinjer.

For relativ størrelse er der en skærpelse i RL gældende for alle klienter, hvorefter et revisionsfirma ikke må have en større andel end 20 % af de totale honorarer hos samme klient i hvert på hinanden fem følgende regnskabsår.²⁹⁵ Bestemmelsen i RL skal sammenholdes med de nye krav om sikkerhedsforanstaltninger for PIES jf. afsnit 5.15.1, hvor der skal foretages drøftelse med klientens ledelse samt foretages yderligere sikkerhedsforanstaltninger, hvis honoraret på 2 hinanden følgende år udgør mere end 15 %. Sammenholdes de 2 bestemmelser, så udgør bestemmelsen i RL en skærpelse, da denne er et direkte forbud, hvorimod i CoE foreskriver drøftelse med ledelsen samt anvendelse af sikkerhedsforanstaltninger. I forhold til procentsatsgrænsen og årrækken, er grænsen i CoE fastsat til 15 % i 2 følgende år. Dermed medfører ændringen i CoE, at sikkerhedsforanstaltninger skal anvendes, før forbudet i RL træder i kraft. Hvorvidt det er en skærpelse af RL, kan dog diskuteres da der i RL eksisterer et direkte forbud, mens CoE blot har opilstet sikkerhedsforanstaltninger. Persongrupperne er i RL omfatter alle type klienter, hvorimod retningslinjen i CoE omfatter PIES og herunder tilknyttede virksomheder.

Dermed konkluderer vi, at ændringen i CoE for PIES vil medføre, at såfremt honoraret udgør mere end 15 % i 2 på hinanden følgende regnskabsår, skal der anvendes sikkerhedsforanstaltninger samt foretages drøftelse med ledelsen. Efter termologien i CoE skal der ske drøftelse med ledelsen samt foretages sikkerhedsforanstaltninger hvert

---

²⁹³ ER afsnit 290.206

²⁹⁴ Aktieselskabsloven § 49

²⁹⁵ RL 2008 § 26

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

år herefter. Vil truslen eksistere efter 4 år, vil RL træde i kraft det 5. år, såfremt honoraret udgør mere end 20 %., hvilket vil medføre forbud for PIES og ikke PIES. Udgør honoraret mere end 15 % men mindre end 20 %, vil der i henhold til CoE skulle foretages drøftelse med ledelsen og anvendes sikkerhedsforanstaltninger igen hvert år.

Ved forfaldne honorarer er der foretaget en præcisering via en kursivtilføjelse i ER ved sikkerhedsforanstaltninger, hvorefter en sikkerhedsforanstaltning vil være at drøfte størrelsen af udestående honorarer.²⁹⁶ Her er det tilføjet, at dette kan være ”*med den øverste ledelse, evt. repræsenteret med et revisionsudvalg*”. Kursivtilføjelsen er et udspring af EU retlig regulering, hvorefter det gælder, at alle PIES skal have et revisionsudvalg i deres bestyrelse. Ifølge RL er det dog kun børsnoterede virksomheder, der skal have et revisionsudvalg.²⁹⁷ Idet det ifølge RL kun er børsnoterede selskaber, der skal have et revisionsudvalg, så betyder ordene ”*evt.*” i ER indirekte, at det kun er ved børsnoterede virksomheder denne tilføjelse finder anvendelse. Den omtalte sikkerhedsforanstaltning er dog ikke medtaget i CoE, hvorefter præciseringen ikke forventes overført til en kommende retningslinje.

For betingede honorarer gælder en dansk forbudsbestemmelse, hvorefter revisor ikke må kræve et højere honorar, end hvad der er rimeligt eller kræve et honorar, hvor betalingen eller honorarets størrelse er afhængig af andre forhold, end det arbejde der er udført.²⁹⁸ Der er i CoE ikke implementeret en lignende bestemmelse, så den danske skærpeelse vil fremadrettet ligeledes være gældende.

Yderligere er der i RL forbud mod betingede honorarer for andre ydelser, når medlemmer af erklæringsteamet indgår i opgaveløsningen.²⁹⁹ Dette forbud er dog omfattet af forbudsbestemmelsen i CoE jf. afsnit 5.15.1 om andre betingede honorarer for andre erklæringsopgaver, hvilket medfører, at kursivtilføjelsen i ER fremadrettet er overflødig.

---

²⁹⁶ ER 2009 afsnit 290.208

²⁹⁷ 8. Selskabsdirektiv artikel 39 og 41 jf. RL § 31

²⁹⁸ RL 2008 § 26 stk. 2

²⁹⁹ RL 2008 § 26 stk. 3

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I og med at den tilføjede skærpelse allerede fremgår af RL, vil bestemmelsen ikke få betydning for revisors daglige virke i Danmark.

5.16. Aflønnings – og bedømmelsespolitik

Dette problemfelt er ikke behandlet i ER, og dermed er dette afsnit en tilføjelse i CoE. Hvis et medlem af revisionsteamet eller en nøglepartner bedømmes eller aflønnes, opstår en egeninteresse-trussel. Retningslinjerne omfatter egeninteresse-trusler, som skabes i sammenhæng med aflønning eller bedømmelse for salg af andre ydelser til erklæringsklienten. Disse ydelser kan bestå af skatterådgivning, vurderingsopgaver m.fl. til klienten.³⁰⁰

5.16.1. Ændringer i CoE

Ifølge CoE vil et medlem af revisionstemaet, der bedømmes eller aflønnes for salg af andre opgaver end erklæringsopgaver med sikkerhed til klienten, medføre en egeninteresse-trussel. Truslens betydelighed vil afhænge af følgende faktorer:

- *a) hvor stor en del andel af den pågældende persons aflønning eller præsentationsbedømmelse, der er baseret på salg af sådanne ydelser,*
- *b) den pågældende persons funktion i revisionsteamet, samt*
- *c) om beslutninger om forfremmelse påvirkes af sådanne ydelser.*³⁰¹

Efter vurderingen af disse faktorer, skal revisor enten tilpasse sin aflønningsordning eller bedømmelsesproces for den pågældende person eller anvende sikkerhedsforanstaltninger, såfremt det er vurderet, at truslen ikke er uvæsentlig.

---

³⁰⁰ CoE 2011 afsnit 290.228

³⁰¹ CoE 2011 afsnit 290.228

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Det er i CoE yderligere beskrevet, at en nøglepartner ikke må bedømmes eller aflønnes på basis af dennes evner til at sælge andre ydelser end erklæringsopgaver med sikkerhed til klinterne. Derved er der i CoE indført et direkte forbud imod dette.³⁰²

5.16.2. Fortolkning af ændringer i CoE

Eftersom dette afsnit er en tilføjelse i CoE, og dermed ikke er behandlet i ER, vil det få en betydning for revisors virke inden for dette problemfelt.

I tilfælde, hvor nøglepartnere bedømmes eller aflønnes af klienten, skal revisor dermed være opmærksom på, at der eksisterer et direkte forbud mod dette i CoE, og at man derved ikke vil kunne bibeholde sin uafhængighed. Ydermere skal revisor ligeledes være opmærksom på de situationer, hvor et medlem af revisionsteamet modtager aflønning eller bedømmelse fra en klient ved andre opgaver end erklæringsopgaver med sikkerhed, idet der her skal opstilles sikkerhedsforanstaltninger. I et af høringssvarene påskønner man, at nøglepartneren ikke må aflønnes og bedømmes af klienten, men man mener at forbuddet bør gælde for alle personer, der er tilknyttet revisionsteamet. Det begrundes med, at belønning for at sælge andre revisionsydelser vil skabe et dårligt arbejdsmiljø i revisionsteamet. Desuden mener man, at der bør være yderligere vejledning samt opstilles kriterier for, hvornår partnere og ledende medarbejdere kan opnå belønning. Kriterier der ifølge høringsvaret skal tages højde for, er i de tilfælde hvor forfremmelse overvejes. Her mener man, at kriterierne for forfremmelsen ikke må inkludere de andre revisionsydelser, der er solgt til den pågældende klient.³⁰³ Som det fremgår af CoE³⁰⁴, så er anbefalingen efterfølgende implementeret i CoE. En anden respondent anerkender også uafhængighedstruslen, når en partner bliver kompenseret på baggrund af dennes succes med at sælge andre revisionsydelser til klienten, men man mener, at forbuddet vil påføre små revisionsfirmaer en væsentlig omkostning som opvejer fordelene ved et sådant forbud. Man henviser til, at små revisionsfirmaer kun har få partnere til rådighed, der kan betjene hver klient, og at sådanne firmaer måske ikke har andet personel med ekspertise i

---

³⁰² CoE 2011 afsnit 290.229

³⁰³ APB høringsvar s. 9

³⁰⁴ CoE 2011 afsnit 290.228

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

markedet uover partneren tilknyttet klienten til at sælge andre revisionsydelser. Man foreslår derfor en undtagelsesregel, hvor revisionsfirmaer med under 5 revisionsklienter og mindre end 10 partnere undtages for forbuddet. Desuden ønsker man, at små revisionsfirmaer i stedet kan anvende alternative sikkerhedsforanstaltninger, såsom at få en revisor uden for erklæringsteamet til at gennemgå det udførte arbejde, at fjerne partneren fra revisionsteamet eller rapportering til ledelsen om partnerens kompensation ved salg af andre revisionsydelser til klienten.³⁰⁵ IESBA har ikke efterfulgt anbefalingen om en undtagelsesbestemmelse for små revisionsfirmaer, hvilket vi mener skyldes, at de anbefalede sikkerhedsforanstaltninger ikke vil være tilstrækkelige til at reducere egeninteresse-truslen til et passende niveau.

6.1. Fortolkning af begreber anvendt i CoE

I dette afsnit vil begreber, som anvendes i retningslinjerne i ER og CoE, blive fortolket, og dernæst diskuteret. Denne diskussion medtages, da vi er af den overbevisning, at begreber anvendt i ER og CoE ofte medfører fortolkningsproblemer for revisor og revisionsvirksomheder, hvilket indebærer, at retningslinjen ikke tolkes på samme måde af revisor. Derfor har vi i dette afsnit valgt at diskutere to af disse begreber bestående af: *Væsentlig* og *betydelig*. Ved diskussion af disse begreber vil der inddrages retningslinjer fra CoE for dermed at påvise tvetydigheden i begreberne, og hvilke fortolkningsproblemer dette medfører.

Efter at have diskuteret de to begreber i forhold til de udvalgte retningslinjer, vil der yderligere diskuteres, hvorvidt den principbaserede tilgang er den mest retvisende i forhold til udformningen af retningslinjerne.

Væsentlig

I ER og CoE anvendes begrebet *væsentligt*, hvor revisor og revisionsvirksomheden skal vurdere *væsentligheden* i forskellige scenarier. Denne vurdering er ensbetydende med direkte forbud i visse situationer, hvorimod andre situationer medfører anvendelse af

---

³⁰⁵ AICPA høringssvar s. 14

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

sikkerhedsforanstaltninger. I ER og CoE er der ikke udarbejdet en definition på dette begreb, og derfor må revisor selv søge en definition gennem andre kilder som fortolkningsbidrag. Der er dog ingen garanti for, at revisor søger denne tolkning samme sted som øvrige revisorer, og dermed vil tolkningen af begrebet *væsentlig* ikke få den samme betydning.

I mangel på fortolkningsbidrag kan revisor anvende fortolkningen i ISA:

*"When establishing the overall audit strategy, to consider whether, in the specific circumstances of the entity, there are particular classes of transactions, account balances or disclosures for which misstatements of lesser amounts than the materiality level for the financial statements as a whole could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of the financial statements. In such circumstances, the auditor determines the materiality levels to be applied to those particular classes of transactions, account balances or disclosures."*³⁰⁶

En anden lignende definition fra International Accounting Standards har følgende ordlyd:

*"Materiality—Information is material if its omission or misstatement could influence the economic decisions of users taken on the basis of the financial statements. Materiality depends on the size of the item or error judged in the particular circumstances of its omission or misstatement. Thus, materiality provides a threshold or cutoff point rather than being a primary qualitative characteristic which information must have if it is to be useful."*³⁰⁷

De to definitioner ovenfor fortolker noget som værende *væsentlig*, når udfaldet forventes at påvirke den økonomiske beslutning for brugerne af regnskabet på baggrund af revisors udtalelse. Dermed er de to definitioner sammenlignelige, og disse definitioner kan dermed konkluderes som værende gældende.

---

³⁰⁶ ISA 600 s. 28

³⁰⁷ Bilag 6

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Nedenfor vil vi diskutere et udvalg af retningslinjerne i CoE, hvor begrebets anvendelse kan få en forskellig betydning for forståelsen af retningslinjerne. Betydningen og forståelsen vil blive analyseret i forhold til de udvalgte retningslinjer.

I afsnittet omhandlende økonomiske interesser i CoE anvendes begrebet væsentligt i vurderingen af indirekte økonomisk interesse. Det anvendes i forhold til direkte forbud og ved anvendelse af sikkerhedsforanstaltninger.

Det beskrives, at såfremt der eksisterer en direkte eller *væsentlig* indirekte økonomisk interesse fra medlemmer af teamet, eller et medlem af dennes nærmeste familie, vil egeninteresse-truslen være så betydelig, at ingen sikkerhedsforanstaltninger kan mindske denne, jf. afsnit 5.2.1.³⁰⁸ Dermed skal revisor tolke begrebet *væsentligt* og ud fra denne tolkning vurdere, om der eksisterer et direkte forbud. Som beskrevet mener vi dette er problematisk, da revisor ikke har samme forhold til begrebet, og dermed ikke vil tolke begrebet ens. Ifølge den opstillede definition ovenfor skal begrebet *væsentligt* i denne situation tolkes således, at hvis interessen kan påvirke medlemmet af teamet i sin udførelse af revisionen, så vil denne egeninteresse være væsentlig. Dermed skal revisor vurdere om interessen har betydning og dermed en påvirkning på medlemmet af teamet eller dennes nærmeste familie, og såfremt dette er tilfældet, vil der eksistere et direkte forbud.

Det beskrives endvidere, at såfremt der eksisterer en *væsentlig* indirekte interesse i klienten fra den nære familie, skal truslen vurderes, og der skal anvendes sikkerhedsforanstaltninger.³⁰⁹ Truslen skal vurderes ud fra faktoren, hvor *væsentlig* den økonomisk interesse er. Dermed skal revisor vurdere begrebet *væsentlig* ud fra to sammenhænge. Definitionerne opstillet ovenfor medfører ligeledes i denne retningslinje, at begrebet skal tolkes ud fra, om interessen har en påvirkning på revisors beslutning.

---

³⁰⁸ CoE 2011 afsnit 290.104

³⁰⁹ CoE 2011 afsnit 290.105

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Yderligere anvendes begrebet *væsentlig* i afsnittet omhandlende vurderingsopgaver. I dette afsnit er der opstillet forbud for PIES og ikke PIES.

Såfremt vurderingsydelsen har en *væsentlig* indvirkning på regnskabet ved ikke PIES, hvor udførelsen er forbundet med en betydelig grad af subjektivitet, eksisterer der et direkte forbud.³¹⁰ Dermed skal revisor ved denne retningslinje vurdere, hvorvidt ydelsen har væsentlig indvirkning på regnskabet, og dermed hvorvidt der skal foretages subjektive skøn. Ved foretagelsen af subjektive skøn skal det vurderes, hvilken betydning det vil have for brugeren af regnskabet. Såfremt det har en betydning for brugeren vil vurderingsopgaven være væsentlig, hvilket medfører i forhold til retningslinjen, at der eksisterer et direkte forbud ved udførelsen af vurderingsopgaven.

Ved PIES beskrives det, at et revisionsfirma ikke må levere vurderingsydelser, såfremt vurderingerne enkeltvis eller samlet vil have en *væsentlig* indvirkning på regnskabet.³¹¹ Her skal revisor ligeledes vurdere begrebet ud fra ovenstående sammenhæng. Vi vurderer ud fra de ovenstående definitioner, at såfremt det vil have betydning for brugeren af regnskabet, vil der være forbud.

Betydelig

Begrebet *klart ubetydeligt* er defineret i ER men ikke i CoE. I ER er det defineret som:

*"Et forhold, som anses for både ligegyldigt og uden konsekvenser"*³¹²

I definitionen skal det både være ligegyldigt og uden konsekvenser for at opfylde definitionen klart ubetydeligt. Begrebet ligegyldigt kan dog diskuteres, da dette begreb ligeledes kan tolkes forskelligt. Begrebet ligegyldigt skal ses i sammenhæng med begrebet konsekvenser. Hvis f.eks. informationen er ligegyldig, vil det ikke kunne påvirke revisors virke og handlemåde, og hvis det er uden konsekvenser for f.eks. regnskabet, skal det ikke kunne påvirke regnskabet i sådan en grad, at det påvirker brugerens beslutning.

---

³¹⁰ CoE 2011 afsnit 290.179

³¹¹ CoE 2011 afsnit 290.180

³¹² ER 2009 definitioner

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Dermed tolker vi begrebet *ligegeyldigt* som ikke at påvirke revisors virke og handlemåde, og begrebet *uden konsekvenser*, når det ikke vil påvirke brugerens beslutning.

Vi konkluder, at begrebet *betydeligt* forekommer, når det påvirker revisors virke og handlemåde, som påvirker brugerens beslutning.

I ER og CoE er der medtaget retningslinjer, hvor begrebet *betydelig* anvendes, dette er både i forhold til direkte forbud og ved anvendelse af sikkerhedsforanstaltninger.

I afsnittet ansættelse hos en revisionsklient beskrives der, at såfremt et tidligere medlem af revisionsteamet eller partner i virksomheden har en *betydelig* forbindelse til revisionsfirmaet, og hvor denne har *betydelig* indflydelse på udarbejdelsen af regnskabet, vil truslen være så væsentlig, at der eksisterer et direkte forbud.³¹³ Begrebet *betydelig*, betyder i forhold til vores definition om forholdet, vil medføre en betydning for brugeren af regnskabet, og dermed om indholdet i regnskabet er ændret grundet dette forhold.

Det beskrives endvidere i dette afsnit, at såfremt der ikke længere fortsat eksisterer en *betydelig* forbindelse vil tilstedeværelsen og betydeligheden afhænge af flere faktorer.³¹⁴ Fortolkningen af begrebet *betydelighed* betyder her, at forholdet til revisionsfirmaet medfører, at den tidligere ansatte revisor vil kunne påvirke revisionen.

Yderligere anvendes begrebet i afsnittet omhandlende tidligere ansættelse hos revisionsklienten. I dette afsnit beskrives, at såfremt et medlem af revisionsteamet har haft *betydelig* indflydelse på udarbejdelse af regnskabet i den periode, der dækkes af revisionserklæringen, vil der eksistere et forbud.³¹⁵ Begrebet *betydelig* indflydelse er i forhold til ovenstående definition, om revisor har mulighed for at påvirke regnskabet og derved ændre brugernes beslutning.

Retningslinjen er dog udformet således, at det kun er ved betydelig indflydelse på udarbejdelse af regnskabet, der vil være en trussel. Dermed tolkes retningslinjen således, at revisor godt kan bistå i udarbejdelsen, så længe det ikke ændrer på udfaldet eller

---

³¹³ CoE 2011 afsnit 290.135

³¹⁴ CoE 2011 afsnit 290.136

³¹⁵ CoE 2011 afsnit 290.144

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

regnskabets betydning. Det kan dog diskuteres, om det er muligt for revisor at skelne i disse situationer, da en ændring medført af revisors udarbejdelse kan være svær at påvise. I CoE har man defineret, hvad bogføringsmæssige og rutinemæssige assistance indeholder.³¹⁶ Dermed er der ikke stor risiko for fejlskøn, da sondringen af betydelige ydelser og ikke betydelige er klart defineret.

Det beskrives endvidere i CoE, at såfremt et medlem af revisionsteamet forud for den periode, der dækkes af revisionserklæringen, har haft en stilling hos klienten, hvori der kunne udøves *betydelig* indflydelse på regnskabet, vil der ligeledes skabes en trussel, der skal vurderes.³¹⁷ Revisor skal dermed vurdere truslen og dermed *betydeligheden* af den pågældende trussel ud fra flere faktorer. I henhold til ovenstående definition, er vi af den overbevisning, at revisor skal vurdere, hvorvidt den pågældende revisor har haft mulighed for at udøve indflydelse på regnskabet, som derefter vil kunne påvirke brugernes beslutning.

Diskussion af den princip- og regel-baserede tilgang

De to udvalgte begreber er gennemgående for CoE og ER og medfører dermed fortolkningsproblemer i yderligere retningslinje end de diskuterede ovenfor. De udvalgte retningslinjer er dermed medtaget for at danne et overblik over betydeligheden af fortolkningsproblemer for revisor.

I det første begreb *væsentlig*, er der ikke opstillet definitioner i ER eller CoE. Dermed har vi opstillet andre definitioner og tolket begrebets betydning ud fra disse. Ved begrebet *betydelig* er der dog opstillet en definition i ER, men denne er udeladt i CoE. Den opstillede definition på begrebet *betydelig*, er dog ikke klart og gennemskueligt formuleret, hvilket medfører at definitionen ligeledes skal tolkes.

ER og CoE er opbygget efter en principbaseret tilgang, og dermed skal revisor selv tolke retningslinjerne. Det er efter vores overbevisning ligeledes begrundelsen for, de anvendte begreber i ER og CoE kan medføre fortolkningsproblemer. Dermed skal disse begreber tolkes af revisor, hvilket er i overensstemmelse med den principbaseret tilgang.

---

³¹⁶ CoE 2011 afsnit 290.171

³¹⁷ CoE 2011 afsnit 290.145

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I de ovenstående diskussioner er der medtaget kritik fremstillet gennem høringssvarene, hvor opstillingen af retningslinjerne kritiseres. En del af kritikken omhandler, at CoE bevæger sig væk fra den principbaserede tilgang. Med dette menes, at der i enkelte af de opstillede retningslinjer, ikke længere er op til revisor selv at tolke, men derimod er retningslinjerne mere regelbaseret. Dette mener responderne er en afvigelse fra, at regelsættet skal være principbaseret, og dermed er en svaghed ved CoE. De pointerer endvidere at ved at opsætte regler frem for retningslinjer, vil der være en klar skillelinje ved opståen af trusselsscenarier, der måske vil have et andet udfald ved tolkning af retningslinjerne. Yderligere pointeres det af responderne, at alle situationer er forskellige, og dermed skal tolkes for at anvende de passende sikkerhedsforanstaltninger. Dermed mener responderne grundlæggende ikke, at det er en fordel at CoE er blevet mere regelbaseret, da dette medfører konsekvenser i nogle situationer, hvorimod andre situationer ikke vil udgøre en trussel ifølge CoE. Dette er blandt andet gældende ved honorar, hvor PIES ikke må udgøre en omsætning på mere end 15 % i henhold til CoE jf. afsnit 5.15.1.

Vi anerkender en del af kritikken fra responderne, men ligeledes er vi af den overbevisning, at der kan argumenteres for nødvendigheden af en mere regelbaseret tilgang i CoE end tidligere. Dette skyldes til dels udviklingen i samfundet, hvilket medfører, at trusler mod uafhængigheden ofte er for væsentlige til, at den principbaserede tilgang er tilstrækkelig. I CoE er der i en del af retningslinjerne opstillet flere forudsætninger, som skal være opfyldt for at trusler kan reduceres. I sådanne tilfælde kan der argumenteres for, hvorvidt en regelbaseret tilgang vil være mere passende. I afsnit 5.10.2. gælder der et direkte forbud ved levering af ydelser til PIES, såfremt dette har en væsentlig indvirkning på regnskabet. Dette argumenterer responderne dog kraftigt imod, da de er af den overbevisning, at en sådan trussel ikke vil være så betydelig. Dermed ses der her et eksempel på, hvor CoE er blevet mere regelbaseret, men hvor det havde været mere retvisende i forhold til behandlingen af en eventuel trussel, at denne retningslinje var principbaseret.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Dermed kan det konkluderes, at selvom CoE 2011 angiver at være principbaseret, så er udviklingen gået i en sådan retning, at kodekset er blevet mere omfangsrigt, samt detaljeringsgraden heri er støt stigende. Som det fremgår af hørингssvarene, så gives der udtryk for, at CoE går i en retning, hvor retningslinjerne bliver mere detailreguleret, hvilket vil indebære, at revisor med tiden vil opfatte retningslinjerne som værende udtømmende regler. IESBA forstår godt dette synspunkt, men kommer selv frem med den holdning, at CoE er en kombination af principper og regler, som er udfærdiget til at hjælpe revisor til overholdelse af de etiske principper. For ikke at skabe yderligere forvirring har IESBA flere steder i de nyeste CoE 2009 og CoE 2011 ændret termerne til ”shall” således, at revisor bliver opmærksom på, når der er tale om absolutte restriktioner, som denne skal overholde. IESBA ser det ikke som modstridende eller et problem for den principbaserede tilgang, at der sideløbende findes absolutte restriktioner og forbud i retningslinjerne.³¹⁸

7.1. Konklusion

Fokus i denne afhandling er revisors uafhængighed. Grunden til, at der eksisterer et behov for regulering af uafhængighed er, at brugerne af regnskabet kun vil opfatte revisor som værende uafhængig, såfremt denne både i fremtoning og ageren er uafhængig. Gennem ER ønskes revisors uafhængighed at bevares gennem opstillede retningslinjer. ER er et udspring af CoE 2005, hvori der er foretaget danske tilpasninger og skærpelser. I 2011 implementeres en nyere udgave af CoE nationalt. Denne implementering vil få en betydning for revisor i Danmark, og derfor ønskes en belysning af ændringer og skærpelser i retningslinjerne.

Dermed ønskes der i afhandlingen en besvarelse af følgende problemstilling:

Hvilken betydning vil ændringerne i de etiske regler kap. 290 få for revisors virke i Danmark?

---

³¹⁸ Bilag 5 IFAC

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

I CoE foretages en væsentlig ændring, idet reglerne i afsnit 290 fremadrettet opsplittes i to selvstændige afsnit. Afsnit 290 omfatter fremadrettet revisions- samt reviewopgaver, mens afsnit 291 omfatter andre erklæringer med sikkerhed. Det, at review opgaver fremadrettet omfattes af kapitel 290, medfører en skærpelse for den type klienter, idet bl.a. de lempelige bestemmelser for review opgaver ved økonomiske interesser fremadrettet omfattes af uafhængighedsbestemmelserne i kapitel 290.

Generelt er indholdet af begrebet PIES ændret i CoE, hvilket medfører en gennemgående ændring i alle retningslinjerne, hvori denne type klienter indgår. I CoE indeholder begrebet PIES alle virksomheder af offentlig interesse, hvorimod det i ER primært omhandler børsnoteret virksomheder. Denne ændring medfører for revisor, at denne skal være opmærksom på at flere typer virksomheder omfattes af begrebet PIES, og at disse klienter dermed skal behandles efter de gældende retningslinjer i CoE.

I afsnittet om økonomiske interesser er den væsentligste ændring, at tidsfristen ved økonomiske interesser modtaget ved arv, fusion eller gave er ændret således, at interessen skal afhændes straks, hvor det efter de hidtidige regler i ER er tilstrækkeligt, at interessen afhændes hurtigst muligt. Den danske kursivtilføjelse om afhændelse inden for en måned, vil efter vores overbevisning ikke være gældende efter implementeringen af CoE, da begrebet straks næppe kan udstrækkes til en længere tidsperiode end en måned. Dermed får skærpelsen i CoE betydning for revisor i Danmark.

I afsnittene ansættelse hos en revisionsklient samt partnere og andre ledende medarbejdernes længere tilknytning til en revisionsklient er begrebet nøglepartner blevet indført, der udvider antallet af partnere, der skal rotøre samt antallet af personer, der ved PIES bliver ramt af en cooling off periode ved ansættelse hos en revisionsklient.

Ved ansættelse hos en revisionsklient vedrører de væsentligste ændringer et nyt afsnit for PIES. Heri udvides kredsen af personer, der bliver ramt af cooling off perioden til at omfatte alle nøglepartnere, samt seniorer eller medlemmer af revisionsfirmaets øverste

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

ledelse, der får ansættelse hos revisionsklienten. Nøglepartneren omfattes automatisk af cooling off perioden, hvorimod seniorer eller andre medlemmer af revisionsfirmaets øverste ledelse kun omfattes, såfremt visse betingelser er opfyldt. I RL gælder forbuddet for PIES kun for den underskrivende revisor, hvorimod skærpelsen i CoE omfatter alle nøglepartnere og under visse omstændigheder også andre personer, og dermed er skærpelsen i CoE også skærpede i forhold til RL med hensyn til persongruppen, hvilket medfører, at skærpelsen i CoE får betydning for revisor i Danmark. Dog er tidsperioden skærpet i RL ved, at cooling off bestemmelsen gælder i 2 år, hvorimod fristen i CoE kun gælder en 1-årig, hvor nøglepartneren ikke må have været medlem af revisionsteamet i denne periode. Dette medfører, at personer omfattet af RL stadig udelukkes i to år, mens nøglepartner der ikke er omfattet af begrebet i RL kun omfattes af bestemmelsen i CoE, og dermed kun udelukkes i 1 år.

I afsnittet vedrørende partnere og andre ledende medarbejdernes længere tilknytning til revisionsklienten vedrører de væsentligste ændringer en skærpelse for alle nøglepartnere og under visse omstændigheder også andre partnere ud over nøglepartnere, der har en relation til klienten. Der gælder her, at denne gruppe skal rottere efter 7 år med en efterfølgende time out periode på 2 år. Dette medfører en betydning for revisor i Danmark, idet RL kun omfatter den eller de underskrivende revisorer samt ansvarlige for kvalitetssikring. Dermed er persongruppen udvidet i forhold til ER samt RL.

Det er for PIES kun i ganske særlige tilfælde, at revisor kan undlade at rottere efter 7 år, og bestemmelsen er derfor langt mere begrænset end bestemmelsen i ER, der kan anvendes i flere tilfælde. Yderligere er bestemmelsen i CoE begrænset til maksimum at gælde for et år, hvorefter der skal roteres. Revisionsfirmaer med for få ansatte til at kunne rottere, kan ifølge CoE fremadrettet kun blive undtaget for rotationspligten, såfremt det godkendes af myndighederne, og der opstilles alternative sikkerhedsforanstaltninger. De to nævnte ændringer er begge skærpende i forhold til ER og vil dermed have en direkte betydning for revisor i Danmark.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

For andre ydelser til revisionsklienten er der generelt kommet yderligere vejledning samt angivet yderligere eksempler inden for de forskellige typer ydelser. Desuden er der foretaget en del skærpelser for PIES. Generelt for andre ydelser er der sket en skærpelse for levering af andre ydelser til tilknyttede virksomheder, hvorefter det kun fremover er utilsigtet levering af ydelser, der ellers ville være omfattet af forbuddet, der er tilladt dog med få undtagelser.

Der er indsat en ny retningslinje for virksomheder, der overgår til at blive PIES, og denne retningslinje er yderst relevant for revisor i Danmark, idet der i forvejen ikke eksisterer regulering på dette område.

Der er indsat et nyt afsnit om ledelsesansvar. Afsnittet er mere vidtrakkende end afsnittet i ER, idet ER kun omhandler ledelsesbeslutninger. Det fremstår entydigt, at der er forbud mod at udøve ledelsesansvar, og der er i CoE implementeret vejledning, der hjælper revisor i vurderingen af, hvornår denne overtræder sine beføjelser. Den danske kursivtilføjelse vedrørende forbud om at levere andre ydelser, når revisor inden for de seneste 2 år har udført andre ydelser af en sådan art, at denne vil udtale sig om eget arbejde, forventes videreført i den kommende implementering, da den er skærpende i forhold til CoE.

For udarbejdelse af regnskabsmateriale og regnskaber har man fjernet honorarers størrelse som betingelse for om en assistance er rutinemæssig eller ej. Dette konkluderes i opgaven at være passende, idet honorarets størrelse ikke har betydning for om assistancen er rutinemæssig eller ej. For PIES er den væsentligste ændring, at der er ændret i betingelserne for, hvornår der i nødsituationer kan leveres regnskabsmæssig assistance. Dette er præciseret til at omfatte tilfælde, hvor manglende udarbejdelse vil give revisionsklienten betydelige problemer med f.eks. at overholde myndighedernes rapporteringskrav. Desuden må ydelsen kun udøves i en kort periode, samt at forholdene skal drøftes med virksomhedens øverste ledelse. I RL gælder en undtagelse til reglerne i ER, hvorefter revisor kan blive nødt til at udarbejde regnskabet, såfremt koncernen ikke selv har mulighed for det. Ifølge CoE må denne assistance til koncernen kun ydes til

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

ubetydelige dattervirksomheder til den klient, der skal revideres. Vi konkluderer dermed, at kursivtilføjelsen stadig vil være gældende, og dermed har ændringen i CoE ikke betydning for revisor i Danmark.

For vurderingsopgaver er der indsat et nyt vejledende afsnit om subjektivitet samt implementeret et forbud for PIES i situationer, hvor vurderingsopgaven har væsentlig indvirkning på regnskabet. Vi er uenige i skærpelsen, idet vi mener, at der ved opgaver uden nogen form for subjektivitet ikke vil opstå en egenkontrol-trussel. Vi mener derfor, at assistancen skal indeholde en grad af subjektivitet for, at der skal være forbud for PIES, og at forbuddet derfor er for vidtrækkende. Overholdelse af det vejledende afsnit om subjektivitet samt de øvrige vejledninger, bør være tilstrækkelige til at reducere en egenkontrol-trussel ved PIES. Skærpelsen for PIES har også betydning for revisor i Danmark, idet vurderingsydelser, der er væsentlige for regnskabet, fremover ikke må udføres.

For skatterådgivning er der foretaget en omfattende regulering, hvor rådgivningen er opdelt i 4 former af skattemæssige ydelser, hvor der er nuanceforskelle i vurderingen af, hvornår der en egenkontrol- eller en advokerings-trussel. De 4 former for skattemæssige ydelser er alle tilføjelser i CoE, dog fortolkes udarbejdelse af selvangivelser i overensstemmelse med ER.

Udarbejdelse af selvangivelser er typisk standardiserede ydelse, og her er der som regel ikke trusler mod uafhængigheden, hvormed denne type ydelse fortolkes i overensstemmelse med retningslinjen i ER. Dermed vil det ikke medføre ændringer for revisor i Danmark.

I CoE er der tilføjet vejledninger og forbud vedrørende skatteberegninger. Her afhænger egenkontrol-truslen af subjektive vurderinger samt beregningernes væsentlighed i regnskabet. Anvendes sikkerhedsforanstaltninger må ydelsen gerne udøves. For PIES må revisionsfirmaer ikke udføre skatteberegninger med undtagelse af nødsituationer, såfremt beregningerne er væsentlige for regnskabet. Det er her den samme diskussion som ved

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

vurderingsopgaver, hvor vi mener, at forbuddet går for vidt ved også at indføre forbud, hvor der ikke foretages subjektive vurderinger.

Ved skatteplanlægning der påvirker beløb i regnskabet afhænger egenkontrol-truslen af, om rådgivningen understøttes af lov eller praksis, hvor der efterfølgende skal anvendes sikkerhedsforanstaltninger. Der er forbud mod at levere skatterådgivning, hvor der er tvivl om den regnskabsmæssige behandling, og at behandlingen har væsentlig indflydelse på regnskabet. Dette forbud er vi enige i, da revisor ellers reviderer eget udført arbejde. Forbuddet vil have væsentlig indflydelse for revisor i Danmark, idet denne ved tvivl om den regnskabsmæssige behandling samt væsentlig indflydelse på regnskabet udelukkes fra at udføre sådanne opgaver.

Ved bistand i skattesager er der indsat et forbud mod at optræde som advokat for klienten i sager vedrørende skatteforhold, såfremt beløbene er væsentlige for regnskabet. Da ydelsen ikke er behandlet i ER, medfører det en ændring for revisors virke i Danmark.

Vi konkluderer dog, at der mangler en klar definition for begrebet skatteekspert i afsnittet.

For interne revisionsydelser, er der for PIES indført et forbud mod levering af interne revisionsydelser der vedrører en betydelig del af de interne kontroller vedrørende regnskabsaflæggelsen. Dette kritiseres dog af flere respondenter, da disse mener, at de opstillede sikkerhedsforanstaltninger bør være tilstrækkelig til at sikre revisors uafhængighed. Denne kritik er vi ligeledes enig i, da vi er af den overbevisning, at de opstillede sikkerhedsforanstaltninger vil sikre, at det er klienten, der træffer alle de ledelsesmæssige beslutninger. Denne skærpelse vil ligeledes medføre en betydning for revisor i Danmark.

Den væsentligste ændring for IT-systemydelser er en skærpelse for PIES. Her er der forbud mod at levere den pågældende ydelse, såfremt den udgør en betydelig del af den interne kontrol samt generere informationer, der er betydelige for klientens regnskabsmateriale eller regnskab. Vi mener dog, at forbuddet er for vidtrækkende, idet egenkontrol-truslen kan reduceres til et acceptabelt niveau gennem

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

sikkerhedsforanstaltningerne. Idet der ikke forefindes bestemmelser vedrørende denne ydelse i ER, vil ændringen medføre en direkte betydning for revisor i Danmark.

I afsnittet om rekrutteringsydelser er den væsentligste ændring, at der for PIES er indført forbud mod at rekruttere personer, der kan yde betydelig indflydelse på udarbejdelsen af klientens regnskab. I forhold til RL er den tilføjede skærpelse i CoE mere vidtrækende, idet forbuddet er både fremad- og bagud-rettet, hvorimod bestemmelsen i RL, blot er bagudrettet. I retningslinjen i CoE er der angivet et fremadrettet forbud, men vi tolker dog retningslinjen også som værende bagudrettet og dermed dække perioden på 2 år. Dermed vil retningslinjen få en betydning for revisor i Danmark fremadrettet men ikke bagudrettet, da denne allerede er reguleret i RL.

I afsnittet om Corporate Finance ydelser vedrører den væsentligste ændring en skærpelse i form af et forbud i tilfælde, hvor der er tvivl om den regnskabsmæssige behandling er korrekt, samt at udfaldet har en væsentlig indvirkning på regnskabet. Denne skærpelse stemmer overens med vores overbevisning, da vi ikke mener, at revisor kan forholde sig objektivt, når der foretages subjektive vurderinger, og dermed kompromitterer uafhængigheden, såfremt truslen vedrører et væsentligt beløb i regnskabet.

I afsnittet om honorar vedrører de væsentligste ændringer skærpelser for PIES, udeladelse af retningslinjen vedrørende prisfastsættelse samt et tilføjet forbud under betingede honorar.

Skærpelsen for PIES medfører, at det samlede honorar af omsætningen ikke må udgøre mere end 15 % i to på hinanden følgende år fra den samme klient, hvilket vil medføre sikkerhedsforanstaltninger og drøftelse med klientens ledelse. Dermed eksisterer der ikke et direkte forbud i CoE, som er tilfældet i RL. Dog vil ændringen i CoE medføre, at der skal anvendes sikkerhedsforanstaltninger og drøftelse med ledelsen, såfremt procentgrænsen på 15 % overskrides i 2 på hinanden følgende år. Hvorimod RL foreskriver, at såfremt procentgrænsen på 20 % overskider 5 på hinanden følgende år, vil der være forbud.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Dermed konkluderes det, at skærpelsen i CoE udgør en skærpelse for PIES og tilhørende virksomheder, men efter 5 år træder forbuddet i RL i kraft, såfremt honoraret udgør mere end 20 % i de 5 tidlige år.

Afsnittet omhandlende prisfastsættelse er fjernet i CoE, hvilket vi støtter op om, idet vi er af den overbevisning, at problemstillingen mere er et procedurespørgsmål end en problemstilling relateret til uafhængighed.

Under betingede honorar, er der indsat forbud mod anden ydelse en erklæringsopgaver med sikkerhed, hvilket vil medføre en betydning for revisors virke i Danmark.

Den væsentligste ændring i afsnittet omhandlende aflønnings og bedømmelsespolitik er implementeringen af et forbud, vedrørende salg af andre ydelser, hvor nøglepartnere aflønnes eller bedømmes for dette. Vi bifalder forbuddet, men det kan diskuteres, om forbuddet burde være gældende for alle personer, der er tilknyttet klienten, idet det for denne gruppe ligeledes udgør en egeninteresse-trussel.

Ud fra ovenstående kan det konkluderes, at ændringerne i CoE hovedsagligt omfatter 5 hovedområder. Disse omfatter en udvidet definition af begrebet PIES samt diverse skærpelser for denne type klienter i de forskellige retningslinjer. Derudover omfatter skærpelserne primært en "Cooling off" periode for personer, der ansættes hos revisionsklienter, skærpede regler for partnerrotation, skærpede regler for andre revisionsydelser samt skærpelser for udbetaling af honorarer.

Ændringerne i CoE vil efter vores overbevisning grundlæggende forbedre retningslinjerne vedrørende revisors uafhængighed. Dog vil nogle af skærpelserne efter vores overbevisning ikke forbedre retningslinjerne, da vi ofte mener at sikkerhedsforanstaltninger ofte vil være tilstrækkelige til at reducere truslen til et acceptabelt niveau. Det kan dermed diskuteres, hvorvidt CoE er blevet mere regelbaseret og dermed fjerner sig fra den principbaseret tilgang. I afsnittet omhandlende fortolkningsproblemer påpeges problemstillinger ved den principbaserede tilgang. Der er en risiko for, at revisor vil fortolke trusler i en given situation forskelligt, og dette vil kunne medføre, at revisor i visse tilfælde vil udføre ydelser for klienten, hvor denne

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

burde have afstået fra opgaven. I CoE er nye yderligere retningslinjer samt vejledninger med til at hjælpe revisor med at træffe den rigtige beslutning, i situationer, hvor der er opstået en trussel. Dermed konkluderer vi, at skærpelserne især for PIES er foretaget for at styrke revisors synlige uafhængighed uagtet, at sikkerhedsforanstaltninger i visse situationer er tilstrækkelig i stedet for et direkte forbud.

8.1. Executive Summary

This paper deals with the regulation of auditor's ethical conduct, specifically the new version of Code of Ethics which will be implemented from the year 2011. Thereby we wish to highlight which changes Code of Ethics 2011 will lead to, in relation to the Danish version ER 2009. The Danish version ER 2009, is a merging of Code of Ethics and Danish regulation, thereby it is adapted to the Danish condition. The change in Code of Ethics will affect auditor's ethical conduct, and thereby this paper will discuss these

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

changes and compare them to ER and the Danish regulation, and what impact it may have for the Danish auditor.

In the paper we have developed the following problem statement:

- What impact will change in the ethics chapter 290 have on the auditor's work in Denmark?

To answer this problem statement we have established the following 2 sub-questions relating to the answer of the paper:

- What general changes occur in the CoE in relation to ER?
- In what points are added Danish tightening compared to ER, and what impact will these tightening have straightened up after implementation of the CoE?

In the first chapter the five ethical principal, threats and security will be described. This chapter is including because we wish to make a basic understanding of the ethical principal, and the threats there are connected thereby.

To answer the two sub-questions, we have analyzed the development of ER where the Danish legislation and CoE also will be discussed.

In analyzing the development of ER, we wish to highlight the 8th Council Directive which will lead into a discussion of the Danish legislation. In the discussion of the Danish legislation, the development through time will be described.

The development and the growing need of CoE will also be discussed in the paper. This discussion will give an overview of the developments in CoE, and why independence has come into a greater focus.

After the introductory chapters, ER and CoE will be compared and thereby analyzed. The guidelines in ER, will be described at first, whereby the guidelines in ER will be compared with the guidelines in CoE. In the paper, we will only analyze the guidelines whereby there are any changes. After describing the change in CoE, we will discuss what

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

effect it may have on auditor in Denmark. In this discussion comments from different responses will be included. After analyzing the difference between ER and CoE, the Danish legislation will be described. This description will be based on the Danish additions in ER. The Danish additions are tightening up in relation to the guidelines of ER, and therefore this will also be analyzed with the changes in CoE.

The last chapter contains discussion of interpretation and what impact these problems have on the auditor.

The final conclusion answers the 2 sub-questions, and thereby the problem statement. We conclude that the general changes include five areas. These include an expand definition of PIES and various tightening for this type of clients in different orientations. Also included is mostly a "Cooling off" period for persons engaged in audit clients, tightening rules on partner rotation, tightening rules for other audit services, and tightening of payment of fees.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

9.1. Litteraturliste

Bøger:

- ”At tænke juridisk” Evald, Jens, 3. udgave, 1. oplag, Nyt Juridisk Forlag 2005
”Professionsetik for revisorer” Bøg Chr., Kjeld & Kiertzner, Lars, 1. udgave, 1. oplag, FSR 2007
”Revisor ansvar” Langsted, Lars Bo m.fl., 7. udgave, 1. oplag, Forlaget Thomsen 2008
”Revisor regulering og rapportering” Füchsel, Kim m.fl., 2. udgave, 1. oplag, Forlaget Thomsen 2010
“Auditing & Assurance Services – International edition”, Eilifsen, Aasmund, m.fl., McGraw-Hill Education 2006

Lovsamlinger:

- ER 2009: Retningslinjer for revisors etiske adfærd (etiske regler for revisorer),
RL 2008: Lov nr. 468 af 17. juni 2008
RL 2003: Lov nr. 302 af 30. april 2003
Betænkning 1478 af oktober 2006, Revisorlovgivning i internationalt perspektiv
Aktieselskabsloven: Lov nr. 1001 8. oktober 2004
Uafhængighedsbekendtgørelsen: Lov nr. 663 af 26. juni 2008
Uafhængighedsvejledningen: Vejledning til Lov nr. 663 af 26. juni 2008
Revisionsstandard (RS) forord

IFAC:

- CoE 2011, Code of Ethics for Professional Accountants
CoE 2005, Code of Ethics for Professional Accountants
ISA 600, Special Considerations- Audits or Group Financial Statement

EU:

8. selskabsdirektiv: Direktiv 2006/43/EØF af 17. maj 2006 om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskaber.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

8. selskabsdirektiv: Direktiv 84/253/EØF af 10. april 1984 om autorisation af personer, der skal foretage lovpligtig revision af regnskaber

7. selskabsdirektiv: Direktiv 83/349/EØF af 13. juni 1983 om konsoliderede regnskaber

4. selskabsdirektiv: Direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 om årsregnskaber for visse selskabsformer

Grønbog: Den lovpligtige revisor rolle, stilling og ansvar i den europæiske union, 1996

Henstilling 2002/590/EF af 16. Maj 2002 Revisorers uafhængighed i EU: Grundlæggende principper

Kommissionens meddelelse (EFT C 143 af 8.5.1998 s. 12.) fra 1998, ”Lovpligtig revision i EU, vejen frem”

Høringsvar:

IDW, Institute der Wirtschaftsprüfer

PWC, PriceWaterhouseCoopers

APB, Auditing Practiced Board

Deloitte

AICPA, American Institute of Certified Public Accountants

CPA Australia, Certified Practising Accountant Australia

FEE, Federation des Experts Comptables Europeens

FSR, Foreningen af statsautoriserede revisorer

ICAEW, the Institute of Chartered Accountants

ACCA, Association of Chartered Certified Accountants

CIMA, Chartered Institute of Management Accountants

Hjemmeside:

<http://www.frc.org.uk/apb/publications/ethical.cfm>

[www.fsr.dk](#)

<http://web.ifac.org>

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Afgørelser:

kendelserne af 3. januar 1994 (nr. 93-7-409)

kendelse af 16. december 1996 (j.nr.96-39.312)

FSR:

FSR beretning 2007

FSR beretning 2008

FSRs bestyrelse, August 2009

Bilag:

Bilag 1: IFAC: Comparison of the Code of Ethics (revised July 2009) to the Code of Ethics (revised July 2006))

Bilag 2: IFAC: Overview Comparison of the Code of Ethics (revised July 2009) to the code of Ethics (Revised July 2006)

Bilag 3: IFAC: Overview of Independence Requirements in Code (July 2009)

Bilag 4: IFAC: Handbook of the Code of Ethics for professional accountants 2010

Bilag 5: IFAC: Basis for Conclusions: Code of Ethics for Professional Accountants

Bilag 6: Definition væsentlighed:

http://www.reyhl.com/peer_review/materiality.html#define_intl

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

Bilag 1

<http://web.ifac.org/publications/international-ethics-standards-board-for-accountants/adoption-and-implementation-1#overview-of-independence-re>
Den der hedder detailed comparison

Comparison of the Code of Ethics (Revised July 2009) to the Code of Ethics (Revised July 2006))³¹⁹

1. This paper details the principal changes between the Code of Ethics (revised July 2009) and the Code of Ethics (Revised July 2006).
2. This is not a paragraph by paragraph comparison but is intended to direct Member Bodies, Firms and other readers to the principal changes and to provide reference points in the revised and existing Code.
3. A number of changes, particularly those relating to the “drafting conventions” project, affect many areas of the Code. These changes are not detailed in every affected section/paragraph. Nearly every paragraph in the Code has been subject to some change, even if minor, and thus are too numerous to mention.
4. The split of Section 290 between revised Sections 290 and 291 has resulted in changes to the Code as the subject matters of the relevant engagements are different. The resulting changes (eg new 290.128) are not detailed herein. The split has also necessitated moving some existing material (particularly the explanation of an “assurance engagement”) to Section 291; these changes are not detailed herein.

---

³¹⁹ This document has been prepared by the IESBA staff to assist people with implementation. It is a non-authoritative document issued for information purposes.

COMPARISON OF NEW IFAC CODE TO OLD (INDEPENDENCE) PRINCIPAL CHANGES

5. A number of changes to Section 290 (as detailed herein) also affect Section 291 – these are not detailed in the comments on Section 291.

GENERAL MATTERS

Section/Ref	Change
Drafting conventions	<p>Use of “consider”, “evaluate” and “determine”: these terms are not defined in the Code itself but the ED included the following explanation:</p> <p>The IESBA is proposing changes to the Code consistent with the following principles of drafting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Consider” will be used where the accountant is required to think about several matters; • “Evaluate” will be used when the accountant has to assess and weigh the significance of a matter; and • “Determine” will be used when the accountant has to conclude and make a decision.
Structure	<p>Split current 290 into two sections:</p> <p>290 – Audit and review engagements</p> <p>291 – Other assurance engagements</p> <p>All materials relating solely to other assurance engagements have been moved to Section 291. This has also resulted in some reorganisation of the introductory parts of Section 290 (not detailed herein).</p>

GENERAL APPLICATION OF THE CODE

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
100.1 – 100.11	100.1 – 100.9	Enhanced explanation of the “conceptual framework approach”.
100.2	100.2	<p>Application of safeguards is required, when necessary, to eliminate threats or to reduce them to ‘an acceptable level’ (previously safeguards had to be considered if a threat was other than “clearly insignificant”, although safeguards were not required if a threat was already below an acceptable level.)</p> <p>Subsequent references to ‘clearly insignificant’ eliminated.</p>
100.4	–	Use of the word “shall” to denote “requirements” to be complied with. A drafting convention.
100.5	100.4	Modified description of the Fundamental Principles.
100.11	–	<p>New paragraph stating:</p> <p>“When a professional accountant encounters unusual circumstances in which the application of a specific requirement of the Code would result in a disproportionate outcome or an outcome that may not be in the public interest, it is recommended that the professional accountant consult with a member body or the relevant regulator.”</p>
100.12	100.10	Modified description of “threats” to compliance with the fundamental principles.
Sections 110 – 150	Sections 110 – 150	Drafting conventions changes only. See in particular 110.2, 150.1.

PROFESSIONAL ACCOUNTANTS IN PUBLIC PRACTICE

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
200.1	200.1	Modified introduction, including deletion of reference to “examples”.
200.2	200.2	<p>Modified</p> <p>“A professional accountant in public practice shall not knowingly engage in any business, occupation, or activity that impairs or might impair integrity, objectivity or the good reputation of the profession and as a result would be incompatible with the fundamental principles.”</p> <p>Previously “incompatible with the rendering of professional services”</p>
200.4 – 200.8	200.4 – 200.8	Modified examples of “circumstances” creating threats.
Sections 210 – 280	Sections 210 - 280	Drafting conventions changes only and some re-ordering.
290.1 and 290.3	290.1	<p>“Reviews of a complete set of financial statements and a single financial statement” (for non-audit clients) to be subject to the same independence requirements as “audits of financial statements”. Reference to “audit” throughout this Section includes “review”.</p> <p>Review is defined as:</p> <p>An assurance engagement, conducted in accordance with International Standards on Review Engagements or equivalent, in which a professional accountant in public practice expresses a conclusion on whether, on the basis of the procedures which do not provide all the evidence that would be required in an audit, anything has come to the accountant’s attention that causes the accountant to believe that the financial statements are not prepared in all</p>

		material respects, in accordance with an applicable financial reporting framework.
--	--	--

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
290.2	-	Restricted use and distribution reports: New paragraph stating that modifications (to the independence requirements) are not permitted in the case of an audit required by law or regulation.
290.12	-	Responsibilities of individuals; reference to requirements of ISQC1 and International Standards on Auditing.
290.25	290.39 290.41	Introduces new definition of “public interest entities” to which additional provisions will apply. This includes “listed entities”.
290.26	290.41	Encourages firms and member bodies to consider whether to treat other entities, or categories of entities, as PIEs (eg due to nature of business, size).
290.27	290.34	Reference in the Code to a “non-listed” audit client includes those related entities over which the client has direct or indirect control. (NB – In the case of listed entities, the reference continues to include all its related entities. Otherwise as existing).
290.28	290.42 – 290.43	Extends consideration of need for discussion with those “charged with governance” beyond listed entities. Focus on requirements of Auditing Standards, law/regulation. Eliminates specific reference to ‘listed’ entities.
290.29	290.40	Enhanced documentation requirement and more explicit guidance as to what shall be documented.
290.33 – 290.38	-	New provisions dealing with the implication of client “mergers and acquisitions”.
290.101	-	In assessing “materiality” to individuals (eg of financial interests), may take account of

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
		combined net worth of the individual and immediate family members.
Financial Interests		Adoption of more direct language to denote a requirement (eg 290.104).
290.103	290.105	Modified dealing with “type” of financial interest.
290.106	290.115	Modified requirement: If a member of the audit team, a member of that individual’s immediate family, or a firm has a <u>direct or material indirect</u> financial interest in an entity that has a controlling interest in the audit client, and the client is material to the entity, the self-interest threat created would be so significant that no safeguards could reduce the threat to an acceptable level....
290.112 – 290.113	290.121	Modified guidance. No substantive change.
290.115	290.113	Modified dealing with interests held by “others” including examples of safeguards.
290.116	290.107	Modified safeguards where a financial interest is received eg by way of gift/inheritance.
290.117	290.111	Modified requirements dealing with inadvertent violations relating to financial interests.
290.124	290.132	Close Business Relationships – Modified such that such relationships are prohibited unless the financial interest is immaterial and the business relationship is insignificant (previously “clearly insignificant”) to the firm, the client and its management.
290.139	-	New prohibition on a “Key Audit Partner” (KAP) joining a PIE audit client, in certain positions (eg Director):

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
		Independence would be deemed to be compromised unless, subsequent to the partner ceasing to be a key audit partner, the public interest entity had issued audited financial statements covering a period of not less than twelve months and the partner was not a member of the audit team with respect to the audit of those financial statements.
290.140	-	Similar prohibition on the firm's senior or managing partner joining a PIE audit client of that firm within 12 months of being in that position.
290.141	-	New provision dealing with the affect of business combinations in relation to 290.139 and 140.
290.142	290.192	Temporary staff assignments – moved from sub-section dealing with non-assurance services.
290.151	290.154	Extends rotation requirement to all PIEs (no change to 7 year, 2 year off rule). Extends rotation to all KAPs. Clarifies restrictions during the two year period of the audit.
290.152	290.152	Specifies the possibility of maximum one additional year before rotation required "in unusual circumstances outside the firm's control", subject to additional safeguards. Narrower than existing.
290.153	-	Extends threats/safeguard analysis to "other partners" on the audit (as regards a need to rotate).
290.154	290.155	Extends discussion on rotation to all PIEs regarding the impact of an audit client first becoming a PIE (eg on listing). Modified transitional arrangements.

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
290.155	290.157	Modifies any other exception from rotation requirements to when a regulator has provided an exemption and when specified regulatory safeguards are applied.
290.156 – 158	290.158 – 290.162	Modified introduction to “Provision of Non-Assurance Services to Audit Clients”.
290.158	290.158	Adds in relation to analysis of threats: In evaluating the significance of any threat created by a particular non-assurance service, consideration shall be given to any threat that the audit team has reason to believe is created by providing other related non-assurance services.
-	290.159	Deleted. In effect, now covered by 290.162 – 290.166.
290.160	-	Includes a provision which allows services that would otherwise be restricted to upstream and “sister” related entities of an audit client: “If it is reasonable to conclude that (a) the services do not create a self-review threat because the results of the services will not be subject to audit procedures and (b) any threats that are created by the provision of such services are eliminated or reduced to an acceptable level by the application of safeguards.
290.161	-	Addresses situations where an audit client first becomes a PIE.
290.162 – 290.166	In part, 290.159, 290.161	Focus on a “management responsibility” concept including a more extensive discussion of activities that would generally be prohibited. An audit firm shall not assume a management responsibility.

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
	290.166	<p>Adds:</p> <p>“Activities that are routine and administrative, or involve matters that are insignificant, generally are deemed not to be a management responsibility”.</p> <p>Drops explicit reference to “having custody of an audit client’s assets”.</p> <p>To avoid the risk of assuming a management responsibility when providing nonassurance services to an audit client, the firm shall be satisfied that a member of management is responsible for making the significant judgments and decisions that are the proper responsibility of management, evaluating the results of the service and accepting responsibility for the actions to be taken arising from the results of the service. This reduces the risk of the firm inadvertently making any significant judgments or decisions on behalf of management. The risk is further reduced when the firm gives the client the opportunity to make judgments and decisions based on an objective and transparent analysis and presentation of the issues.</p>
-	290.163	Deleted. Now covered in Part A and the specific Topics.
290.167 – 290.170	290.166 – 290.169	Modified introductory paragraphs to “Preparing Accounting Records and Financial Statements”.
290.172 and 290.173	290.171 and 290.172	Extends prohibition on accounting, bookkeeping and payroll to all PIEs.
290.174	290.173	Narrows application of “emergency situations” exception clause regarding above.
290.178	290.178	Modified: “If a firm is requested to perform a valuation to assist an audit client with its tax reporting

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
		obligations or for tax planning purposes and the results of the valuation will not have a direct effect on the financial statements, the provisions included in paragraph 290.191 apply.”
290.180	290.176 – 290.177	Prohibition on performing a valuation for a PIE that is material, separately or in the aggregate, to the financial statements. Drops reference to “and involves a significant degree of subjectivity”.
290.181 – 290.194	290.180	These paragraphs contain new provisions related to threats that are created by certain tax services. The provisions address tax services under four broad headings. The factors which influence whether a threat exists and its significance are described. In the case of PIE audit clients the threats are deemed so significant that a prohibition on certain services results.
290.183	-	Tax return preparation services “do not generally create a threat to independence if management takes responsibility for the returns including any significant judgements made”.
290.184	-	Threats and safeguards approach to tax calculations for the purpose of preparing accounting entries for non-PIEs.
290.185	-	New restriction – a firm shall not prepare tax calculations of tax liabilities (or assets) for the purpose of preparing accounting entries that are material to the financial statements of a PIE.
290.186	-	“Emergency” exception added, similar to bookkeeping.
290.187 – 290.189	-	Threats and safeguards approach to tax planning and other advisory services.
290.190	-	Prohibition on service where the tax advice depends upon a particular accounting treatment

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
		or presentation and there is a reasonable doubt thereon, and effect on the financial statements is material.
290.191	-	Introduces provisions dealing with valuations to assist a client with tax reporting obligations or for tax planning purposes. If the valuation will have a direct effect on the financial statements, the valuation services provisions of 290.175-180 will apply. If no direct effect on financial statements then it would not generally create threats to independence if immaterial or subject to external review. If material and not subject to external review, apply threats and safeguards approach.
290.193	-	Prohibition on acting as an advocate for any audit client before a public tribunal or court in resolution of tax matters that are material to the financial statements.
290.195 – 290.199	290.181 – 290.186 290.199	Enhanced discussion of the nature of internal audit services, threats, examples of services involving management responsibilities and safeguards required. Also references the requirement to evaluate the adequacy of internal audit work in accordance with International Standards on Auditing. When a firm uses the work of an internal audit function, International Standards on Auditing require the performance of procedures to evaluate the adequacy of that work
290.200	-	New prohibition for PIE audit clients: In the case of an audit client that is a public interest entity, a firm shall not provide internal audit services that relate to:

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
		<ul style="list-style-type: none"> (a) A significant part of the internal controls over financial reporting; (b) Financial accounting systems that generate information that is, separately or in the aggregate, significant to the client's accounting records or financial statements on which the firm will express an opinion; or (c) Amounts or disclosures that are, separately or in the aggregate, material to the financial statements on which the firm will express an opinion.
290.201	290.187	Modified introduction to Provision of IT System Services.
290.202	-	Specifies certain IT services not deemed to create a threat, provided the firm does not assume a management responsibility.
290.206	-	<p>New prohibition for PIE audit clients:</p> <p>In the case of an audit client that is a public interest entity, a firm shall not provide services involving the design or implementation of IT systems that (a) form a significant part of the internal control over financial reporting or (b) generate information that is significant to the client's accounting records or financial statements on which the firm will express an opinion.</p>
290.208	290.194	Modified Where a litigation support service involves estimating damages or other amount that affect the financial statements, the valuation services provisions apply. Otherwise, adopt a threats and safeguards approach.
-	290.195	Deleted. Covered by provisions on management responsibilities.

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
290.209 – 290.213	290.196 – 290.202	Modified guidance, but no substantive change.
290.215	-	<p>New prohibition for PIE audit clients:</p> <p>A firm shall not provide the following recruiting services to an audit client that is a public interest entity with respect to a director or officer of the entity or senior management in a position to exert significant influence over the preparation of the client's accounting records or the financial statements on which the firm will express an opinion:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Searching for or seeking out candidates for such positions; and • Undertaking reference checks of prospective candidates for such positions.
290.216 – 290.217, 290.219	290.203 – 290.205	Enhanced discussion of nature of Corporate Finance Services, the threats created, factors to consider and potential safeguards.
290.218	-	Similar new prohibition on corporate finance services to an audit client as 290.190 (where advice depends upon a particular accounting treatment or presentation and there is a reasonable doubt thereon and effect on financial statements is material).
290.222	-	Introduces required safeguards (pre or post issuance reviews) if fees from a PIE audit client and its related entities exceed 15% of the firm's total revenues for two consecutive years or more.
-	290.209	Provisions on pricing deleted.
290.226	-	<p>New prohibition on contingent fees for a non-assurance service to an audit client if:</p> <p>(a) The fee is charged by the firm</p>

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
		<p>expressing the opinion on the financial statements and the fee is material or expected to be material to that firm;</p> <p>(b) The fee is charged by a network firm that participates in a significant part of the audit and the fee is material or expected to be material to that firm; or</p> <p>(c) The outcome of the non-assurance service, and therefore the amount of the fee, is dependent on a future or contemporary judgment related to the audit of a material amount in the financial statements.</p>
290.228	-	<p>Discussion of threats created when/if a member of the audit team is evaluated on <u>or</u> compensated for selling non-assurance services to that audit client.</p>
290.229	-	<p>New requirement:</p> <p>A key audit partner shall not be evaluated on or compensated based on that partner's success in selling non-assurance services to the partner's audit client. This is not intended to prohibit normal profit-sharing arrangements between partners of a firm.</p>
290.500 – 290.514	290.32	<p>Significantly more discussion of the modified independence requirements relating to audit reports that include a restriction on use and distribution. Inter alia:</p> <p>Now apply only to audit of certain special purpose financial statements</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modification cannot be applied to an audit required by law or regulation • 290.508 financial interest provisions apply to the engagement team • Threats/safeguards approach to other members of the audit team, and others

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
		<ul style="list-style-type: none"> • Specifies provisions relating to PIEs, related entities, Network Firms, Financial Interests etc, Employment and non-audit services.
General 291	Not applicable	The provisions in the current Code relating to other assurance engagements have been moved to a separate new Section 291. Many of the changes made to Section 290 have impacted the revised language in Section 291 (eg revised 291.119). These are not detailed. Otherwise, there are no significant changes relating to the independence requirements.
291.21 – 291.27	Not applicable	Enhanced discussion of “restricted use and distribution reports”.
291.29	Not applicable	Enhanced documentation requirements (as per audit).
291.143	Not applicable	Similarly, enhanced discussion of management responsibilities.

SECTION 300 – PART C

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
General	-	<p>The changes to Section 300 are solely as a result of the Drafting Conventions project.</p> <p>Particular attention is drawn to the more numerous changes in paragraphs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 300.6 • 300.7 • 300.10 • 320.6 • 350.4

DEFINITIONS

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
Acceptable level	-	<p>New definition:</p> <p>“A level at which a reasonable and informed third party would be likely to conclude, weighing all the specific facts and circumstances available to the professional accountant at that time, that compliance with the fundamental principles is not compromised.”</p>
Audit client	-	<p>New definition:</p> <p>“An entity in respect of which a firm conducts an audit engagement. When the client is a listed entity, audit client will always include its related entities. When the audit client is not a listed entity, audit client includes those related entities over which the client has direct or indirect control.”</p>
Audit engagement	-	<p>New definition:</p> <p>“A reasonable assurance engagement in which a professional accountant in public practice expresses an opinion whether financial statements are prepared, in all material respects (or give a true and fair view or are presented fairly, in all material respects,), in accordance with an applicable financial reporting framework, such as an engagement conducted in</p>

		accordance with International Standards on Auditing. This includes a Statutory Audit, which is an audit required by legislation or other regulation.”
	Clearly insignificant	Deleted.
Director or officer	Director or officer	“Country” changed to “jurisdiction”.

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
Engagement team	Engagement team	<p>Modified to:</p> <p>“All partners and staff performing the engagement, and any individuals engaged by the firm or a network firm who perform assurance procedures on the engagement. This excludes external experts engaged by the firm or a network firm.”</p>
External expert	-	<p>New definition:</p> <p>“An individual (who is not a partner or a member of the professional staff, including temporary staff, of the firm or a network firm) or organization possessing skills, knowledge and experience in a field other than accounting or auditing, whose work in that field is used to assist the professional accountant in obtaining sufficient appropriate evidence.”</p>
	Financial statement audit client	Deleted.
	Financial statement audit engagement	Deleted.
Financial statements	Financial statements	Modified to:

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
		<p>“A structured representation of historical financial information, including related notes, intended to communicate an entity’s economic resources or obligations at a point in time or the changes therein for a period of time in accordance with a financial reporting framework. The related notes ordinarily comprise a summary of significant accounting policies and other explanatory information. The term can relate to a complete set of financial statements, but it can also refer to a single financial statement, for example, a balance sheet, or a statement of revenues and expenses, and related explanatory notes.”</p>
Financial statements on which the firm will express an opinion	-	<p>New definition:</p> <p>“In the case of a single entity, the financial statements of that entity. In the case of consolidated financial statements, also referred to as group financial statements, the consolidated financial statements.”</p>
Historical financial information		<p>New definition:</p> <p>Information expressed in financial terms in relation to a particular entity, derived primarily from that entity’s accounting system, about economic events occurring in past time periods or about economic conditions or circumstances at points in time in the past.</p>

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
Indirect financial interest		Modified to include “ability to influence investment decisions”.
Key audit partner	-	<p>New definition:</p> <p>“The engagement partner, the individual responsible for the engagement quality control review, and other audit partners, if any, on the engagement team who make key decisions or judgments on significant matters with respect to the audit of the financial statements on which the firm will express an opinion. Depending upon the circumstances and the role of the individuals on the audit, “other audit partners” may include, for example, audit partners responsible for significant subsidiaries or divisions.”</p>
Public interest entity	-	<p>New definition:</p> <p>“(a) listed entity; and</p> <p>(b) An entity (a) defined by regulation or legislation as a public interest entity or (b) for which the audit is required by regulation or legislation to be conducted in compliance with the same independence requirements that apply to the audit of listed entities. Such regulation may be promulgated by any relevant regulator, including an audit regulator.”</p>
Review client	-	New definition:

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
		“An entity in respect of which a firm conducts a review engagement.”
Review engagement	-	<p>New definition:</p> <p>“An assurance engagement, conducted in accordance with International Standards on Review Engagements or equivalent, in which a professional accountant in public practice expresses a conclusion on whether, on the basis of the procedures which do not provide all the evidence that would be required in an audit, anything has come to the accountant’s attention that causes the accountant to believe that the financial statements are not prepared, in all material respects, in accordance with an applicable financial reporting framework.”</p>
Review team		<p>New definition:</p> <p>(a) All members of the engagement team for the review engagement; and</p> <p>(b) All others within a firm who can directly influence the outcome of the review engagement, including:</p> <p>(i) Those who recommend the compensation of, or who provide direct supervisory, management or other oversight of the engagement partner in connection with the performance of the review engagement including those at all successively senior levels above the engagement partner</p>

Revised Section/Ref	Existing Section/Ref	Change
		<p>through to the individual who is the firm's Senior or Managing Partner (Chief Executive or equivalent);</p> <p>(ii) Those who provide consultation regarding technical or industry specific issues, transactions or events for the engagement; and</p> <p>(iii) Those who provide quality control for the engagement, including those who perform the engagement quality control review for the engagement; and</p> <p>(c) All those within a network firm who can directly influence the outcome of the review engagement.</p>
Special purpose financial statements		<p>New definition:</p> <p>Financial statements prepared in accordance with a financial reporting framework designed to meet the financial information needs of specified users.</p>
Those charged with governance		<p>New definition:</p> <p>The persons with responsibility for overseeing the strategic direction of the entity and obligations related to the accountability of the entity. This includes overseeing the financial reporting process.</p>

Bilag 2

<http://web.ifac.org/publications/international-ethics-standards-board-for-accountants/adoption-and-implementation-1#overview-of-independence-re>

Den der hedder High level comparison

Overview Comparison of the Code of Ethics (Revised July 2009) to the Code of Ethics (Revised July 2006)³²⁰

OVERVIEW

This paper outlines the principal changes to the Code of Ethics for Professional Accountants issued by the International Ethics Standards Board for Accountants. The full text of the revised Code can be downloaded free of charge from

CORE CHANGES

(a) Drafting Conventions

New and consistent drafting conventions have been adopted throughout the Code. In particular, the word ‘shall’ has been adopted to “impose a requirement on the professional accountant or firm to comply with the specific provision in which ‘shall’ has been used” unless an exception is permitted (see 100.4). Further, the Code has adopted consistent use of the terms, ‘consider’, ‘evaluate’ and ‘determine’.

(b) Conceptual Framework Approach

There is an enhanced explanation of the ‘conceptual framework approach’ (100.1 – 100.11). This includes a requirement to apply safeguards, when necessary, to eliminate threats or reduce them to an ‘acceptable level’ – previously safeguards had to be considered if a threat was other than ‘clearly insignificant’. As a result, references to ‘clearly insignificant’ have been removed. ‘Acceptable level’ has been defined.

(c) Threats to Compliance with the Fundamental Principles

The Code includes a revised description of the ‘threats’ (100.12), together with modified examples of circumstances which create threats (see 200.3 – 200.8).

(d) Structure

---

³²⁰ This document has been prepared by the IESBA staff to assist people with implementation. It is a non-authoritative document issued for information purposes.

The existing Section 290 (Independence) has been split into two sections:

- Section 290, dealing with audit and review engagements
- Section 291, dealing with other assurance engagements

Section 291 states “This section addresses independence requirements for assurance engagements that are not audit or review engagements. Independence requirements for audit and review engagements are addressed in Section 290. If the assurance client is also an audit or review client, the requirements in Section 290 also apply to the firm, network firms and members of the audit or review team.”

All material relating to the provision of assurance services, other than audit and review engagements, has been moved to Section 291. The explanation of an assurance engagement is now included in Section 291.

(e) Review Engagements

Reviews of financial statements are subject to the same independence requirements as audits of financial statements. The terms “Review engagements” and “Financial Statements” are defined.

KEY REVISIONS TO SECTION 290 (INDEPENDENCE – AUDIT AND REVIEW ENGAGEMENTS)

(a) Public Interest Entities (PIEs)

The Code introduces a new definition of ‘Public Interest Entities’ (290.25). Firms and member bodies are encouraged to consider whether ‘other entities’ should also be treated as Public Interest Entities (290.26).

The revised Code extends certain independence requirements to all Public Interest Entities (see subsection (h) below).

(b) Documentation

The Code introduces additional guidance on what firms are required to document as to their conclusions regarding compliance with independence requirements (290.29).

(c) Client Mergers and Acquisitions

The Code introduces new requirements and application guidance addressing situations where, as a result of a merger or acquisition, an entity becomes a related entity of an audit client (290.33 – 38).

(d) Key Audit Partner

The Code introduces a new term ‘Key Audit Partner’ to whom, notably in the case of Public Interest Entities, certain requirements will apply (see definitions). Firms will need to analyse which partners should be regarded as a Key Audit Partner with respect to an individual audit client.

(e) Management Responsibilities

The Code introduces a new section dealing with ‘Management Responsibilities’. The firm shall not assume a management responsibility for an audit client. The Code contains a description of activities that would, and would not, be generally regarded as a management responsibility (see 290.162 – 166) and requires the firm to be satisfied regarding certain responsibilities that management must accept in order to avoid the risk of the firm assuming a management responsibility when providing non-assurance services to an audit client.

(f) Taxation Services

The Code contains new provisions relating to threats that are created by certain tax services. The provisions address tax services under four broad headings:

- Tax return preparation
- Tax calculations for the purposes of preparing the accounting entries
- Tax planning and other advisory services, and
- Assistance in the resolution of tax disputes

Introduces a prohibition on a service where the effectiveness of tax advice depends upon a particular accounting treatment or presentation and there is a reasonable doubt thereon, and the effect on the financial statements is material.

(g) Corporate Finance Services

Enhanced discussion of nature of Corporate Finance Services, the threats created, factors to consider and potential safeguards.

Introduces a prohibition on a service where the effectiveness of corporate finance advice depends upon a particular accounting treatment or presentation and there is a reasonable doubt thereon, and the effect on the financial statements is material.

(h) Requirements Relating to Public Interest Entities

The Code includes (and extends) certain specific requirements in relation to PIEs. In overview, these are:

Employment – Cooling Off

- A cooling off period must be met before a Key Audit Partner or the firm's Managing Partner (or equivalent) joins an audit client that is a PIE as:
  - a Director or Officer, or
  - an employee in a position to exert significant influence over the preparation of the accounting records or the financial statements
- Cooling off period:
  - Key audit partner: one audit opinion covering a period of not less than 12 months for which the partner was not a member of the audit team
  - Firm's Managing Partner (or equivalent): one year

Audit Partner Rotation

- Key Audit Partner in respect of a public interest entity is required to rotate after seven years
- Shall not be a member of the engagement team or be Key Audit Partner for two years
- In rare cases due to unforeseen circumstances outside the firm's control a KAP may be permitted to stay on the engagement if continuity is especially important to audit quality
- In certain circumstances where a firm has only a few people with necessary knowledge and skill to serve as the KAP and rotation is therefore not an available safeguard, rotation is not required provided:
  - an independent regulator has provided an exemption from partner rotation in such circumstances; and
  - that regulator has provided alternative safeguards, which are applied.

Non-assurance services

- In addition to the provisions on non-assurance services that apply to all audit clients, the following non-assurance services shall not be provided to a public interest entity:
  - **Accounting and bookkeeping services** (except in emergency situations and in the case of immaterial related entities)
  - **Tax calculations** for the purpose of preparing accounting entries that are material to the financial statements (except in emergency situations)
  - **Internal audit services** that relate to:
    - a significant part of the internal controls over financial reporting;
    - financial accounting systems that generate information significant to the client's accounting records or financial statements; or
    - amounts or disclosures that are material to the financial statements
  - **Valuation services** which have a material effect on the financial statements
  - **Design or implementation of IT systems** that form a significant part of the internal control over financial reporting or generate information that is significant to the accounting records or financial statements
  - **Recruiting services** with respect to a director or officer of the entity or individual in a position to exert significant influence over the accounting records or the financial statements that involve:
    - searching for or seeking out candidates for such positions; and
    - undertaking reference checks of prospective candidates for such positions.

(i) Contingent Fees

The Code introduces a new prohibition on contingent fees for a non-audit assurance service to an audit client if certain specified conditions are met (290.226).

(j) Evaluation and Compensation

The Code introduces a requirement that a Key Audit Partner shall not be evaluated on or compensated based on that partner's success in selling non-assurance services to the partner's audit client. This is not intended to prohibit normal profit-sharing arrangements between partners of a firm.

(k) Fees – Relative Size

The Code introduces a new requirement where the total fees from the audit client exceed 15% of the total fees of the firm for two consecutive years:

- the matter must be discussed with audit committee, and one of the following safeguards applied:
  - Pre-issuance review performed by a professional accountant who is not a member of the firm prior to the issuance of the audit opinion on the second year's financial statements; or

- Post-issuance review performed by professional accountant who is not a member of the firm before the issuance of the audit opinion on the third year's financial statements.

(I) Restricted Use and Distribution reports

The Code contains new modified independence requirements relating to certain audit and review reports that include a restriction on use and distribution (290.500 – 514). Similar provisions are included in 291.21-27.

OTHER PARTS OF THE CODE

The other parts of the Code have been amended as a result of the drafting conventions and other changes made to improve clarity of the provisions. There are no major changes of principle.

DEFINITIONS

A number of the definitions have been revised and some new definitions have been included. See the detailed paper for more information.

Bilag 3

<http://web.ifac.org/publications/international-ethics-standards-board-for-accountants/adoption-and-implementation-1#independence>

Overview of Independence Requirements in Code (July 2009)³²¹

This paper provides an overview of independence requirements contained in Section 290 of the Code of Ethics released by the International Ethics Standards Board for Accountants in July 2009 that relate to rotation, cooling off period, provision of non-assurance services, fees and compensation and evaluation policies. The text of the Code can be downloaded free of charge from [Code of Ethics](#).

Public Interest Entities

- Listed entity provisions to be applied to all public interest entities.
- Public interest entities defined as:
  - Listed entities;
  - Entities defined by regulation or legislation as a public interest entity; and
  - Entities for which the audit is required by regulation or legislation to be conducted in compliance with the same independence provisions as apply to listed entities.

Cooling-off Period

- Applies to public interest entities.
- “Cooling-off” period required before Senior or Managing Partner of the firm joins an audit client that is a public interest entity or a Key Audit Partner joins the partner’s public interest entity audit client.
- Key audit partners defined as:
  - Engagement partner;
  - Engagement quality control reviewer; and
  - Other audit partners, if any on the engagement team, who make key decisions or judgments on significant matters with respect to the audit of the financial statements.
- Cooling-off period for Senior or Managing Partner – one year.
- Cooling-off period for key audit partners – one audit opinion covering a period of not less than 12 months for which the partner was not a member of the audit team.
- Cooling-off period required before individual takes on of the following positions:

---

³²¹ This document has been prepared by the IESBA staff to assist people with implementation. It is a non-authoritative document issued for information purposes.

- Director;
- Officer; or
- Employee in a position to exert significant influence over the preparation of the accounting records or financial statements.

Partner Rotation

- Applies to public interest entities.
- Key audit partners – rotate after seven years with time-out period of two years.
- In rare cases, due to unforeseen circumstances outside of the firm's control, may be permitted to stay on the engagement if continuity is especially important to audit quality.
- Rotation not required when:
  - Independent regulator has provided an exemption from partner rotation where firm has only a few people with necessary knowledge and skill to serve as key audit partner; and
  - Independent regulator has provided alternative safeguards

Non-assurance services

Management Functions

- A firm shall not perform management functions for an audit client
- Management functions:
  - Leading and directing an entity, including making significant decisions regarding the acquisition, deployment and control of human, financial, physical and intangible resources
- When providing non-assurance services management responsible for:
  - Making the significant decisions and judgments; and
  - Accepting responsibility for the actions to be taken as the result of the service

Accounting and Bookkeeping Services

- Non-public interest
  - Can provide services related to the preparation of accounting records and financial statements if services are of a routine or mechanical nature
- Public interest
  - Except in emergency situations, shall not provide accounting and bookkeeping services, including payroll services, or prepare financial statements or financial information which forms the basis of the financial statements

Valuation Services

- Non-public interest
  - Cannot provide valuations services that are material and involve significant subjectivity

- Guidance on meaning of significant subjectivity – when the results of the valuation performed by two or more parties not likely to be materially different
- Public interest
  - Cannot provide valuation services if would have a material effect, separately or in the aggregate, on the financial statements

Tax Return Preparation

- Such services do not normally create threats to independence provided management takes responsibility for the returns, including any significant judgments made:
  - The services are typically provided based on facts already in existence or transactions that have already occurred;
  - Analysis and presentation of historical information under existing law;
  - Tax return is subject to whatever review or approval process the tax authority considers is appropriate.

Tax Calculations

- Non-public interest
  - Preparing calculations of current and deferred tax liabilities for the purpose of the preparation of the accounting entries may create a self-review threat. The significance of the threat will depend on:
    - Degree of subjectivity involved in the calculations; and
    - Materiality
- Public interest
  - Except in emergency situations, cannot provide service if for the purpose of preparing accounting entries that are material to the financial statements

Tax Planning and Other Advisory Services

- Self-review threat may be created when advice affects matters reflected in the financial statements. Significance depends on:
  - Degree of subjectivity and materiality
  - Level of tax expertise of client
  - Extent to which advice is supported by law or regulation
  - Whether effectiveness of the advice depends on accounting treatment and there is reasonable doubt as to the appropriateness of the treatment
- Where the effectiveness of tax advice depends on a particular accounting treatment or presentation, and
  - Reasonable doubt as to appropriateness of the related accounting treatment or presentation; and
  - Outcome of tax advice will have a material impact on the financial statements
- Self-review threat would generally be so significant no safeguards could reduce the threat to an acceptable level

Assistance in Resolution of Tax Disputes

- Advocacy threat may be created when firm represents audit client in resolution of a tax dispute once tax authorities have rejected client's argument and are referring the matter for determination in a formal proceeding. Significance depends on:
  - Whether firm has provided tax advice on the matter
  - Materiality
  - Extent to which matter supported by tax law or regulation
  - Role management plays in the resolution of the dispute
- If services involve acting as an advocate for an audit client before a public tribunal or court in the resolution of a tax matter and the amounts are material to the financial statements created would be too significant
- What constitutes a public tribunal or court depends upon how the tax proceedings are heard in the particular jurisdiction

Internal Audit Services

- Non-public interest
  - Shall only provide internal audit services if firm is satisfied that management takes responsibility for the services
  - Shall not assume a management responsibility
  - Performing a significant part of the internal audit activities increases possibility of assuming a management responsibility
- Public interest
  - Shall not provide internal audit services that relate to:
    - A significant part of the internal controls over financial reporting
    - Financial accounting systems that generate information that is, separately or in the aggregate, material to the financial statements
    - Amounts or disclosures that are, separately or in the aggregate, material to the financial statements

Information Technology Services

- Non-public interest
  - Design or implement likely to create too significant a self-review threat unless specified safeguards are applied
- Public interest
  - Shall not provide design or implementation services
- All entities
  - Installation of pre-packaged software *is acceptable provided required customization is insignificant*

Litigation Support Services

- Non-public interest

- Shall not provide services involving estimation of damages if matters are material and involve a significant degree of subjectivity
- Public interest
  - Shall not provide services involving estimation of damages if matters are material

Corporate Finance Services

- Public interest
  - Shall not provide services when
    - Effectiveness of advice depends on a particular accounting treatment
    - Advice is material
    - Reasonable doubt as to appropriateness of accounting treatment

Recruiting Services

- Public interest
  - Shall not provide the following services with respect to a director or officer or senior management in a position to exert significant influence over the preparation of the accounting records or financial statements
    - Search for or seek out candidates
    - Undertake reference checks of prospective candidates

Fees

- Public interest
  - If total fees from an audit client exceed 15% of total fee of the firm for two years
    - Pre-issuance review performed by professional accountant who is not a member of the firm: or
    - Post-issuance review performed by professional accountant who is not a member of the firm

Partner Compensation and Evaluation

- Key audit partners shall not be evaluated on or compensated based on the partner's success in selling non-assurance services to their audit clients
- Compensating or evaluating other members of the audit team for selling non-assurance services may create a threat

HANDBOOK OF THE CODE OF ETHICS FOR PROFESSIONAL ACCOUNTANTS

2010 EDITION

INTERNATIONAL FEDERATION OF ACCOUNTANTS

International Federation of Accountants
545 Fifth Avenue, 14th Floor
New York, New York 10017 USA

This publication was prepared by the International Federation of Accountants (IFAC). Its mission is to serve the public interest, strengthen the worldwide accountancy profession and contribute to the development of strong international economies by establishing and promoting adherence to high quality professional standards, furthering the international convergence of such standards and speaking out on public interest issues where the profession's expertise is most relevant.

This publication may be downloaded free-of-charge from the IFAC website <http://www.ifac.org>. The approved text is published in the English language.

IFAC welcomes any comments you may have regarding this publication. Comments may be sent to the address above or emailed to IESBApubs@ifac.org.

Copyright © April 2010 by the International Federation of Accountants (IFAC). All rights reserved. Permission is granted to make copies of this work provided that such copies are for use in academic classrooms or for personal use and are not sold or disseminated and provided that each copy bears the following credit line: "*Copyright © April 2010 by the International Federation of Accountants (IFAC). All rights reserved. Used with permission of IFAC. Contact permissions@ifac.org for permission to reproduce, store, or transmit this document.*" Otherwise, written permission from IFAC is required to reproduce, store, or transmit, or to make other similar uses of, this document, except as permitted by law. Contact permissions@ifac.org.

ISBN: 978-1-60815-061-8

HANDBOOK OF THE CODE OF ETHICS FOR PROFESSIONAL ACCOUNTANTS

2010 EDITION

Scope of this Handbook

This handbook contains the revised *Code of Ethics for Professional Accountants* (the IESBA Code) issued by the International Ethics Standards Board of Accountants (IESBA). The revised IESBA Code is effective on January 1, 2011 with early adoption permitted.

This handbook, together with the 2010 edition of the *Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services Pronouncements*, replaces the 2009 edition and Part I of the 2008 edition of the Handbook.

How this Handbook is Arranged

The contents of this handbook are arranged by section as follows:

Changes of Substance from the 2008 Edition of the Handbook and Recent Developments	1
The International Federation of Accountants	2
The Code of Ethics for Professional Accountants	5

IFAC encourages and facilitates the reproduction, or translation and reproduction of its publications. Interested parties wishing to reproduce, or translate and reproduce this handbook should contact permissions@ifac.org for the relevant terms and conditions.

CHANGES OF SUBSTANCE FROM PART I OF THE 2008 EDITION OF THE HANDBOOK AND RECENT DEVELOPMENTS

Code of Ethics for Professional Accountants

This handbook contains the revised *Code of Ethics for Professional Accountants* (the IESBA Code) issued by the International Ethics Standards Board of Accountants (IESBA).

This handbook replaces the *Code of Ethics for Professional Accountants* contained in Part I of the 2008 edition of the *Handbook of International Standards on Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements*.

Changes

In July 2009, the IESBA issued a revised IESBA Code clarifying the requirements for all professional accountants and significantly strengthening the independence requirements of all auditors. The revised IESBA Code which is contained in this handbook is effective on January 1, 2011 with early adoption permitted.

Changes to the IESBA Code Issued Subsequent to January 1, 2010 and Exposure Drafts

For information on recent developments and to obtain final pronouncements issued subsequent to January 1, 2010 or outstanding exposure drafts, visit the IESBA's website at <http://www.ifac.org/Ethics/>

THE INTERNATIONAL FEDERATION OF ACCOUNTANTS

The Organization

The International Federation of Accountants (IFAC) is the worldwide organization for the accountancy profession. Founded in 1977, its mission is to serve the public interest by continuing to strengthen the worldwide accountancy profession and contributing to the development of strong international economies by establishing and promoting adherence to high-quality professional standards, furthering the international convergence of such standards, and speaking out on public interest issues where the profession's expertise is most relevant.

IFAC is comprised of 159 members and associates in 124 countries worldwide, representing approximately 2.5 million accountants in public practice, industry and commerce, the public sector, and education. No other accountancy body in the world and few other professional organizations have the broad-based international support that characterizes IFAC.

IFAC's governing bodies, staff and volunteers are committed to the values of integrity, transparency and expertise. IFAC also seeks to reinforce professional accountants' adherence to these values through the *Code of Ethics for Professional Accountants* issued by the International Ethics Standards Board for Accountants.

Visit the IFAC website at <http://www.ifac.org> for further information.

Standard-Setting Initiatives

IFAC has long recognized that a fundamental way to protect the public interest is to develop, promote, and enforce internationally recognized standards as a means of ensuring the credibility of information upon which investors and other stakeholders depend.

The International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB), the International Accounting Education Standards Board (IAESB), the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA), and the International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB) follow a rigorous due process that supports the development of high-quality standards in the public interest in a transparent, efficient, and effective manner. These independent standard-setting boards all have Consultative Advisory Groups, which provide public interest perspectives, and include public members. These boards issue the following pronouncements:

- Code of Ethics for Professional Accountants
- International Standards on Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services
- International Standard on Quality Control
- International Education Standards

- International Public Sector Accounting Standards

The IAASB, IAESB, IESBA and IPSASB are collectively referred to as the Public Interest Activity Committees. The IAASB, IAESB and IESBA are also subject to oversight by the Public Interest Oversight Board. See <http://www.ipiob.org/> for more information.

The Compliance Advisory Panel (CAP) oversees IFAC's member body compliance program which requires IFAC members and associates to demonstrate how they have used best endeavors to implement the standards issued by IFAC and the International Accounting Standards Board. Member bodies' obligations are set out the IFAC's Statements of Membership Obligations. See <http://www.ifac.org/complianceprogram> for more information.

Other Initiatives

IFAC develops benchmark guidance and promotes the sharing of resources to serve professional accountants in business. It has also established groups to address issues pertaining to small and medium practices (SMPs) and entities (SMEs) and developing nations, all of which play a critical role in the global economy.

- Professional Accountants in Business Committee

The committee develops good practice guidance and other resources, and facilitates the exchange of knowledge among its member bodies. These address a wide range of professional issues, encourage high-quality performance by professional accountants in business, and build public awareness and understanding of the roles these individuals play in their organizations. See <http://www.ifac.org/paib> for more information.

- Small and Medium Practices Committee

The committee provides direct input from an SMP/SME perspective into the work of international standard setters to shape their work agenda and ensuring standards produced are applicable to SMPs and SMEs. The committee also issues practical support for SMPs such as implementation guides and web-based resources on topics such as efficient implementation of international standards and proficient practice management. The committee engages in outreach activities such as the annual SMP forum, to keep abreast of emerging issues and to facilitate timely respond to its constituents' needs. See <http://www.ifac.org/smp> for more information.

- Developing Nations Committee

The committee supports the development of the accountancy profession internationally by representing and addressing the interests of developing nations and by providing guidance in relevant areas. The committee also seeks resources and development assistance from the donor community and IFAC members on behalf of developing nations. Further, the committee engages in outreach activities

such as its annual forums. See <http://www.ifac.org/developingnations> for more information.

- Transnational Auditors Committee

The committee is dedicated to representing and meeting the needs of the members of the Forum of Firms (FoF). The membership of the FoF is made up of international firms that perform audits of financial statements that are or may be used across national borders are represented in IFAC through the Forum of Firms. The firms' commitment to the membership obligations of the FoF contributes to raising the standards of the international practice of auditing, thus serving the public interest. See <http://www.ifac.org/transnationalauditors/> for more information.

Other Resources

IFAC has a wide range of publications and resource materials. Available handbooks are as follows:

- *Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements*
- *Handbook of International Education Pronouncements*
- *Handbook of the Code of Ethics for Professional Accountants*
- *Handbook of International Public Sector Accounting Pronouncements*

IFAC also publishes adoption and implementation support materials, exposure drafts, consultation papers, newsletters, and eNews. The majority of these publications are made available in electronic format on the IFAC website for download free-of-charge. Printed copies of the handbooks are also available for purchase. See <http://web.ifac.org/publications> for more information.

Copyright and Translation

IFAC's policy with regard to copyright of its publications is outlined in its Policy Statement, *Policy for Reproducing, or Translating and Reproducing, Publications Issued by the International Federation of Accountants*.

IFAC recognizes that it is important that preparers and users of financial statements, auditors, regulators, lawyers, academia, students, and other interested groups in non-English speaking countries have access to its standards in their native language. IFAC's policy with regard to translation and reproduction of its international standards (in final form) is outlined in its Policy Statement, *Policy for Translating and Reproducing Standards Issued by the International Federation of Accountants*.

See <http://www.ifac.org/translations> for more information.

July 2009

Basis for Conclusions: Code of Ethics for Professional Accountants

---

*Prepared by the Staff of the International Ethics
Standards Board for Accountants*

**International Federation
of Accountants**

BASIS FOR CONCLUSIONS

CODE OF ETHICS FOR PROFESSIONAL ACCOUNTANTS

This Basis for Conclusions has been prepared by staff of the International Ethics Standards Board for Accountants (“IESBA”). It relates to, but does not form part of, the Code of Ethics for Professional Accountants (“the Code”), which was revised by the IESBA and approved in April 2009.

Background

1. Following the issuance of exposure drafts in December 2006 and July 2007 proposing revisions to the independence provisions of Sections 290 and 291 of the Code (see www.ifac.org for the Bases of Conclusions for those projects), in July 2008, the IESBA issued an exposure draft proposing revisions to improve the drafting conventions of the Code (the drafting conventions project). The exposure draft requested comments only on the proposed changes to the Code that were the result of the drafting conventions project. The IESBA received a number of comments on the exposure draft that were outside of the scope of the drafting conventions project. The IESBA did not consider these comments as part of this project. It will consider those comments, as appropriate, in future projects.
2. Comments on the exposure draft were due on October 15, 2008. The IESBA received 47 comment letters from a variety of respondents, including regulators, IFAC member bodies, and firms. As a result of these comments, the IESBA made a number of changes and clarifications to its proposals.

Wording to Indicate Requirements

3. The exposure draft proposed that requirements in the Code be identified by the use of the word “shall.” The IESBA was of the view that this would clarify the requirements and bring the language in the Code closer to that adopted by the International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) as part of its clarity project.
4. A majority of respondents supported the proposal. Some respondents, while expressing support for the approach, pointed out that there were still some instances in the Code where a requirement was not identified by the use of the word “shall.” For example, the respondents noted that in some instances the Code stated that an accountant “is required” to perform a certain action as opposed to stating that the accountant “shall” perform the action. The respondents recommended that “shall” be used consistently throughout the Code. The IESBA agreed and made some revisions so that all requirements are identified in the revised Code by the use of the word “shall.”
5. Some respondents expressed concern that this proposed change gave the impression that the Code is moving further away from a principles-based Code and closer to a rules-based Code. The IESBA understands this potential perception but notes that the existing Code is a combination of principles and rules that were developed to assist professional accountants in meeting the objectives of the principles. The IESBA is of the view that the

change to “shall” more clearly identifies what were intended to be requirements in the Code to begin with. The IESBA recognizes that the explanation of the term “shall” (the term “imposes a requirement on the professional accountant or firm to comply with the specific provision in which ‘shall’ has been used”) clarifies the absolute restrictions or prohibitions in the Code, resulting in a Code that is more robust and capable of more consistent application. Furthermore, the IESBA believes that there is no conflict between a principles-based approach and absolute restrictions or prohibitions that derive from application of the principles.

Structure of the Code

6. The IESBA considered the outcome of the IAASB’s clarity project in determining proposed drafting convention changes to the Code. Under the IAASB’s clarity project, each International Standard on Auditing (ISA) states the objective to be achieved in relation to the subject matter of the ISA. In addition, each ISA specifies the requirements designed to achieve the stated objective and contains separate application material that provides further explanation and guidance to promote proper application of the standards. The IESBA considered the feasibility of applying this approach to the Code. The IESBA was of the view that because the structure of the Code is very different from the structure of the ISAs, presenting the objective to be achieved, the requirements designed to achieve that objective, and the application material, as in the ISAs, would not improve the clarity of the Code.
7. A majority of respondents supported retaining the existing structure. Those respondents noted that, while the structure adopted by the IAASB suits standards that deal with procedures, such a structure would not suit a principles-based Code that addresses, primarily, professional behavior. In addition, the respondents noted that such an approach would likely lengthen the Code and could make it more difficult to apply. A minority of respondents disagreed, being of the view that a revised structure would make the requirements clearer and would make the Code more readable and facilitate convergence. The IESBA considered the comments and was not persuaded that the suggested alternative approach would result in a Code that was clearer in all cases. In addition, the IESBA was of the view that certain aspects of the proposed change in structure could be seen as weakening the Code.

Exception Clause

8. The exposure draft contained a proposed “exception” clause that provided that in exceptional and unforeseen circumstances that were outside the control of the professional accountant, the firm or employing organization, and the client, the professional accountant may judge it necessary to depart temporarily from a specific requirement in the Code. The exposure draft provided that such a departure would be acceptable only if several specified conditions were met, including the professional accountant discussing the matter with those charged with governance and documenting the results of that discussion, disclosing the reasons for the departure to the users of the

output of the accountant's professional services, and complying with the requirements of the Code at the earliest date that compliance can be achieved.

9. A majority of respondents supported the inclusion of the provision permitting an exception, noting that there could be circumstances where compliance with a requirement would not serve the public interest. It was also noted that it was not possible to anticipate all circumstances that could be faced by professional accountants. A significant minority disagreed with the inclusion of the exception clause, expressing the view that it would weaken the Code and undermine its requirements. Some respondents also expressed the view that an exception clause might be abused.
10. Many of the respondents who supported the inclusion of the provision commented on the conditions to be met if a departure was to be acceptable. The comments included:
  - It was not necessary for the circumstances to be unforeseen.
  - The requirement that the circumstances be outside of the control of all relevant parties would effectively limit the use of the paragraph to only catastrophic events.
  - Requiring disclosure to the users of the output of the professional services would not necessarily be in the public interest and, in the case of an audit engagement, would undermine the credibility of the audit report.
  - The provision seemed to relate to independence matters as opposed to the entire Code and, as such, it should be moved to the sections addressing independence.
  - If the applicable regulator or member body has an established process for accountants to discuss conclusions reached, a discussion with them should be mandatory.
11. In the exposure draft, the IESBA asked that respondents who believed the Code should not contain a provision that permits an exception explain how the types of exceptional and unforeseen circumstances covered by the provision would be dealt with. Responses included:
  - The relevant regulatory authority should apply judgment and address exceptional situations based on the facts and circumstances surrounding the situation;
  - There is adequate guidance in Part A of the Code (paragraphs 100.1-100.10 and paragraphs 100.12 to 100.23 of the ED), making the proposed exception clause unnecessary;
  - There should be a transition period for problematic situations involving non-audit services for new clients or for entities acquired by existing audit clients.
12. The IESBA also asked respondents whether there were other circumstances where a departure from a requirement would be acceptable. The majority of respondents that answered this question indicated that the Code should address audit client mergers and acquisitions.
13. In evaluating the exposure draft comments and redeliberating this matter, the IESBA considered three categories of exceptions:

- Catastrophic events, such as natural disaster;
  - Mergers and acquisitions; and
  - Other situations.
14. *Catastrophic events* – The IESBA noted that the Code was not written for such circumstances, and it considered actions that regulators and member bodies had taken in the past when there had been a catastrophic event – for example, when books and records of numerous companies had been destroyed as a result of a terrorist act, the relevant regulator and member body allowed audit firms to assist their audit clients in recreating the destroyed data. In doing so, the audit firms provided services that are normally prohibited, but they were permitted to do so because the services were necessary to enable their clients to prepare their financial statements under an extraordinary circumstance, and it was in the public interest for the audit firms to assist in that effort. The IESBA believes that if similar catastrophic events were to occur in the future, regulators and member bodies would again take appropriate action to enable firms to provide needed services that are in the public interest, and the IESBA believes that result would be reasonable under such circumstance. For these reasons, the IESBA concluded that the Code should not contain an exception clause for these situations.
15. *Mergers and acquisitions* – The IESBA recognized that a client merger or acquisition can create independence issues for the firm because such transactions are outside the control of the firm and often thrust upon the firm the unexpected need to be independent of one or more related entities of the audit client, sometimes within a very short period of time. Accordingly, the IESBA agreed with the substantial number of respondents that indicated the Code should address such matters.
16. *Other situations* – With respect to the need for an exception clause for other situations (other than catastrophic events and acquisitions and mergers), the IESBA was of the view that the examples cited in support of such a clause were not compelling and thus it was unclear how a general exception clause would be used. The IESBA was also concerned that such an exception clause could be subject to wide interpretation and potential abuse. For these reasons, the IESBA concluded that the Code should not contain an exception clause for these other situations.
17. While the IESBA was of the view that the Code should not contain an exception clause for catastrophic events or other situations in which application of a provision of the Code would result in a disproportionate outcome or an outcome that may not be in the public interest, the IESBA recognized that, in such situations, it would often be useful for the professional accountant to discuss the matter with a member body or with the relevant regulator. Therefore, the revised Code, in paragraph 100.11, contains a provision to enable that discussion. That provision recommends that the professional accountant consult the member body or relevant regulator upon encountering an unusual circumstance in which the application of a specific requirement of the Code would result in a disproportionate outcome or an outcome that may not be in the public interest. The IESBA believes that this enabling provision can be helpful to member bodies and regulators who, without such a provision, may be unwilling to engage in a discussion with the professional accountant in

such circumstances because it would involve discussing the application of another body's Code, rather than the member body's or regulator's code or rules.

Mergers and Acquisitions

18. The Code requires the firm and network firms to be independent of the audit client. In the case of an audit client that is a listed entity, independence from all of the audit client's related entities is required. In the case of an audit client that is not a listed entity, independence is required from related entities over which the client has direct or indirect control. The IESBA considered the process of identifying and becoming independent of a new related entity. When the firm becomes aware that the audit client is involved with a merger or acquisition, the firm needs to:
  - Identify the entities that will become related entities of the audit client;
  - Identify any interests or relationships the firm or a network firm has with the new related entities that create independence issues; and
  - Terminate the interests or relationships that are not permitted under the Code and, when the interest or relationship is permitted with safeguards, apply safeguards to eliminate the threats or reduce them to an acceptable level.
19. The types of interests and relationships that can require attention as a result of a client merger or acquisition can include any of the interests and relationships covered by the Code. The revised Code, therefore, states that when, as a result of a merger or acquisition, an entity becomes a related entity of an audit client, the firm shall identify and evaluate previous and current interests and relationships with the related entity that, taking into account available safeguards, could affect its independence and therefore its ability to continue the audit engagement after the effective date of the merger or acquisition. The IESBA believes that it is necessary for the firm to identify both current and previous interests and relationships that could affect its independence, because a previous service provided to the new related entity could create a threat to the firm's independence.
20. The revised Code requires that after the firm identifies the interests or relationships, it take steps necessary to terminate, by the effective date of the merger or acquisition, any current interests or relationships that are not permitted under the Code. Based on feedback received from professional accountants in public practice who assist their firms in complying with the independence requirements of the Code, the IESBA understands that many of the interests and relationships can be safeguarded or terminated without much difficulty. For example, financial interests in the related entity are generally disposable if a ready market exists for the entity's shares.
21. The IESBA recognized, however, that terminating some interests or relationships before the related entity has been able to make alternative arrangements may have broader implications for the entity and those who benefit from the interest or relationship. For example, if a firm is providing a payroll service to the related entity that includes the calculation and remittance of payroll taxes to the government, terminating that service before the entity has engaged a new payroll service provider could adversely affect the

timing of the entity's remittances of payroll taxes and, thus, the timing of receipt of tax revenues by the government. Similarly, if a firm is providing software support to customers of the related entity, terminating that relationship before the entity has engaged a new support provider could adversely affect thousands of third-party users of the software. Therefore, if such a current interest or relationship cannot reasonably be terminated by the effective date of the merger or acquisition, the firm shall evaluate the threat that is created by such interest or relationship. By using the phrase "cannot reasonably be terminated," the IESBA contemplates that all reasonable efforts will be made by the firm and the client to terminate the interest or relationship by the effective date of the merger or acquisition. Although judgment would apply in determining whether an interest or relationship can reasonably be terminated, a termination that is delayed merely because it would be inconvenient for the client or the firm to terminate the interest or relationship would not be an interest or relationship that "cannot reasonably be terminated."

22. The revised Code requires the firm to discuss with those charged with governance the reasons why the interest or relationship cannot reasonably be terminated by the effective date of the merger or acquisition and the evaluation of the significance of the threat that is created by the interest or relationship. If those charged with governance request the firm to continue as its auditor the revised Code indicates the firm shall do so only if:
  - the interest or relationship will be terminated as soon as reasonably possible and in all cases within six months of the effective date of the merger or acquisition;
  - any individual who has such an interest or relationship, including one that has arisen through performing a non-assurance service that would not be permitted under this section, will not be a member of the engagement team for the audit or the individual responsible for the engagement quality control review (clean engagement team); and
  - appropriate transitional measures will be applied, as necessary, and discussed with those charged with governance.
23. The IESBA considers six months to be a reasonable period of time that will allow most interests and relationships to be terminated if it is not reasonable to terminate them before the effective date of the merger or acquisition. When combining this limited period of time with the application of appropriate transitional measures during that period, the IESBA believes a balance is achieved between (a) the need for the firm to comply with the independence requirements of the Code as soon as possible and the importance of doing so to protect the public interest, and (b) the benefits of avoiding needless market disruption, which can be caused by a forced and unplanned change of auditors at the effective date of the acquisition.
24. The IESBA is of the view that the members of the engagement team and the individual responsible for the engagement quality control review should be free of any interests or relationships that could affect their independence and objectivity during the conduct of the audit engagement.

25. The IESBA is of the view that during the period between the effective date and the termination of the interest or relationship, transitional measures should be applied as determined to be appropriate in the circumstance. The revised Code provides the following examples of transitional measures:

- Having a professional accountant review the audit or non-assurance work as appropriate.
- Having a professional accountant, who is not a member of the firm expressing the opinion on the financial statements, perform a review that is equivalent to an engagement quality control review.
- Engaging another firm to evaluate the results of the non-assurance service or having another firm re-perform the non-assurance service to the extent necessary to enable it to take responsibility for the service.

The IESBA recognizes that these transitional measures are described as safeguards in other parts of the Code. The IESBA concluded that the measures should not be called safeguards in these circumstances because “safeguards” are generally recommended when an interest or relationship is otherwise permissible under the Code and safeguards can be effective on an ongoing basis and thus applied year after year. That is not the case for the transitional measures described above. While the transitional measures may serve a purpose similar to that of safeguards, by eliminating threats or reducing them to an acceptable level depending on the interest or relationship, the transitional measures cannot be applied on an ongoing basis and the interest or relationship for which they may be applied will not otherwise be permissible under the Code.

26. The IESBA considered whether discussion with a regulator should be required. The IESBA noted that in some instances the accommodation may be for a very short period of time or might relate to a relatively minor matter. Further, if the firm and the client are working toward resolution of an interest or relationship as soon as possible with the understanding that the interest or relationship cannot extend beyond six months after the effective date, there is a “clean” engagement team, and transitional measures are applied as necessary under the circumstances, the IESBA concluded that it would not be necessary to require firms to discuss the matter with regulators.

27. In some cases, the firm may have completed a significant amount of work on the audit prior to the effective date of the merger or acquisition and may be able to complete the remaining audit procedures within a short period of time after the effective date. The revised Code provides for such circumstances and states that if those charged with governance request the firm to complete the audit while continuing with an interest or relationship that could affect its independence, the firm shall only do so if:

- The firm has evaluated the significance of the threat created by such interest or relationship and discussed the evaluation with those charged with governance;
- Any individual who has such an interest or relationship, including one that has arisen through performing a non-assurance service that would not be permitted

under this section, will not be a member of the engagement team for the audit or the individual responsible for the engagement quality control review;

- Appropriate transitional measures will be applied, as necessary, and discussed with those charged with governance; and
- The firm ceases to be the auditor of the entity no later than the issuance of the audit report.

The IESBA believes that such an approach is an appropriate solution to the situation in which the firm is going to resign as auditor shortly after the effective date of the merger or acquisition, once it issues its audit report.

28. The revised Code also provides that when addressing previous and current interests and relationships with the new related entity that could affect independence, the firm shall determine whether, even if all the requirements could be met, the interests and relationships create threats that would remain so significant that its objectivity would be compromised and, if so, the firm shall cease to be the auditor of the entity. The IESBA is of the view that the threats created by some interests or relationships might be so significant that it is not possible for the firm to continue as auditor of the entity after the effective date of the merger or acquisition, despite the fact that those charged with governance are comfortable with the firm's analysis and conclusions, the firm's use of a clean engagement team, and the application of any transitional measures. The IESBA, therefore, concluded that the firm should make this determination even if all of the requirements set out in the mergers and acquisitions provision could be met.
29. The revised Code also requires the professional accountant to document any identified interests or relationships that affect independence that will not be terminated by the effective date of the merger or acquisition and the reasons why they will not be terminated, the transitional measures applied, the results of the discussion with those charged with governance, and the rationale as to why the previous and current interests and relationships do not create threats that would remain so significant that objectivity would be compromised. Although paragraph 290.29 contains a documentation requirement that would apply in these situations, the IESBA concluded that it is important to be explicit about the documentation that is required in merger and acquisition situations given that under certain conditions the related provisions would provide a limited period of time after the effective date of the merger or acquisition for firms to become compliant with the independence requirements of the Code.

Threats

30. The Code identifies five categories of threats to compliance with the fundamental principles. The exposure draft proposed a revised description of a threat and revised descriptions of each category of threat. Respondents to the exposure draft implicitly or explicitly agreed with the proposed changes.

Clearly Insignificant

31. The exposure draft proposed eliminating the reference to “clearly insignificant” in the description of the application of the conceptual framework in favor of “acceptable level.” The exposure draft also provided a definition of an acceptable level as one “at which a reasonable and informed third party would be likely to conclude, weighing all the specific facts and circumstances available to the professional accountant at that time, that compliance with the fundamental principles is not compromised.” Respondents were supportive of the proposed change agreeing that it is a more efficient and effective way of applying the threats and safeguards analysis set out in the conceptual framework and eliminates uncertainty about the interplay between the terms “clearly insignificant” and “acceptable level.”

Documentation

32. The exposure draft also proposed changes to the documentation requirements and called for documentation of identified threats that require the application of safeguards. The accountant would be required to document the nature of those threats and the safeguards applied to eliminate the threats or reduce them to an acceptable level. A majority of the respondents were supportive of the proposed change, but a minority was of the view that the documentation requirement should be strengthened. Those respondents noted that there is a large degree of judgment required when assessing whether a threat is at an acceptable level and documentation should, therefore, also capture those situations. The IESBA concluded that it was important to document those threats that were “at the margin;” that is, threats that were determined to be at an acceptable level but were close to the line and required significant analysis to reach a conclusion that safeguards would not need to be applied. The revised Code, therefore, contains the following additional requirement:

When a threat required significant analysis to determine whether safeguards were necessary and the professional accountant concluded that they were not because the threat was already at an acceptable level, the professional accountant shall document the nature of the threat and the rationale for the conclusion.

Other Changes

33. The Code previously stated that Parts B and C of the Code include “examples that are intended to illustrate how the conceptual framework is to be applied.” The use of the word “examples” led some to question whether accountants are required to follow the guidance in those examples. The exposure draft therefore proposed a change to clarify that accountants are required to follow the guidance in those examples by removing the word “examples.” The exposure draft (paragraph 100.12) stated:

Parts B and C of this Code describe how the conceptual framework is to be applied. Parts B and C do not describe all the circumstances that could be experienced by a professional accountant that create or may create threats to

compliance with the fundamental principles. Therefore, in any situation not explicitly addressed by Parts B or C, the professional accountant shall apply the framework when evaluating the specific facts and circumstances.

34. Some respondents, however, expressed concern that the proposed change could be interpreted by some as meaning the professional accountant should only apply the conceptual framework approach in those circumstances where a specific situation is not addressed by the Code. This was not the intention of the IESBA and, therefore, the paragraph has been deleted in the revised Code.
35. The exposure draft (paragraph 140.4) stated that a “professional accountant shall be aware of the need to maintain confidentiality of information within a firm or employing organization.” Some respondents indicated that the requirement should be to maintain confidentiality as opposed to being aware of the need to maintain it. The IESBA agreed with this view and the revised Code, therefore, contains this requirement.
36. One respondent pointed out that the exposure draft did not use consistent language in discussing the possible implications of an inadvertent violation of a provision of the Code. In some cases, the exposure draft stated that a matter “is not deemed to compromise,” in another case it stated a matter “may not be deemed to compromise,” and in another case it “generally would not be deemed” to compromise. The respondent expressed the view that the treatment should be consistent and suggested that it would be clearer if “not” were attached to the verb “compromise” as opposed to the verb “deem.” The ISEBA agreed and the revised Code, when discussing inadvertent violations, now states that the matter will be “deemed not to compromise.”
37. The exposure draft (paragraph 290.33) refers to “appropriate quality control policies and procedures.” Recognizing that International Standards on Quality Control provide the benchmark for such matters, the revised Code refers to “appropriate quality control policies and procedures, equivalent to those required by International Standards on Quality Control.”
38. The exposure draft proposed changes to the Code consistent with the following principles of drafting:
  - “Consider” will be used where the accountant is required to think about several matters;
  - “Evaluate” will be used when the accountant has to assess and weigh the significance of a matter; and
  - “Determine” will be used when the accountant has to conclude and make a decision.The IESBA noted that these conventions are consistent with the definitions of those words found in standard dictionaries. The majority of respondents did not comment on this proposed change.
39. The IESBA made a number of editorial changes to the definitions in the Code to bring them in line with the definitions used in the ISAs.

Effective Date

40. The exposure draft proposed that the revised Code be effective on December 15, 2010, subject to certain transitional provisions, with earlier adoption encouraged. The transitional provisions addressed new requirements for partner rotation, public interest entities, and the provision of non-assurance services that were decided upon by the IESBA in its earlier project to reconsider the independence requirements of the Code.
41. Some respondents, while agreeing with the proposed effective date, expressed the view that it was ambitious and were concerned that an encouragement to early adopt would create added pressure on some firms and member bodies to accelerate their adoption of the new Code. The IESBA recognized that some firms and member bodies may need the full 18 months to effect an orderly implementation of the changes. The revised Code, therefore, contains the more neutral statement that early adoption is permitted, thus avoiding any implication that a hurried approach is desired.
42. A majority of respondents supported the proposed point in time effective date, stating that this would make the effective date provisions easier to apply and understand. A minority of respondents expressed the view that the effective date for the sections addressing independence matters should be linked to the period covered by the assurance report. These respondents were of the view that the independence provisions should be consistent throughout the period of a single assurance engagement. The IESBA considered the comments and agreed that a point in time effective date was preferable, subject to the related matters referred to below.
43. One respondent stated that because the proposed point in time effective date was so close to the calendar year end, it would be clearer, and easier, for all parties to implement if the effective date were January 1, 2011. The IESBA agreed and the revised Code, therefore, has an effective date of January 1, 2011.
44. Some respondents commented that the point in time effective date might pose unique difficulties for the revised partner rotation requirements affecting new key audit partners and public interest entity audit client. For example, when read literally a December 15, 2011 effective date (reflecting a one-year delayed effective date as proposed in the exposure draft) could have been interpreted as requiring an individual to rotate on December 14, 2011, which could be in the middle of the year-end audit engagement for an audit client with a calendar year-end. The IESBA agreed that this is not the intent and the transitional provision for partner rotation in the revised Code has therefore been linked to the client's year-end, requiring rotation of new key audit partners for fiscal years beginning on or after December 15, 2011. This will enable the partner to complete work, for example, on the calendar year 2011 audit in 2012 prior to rotating off the audit engagement.
45. One respondent expressed the view that transitional provisions should be explicit that a "fresh start" approach is to be adopted for the requirements related to relative size of fees. The IESBA agreed, noting that without such a fresh-start, the change would be applied retrospectively. The IESBA determined that this transitional provision should also be linked to the audit client's fiscal period. The revised Code, therefore states that these

BASIS FOR CONCLUSIONS
CODE OF ETHICS FOR PROFESSIONAL ACCOUNTANTS

requirements are effective for audits of financial statements for fiscal periods beginning on or after December 15, 2010. Under this approach, assuming the client had a December 31 year end, a pre- or post-issuance review would be required if the total fees from a public interest entity audit client exceed 15% of the firms total fees for the years 2011 and 2012 and accordingly, the review would be conducted with respect to the 2012 audit.

46. In its review of the transitional provisions, the IESBA considered whether a transitional provision was necessary for the new requirement prohibiting a key audit partner from being evaluated on or compensated based on the partner's success in selling non-assurance services to his or her audit client. The IESBA recognized that firms may need to change their partnership agreements to comply with the new requirements. The revised Code, therefore, contains a transitional provision for these requirements under which firms will have an additional year in which to accomplish any necessary policy change so that evaluations after January 1, 2012 are in compliance with the provisions of the Code. Additionally, under the transitional provision, compensation paid after January 1, 2012, by reference to performance evaluations covering any period prior to January 1, 2012 would be permitted.
47. A majority of respondents were supportive of the transitional provisions for the new requirements relating to public interest entities and the provision of non-assurance services. The revised Code, therefore, includes the transitional provisions that were exposed for comment.

Bilag 6

http://www.reyhl.com/peer_review/materiality.html#definition_US_GAAP

Definitions and Application

Materiality Definition - U.S. Generally Accepted Accounting Principles:

Materiality is defined in the glossary of Financial Accounting Standards Board (FASB) [Statement of Financial Accounting Concepts](#) No. 2, *Qualitative Characteristics of Accounting Information* as:

"...the magnitude of an omission or misstatement of accounting information that, in the light of surrounding circumstances, makes it probable that the judgment of a reasonable person relying on the information would have been changed or influenced by the omission or misstatement."

Materiality - Securities and Exchange Commission:

The SEC references the above U.S. GAAP definition of materiality in its [Codification of Staff Accounting Bulletins](#). The materiality section of the codification points out that this definition:

is in substance identical to the formulation used by the courts in interpreting the federal securities laws. The Supreme Court has held that a fact is material if there is -

a substantial likelihood that the...fact would have been viewed by the reasonable investor as having significantly altered the "total mix" of information made available.

The SEC discussion of materiality addresses the issue of quantifying materiality and references the use of benchmarks

Materiality Definition - International Accounting Standards:

Materiality is defined in the glossary of the [International Accounting Standards Board's](#) "Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements" as:

Materiality—Information is material if its omission or misstatement could influence the economic decisions of users taken on the basis of the financial statements. Materiality depends on the size of the item or error judged in the particular circumstances of its omission or misstatement. Thus, materiality provides a threshold or cutoff point rather than being a primary qualitative characteristic which information must have if it is to be useful.

[Top of page](#)

Current Auditing Standards and Presumptions

The primary discussion of materiality is contained within American Institute of CPAs (AICPA) Statement on Auditing Standards (SAS) No. 47, *Audit Risk and Materiality in Conducting an Audit*. That standard and subsequent amendments are incorporated into AICPA Professional Standards section AU §312 which premises the discussion of materiality in audits with two concepts:

- "The concept of materiality recognizes that some matters, either individually or in the aggregate, are important for fair presentation of financial statements in conformity with generally accepted accounting principles, while other matters are not important." (AU section 312.03)
- "In planning the audit, the auditor is concerned with matters that could be material to the financial statements. The auditor has no responsibility to plan and perform the audit to obtain reasonable assurance that misstatements, whether caused by errors or fraud, that are not material to the financial statements are detected." (AU section 312.05)

The standard explains that materiality is not a constant. It varies between two entities of different size and nature. It also can vary for the same entity from year to year. Although SAS No. 47 does not establish a requirement to document the auditor's consideration of materiality; however, SAS No. 107 (discussed below) does require auditors to document materiality of the financial statements taken as a whole.

New Auditing Standard SAS No. 107

Statement on Auditing Standards, *Audit Risk and Materiality in Conducting and Audit* (SAS No.107), will replace SAS No. 47 and includes the following updated guidance with respect to materiality in the context of an audit :

"The auditor's consideration of materiality is a matter of professional judgment and is influenced by the auditor's perception of the needs of users of financial statements. The perceived needs of users are recognized in the discussion of materiality in Financial Accounting Standards Board Statement of Financial Accounting Concepts No. 2, *Qualitative Characteristics of Accounting Information*, which defines materiality as "the magnitude of an omission or misstatement of accounting information that, in the light of surrounding circumstances, makes it probable that the judgment of a reasonable person relying on the information would have been changed or influenced by the omission or misstatement." That discussion recognizes that materiality judgments are made in light of surrounding circumstances and necessarily involve both quantitative and qualitative considerations.

User Perspective: SAS No. 107 also emphasizes that an auditor's judgment "as to matters that are material to users of financial statements is based on consideration of the needs of users as a group; the auditor does not consider the possible effect of misstatements on specific individual users, whose needs may vary widely." SAS No. 107 goes on to state that:

"The evaluation of whether a misstatement could influence economic decisions of users, and therefore be material, involves consideration of the characteristics of those users. Users are assumed to:

- a. Have an appropriate knowledge of business and economic activities and accounting and a willingness to study the information in the financial statements with an appropriate diligence;
- b. Understand that financial statements are prepared and audited to levels of materiality;
- c. Recognize the uncertainties inherent in the measurement of amounts based on the use of estimates, judgment, and the consideration of future events; and
- d. Make appropriate economic decisions on the basis of the information in the financial statements.

The determination of materiality, therefore, takes into account how users with such characteristics could reasonably be expected to be influenced in making economic decisions."

Benchmarks. SAS No. 107 does not quantify levels of materiality, but offers the following guidance with respect to benchmarks:

"Examples of benchmarks that might be appropriate, depending on the nature and circumstances of the entity, include total revenues, gross profit, and other categories of reported income, such as profit before tax from continuing operations. Profit before tax from continuing operations may be a suitable benchmark for profit-oriented entities but may not be an appropriate benchmark for the determination of materiality when, for example, the entity's earnings are volatile, when the entity is a not-for-profit entity, or when it is an owner-managed business where the owner takes much of the pretax income out of the business in the form of remuneration. For asset-based entities (for example, an investment fund) an appropriate benchmark might be net assets. Other entities (for example, banks, insurance companies) might use other benchmarks."

This standard was issued in 2006 and is effective for audits of periods beginning on or after December 15, 2006. Earlier application is permitted.

[Top of page](#)

Application of Materiality to Audits

Section AU 312.10 states that:

"...consideration of materiality is a matter of professional judgment and is influenced by [the auditor's] perception of the needs of a reasonable person who will rely on the financial statements."

Section AU 312.10 explains the perceived needs of a reasonable user by quoting Financial Accounting Standards Board (FASB) Statement of Financial Accounting Concepts No. 2, *Qualitative Characteristics of Accounting Information*. That concepts statement defines materiality as:

"...the magnitude of an omission or misstatement of accounting information that, in the light of surrounding circumstances, makes it probable that the judgment of a reasonable person relying on the information would have been changed or influenced by the omission or misstatement."

Section AU 312.10 also observes a recognition in FASB Concepts Statement No. 2 that materiality judgments are made in light of surrounding circumstances and necessarily involve both quantitative and qualitative considerations. As mentioned in the preceding section, SAS No. 107 assumes materiality from the perspective of users as a group rather than the needs of individual users.

[Top of page](#)

Application of Materiality to Compilation and Review

Materiality, as it applies to compilation and review engagements, is identified in Statements on Standards for Accounting and Review Services (SSARS) No. 1 (AICPA Professional Standards section AR §100.13.) This standard defines the accountant's performance responsibility for compilations as:

"...the accountant should read the compiled financial statements and consider whether such financial statements appear to be appropriate in form and free from obvious material errors. In this context, the term *errors* refers to mistakes in the compilation of financial statements, including arithmetical or clerical mistakes, and mistakes in the application of accounting principles, including inadequate disclosure."

The reporting responsibility for review engagements is one of limited assurance that, as stated in AR §100.24:

"...there are no material modifications that should be made in the financial statements in order for them to be in conformity with generally accepted accounting principles." [The standard includes other comprehensive bases of accounting (OCBOA) in this reference.]

[Top of page](#)

Evaluation Considerations

Materiality Evaluation Context

The following discussion about materiality evaluation is written in the context of how a peer reviewer might evaluate materiality for purposes of performing a peer review of a CPA firm. These considerations are not necessarily the same ones used by an accountant in reporting on audit and accounting engagements.

Quantitative materiality estimates should be used only as a guide, not an absolute threshold.

Generally accepted accounting principles presume general-purpose use of financial statements. Therefore, decisions about materiality based on anticipated limited distribution of the financial statements are not appropriate.